

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 9.

ÅREN

1896—1900.

K A L M A R L Ä N.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Kalmar län har icke under nu ifrågavarande femårsperiod undergått någon förändring till yttre gränser eller areal. Där- emot äro att anteckna följande inre *områdesregleringar*:

Genom nådiga brefvet den 30 april 1897 har Kungl. Maj:t förordnat, att vissa områden af de staden Oskarshamn tillhöriga hemmanen Kikebo n:r 1, $\frac{1}{2}$ mantal, Nyenäs n:r 1, 1 mantal, Fagereke n:r 1 eller Fredriksberg, $\frac{1}{4}$ mantal, och Humlekärshult n:r 1, $\frac{1}{2}$ mantal, i Döderhults socken från och med 1898 års ingång skulle, i den mån sådant ej redan skett på grund af nådiga brefvet den 19 juni 1891, i administrativt, ecklesiastiskt, kommunalt och judiciellt hänseende införlifvas med Oskarshamns stad samt i följd däraf dit förläggas från Döderhults socken, Stranda härad, dess norra länsmansdistrikt, Norra Möre och Stranda härads fögderi, Stranda tingslag och Norra Möre och Stranda härads domsaga. Dessa områden, hvilka intagits uti den af Kungl. Maj:t den 23 juli 1891 för Oskarshamn fastställda nya stadsplan, utgöra tillhopa 95·7422 hektar.

Sedan på grund af nådiga brefvet den 17 maj 1895 Domänstyrelsen genom köpebref den 2 augusti samma år till staden Borgholm försålt ett till Borgholms kungsladugård i Repplinge socken och Ölands Norra mot hörande jordområde om 2 hektar 52 ar, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 7 april 1899 föreskrifvit, att berörda område skulle från och med 1900 års ingång i kyrkligt, kommunalt och administrativt hänseende öfverflyttas från Repplinge socken, Runstens härads länsmansdistrikt och Ölands Norra mots fögderi samt i nämnda hänseenden förenas med staden Borgholm.

Uti nådigt bref den 16 juni 1899 har Kungl. Maj:t funnit godt förklara den skattehemmanet Öndal n:r 1 i Ukna socken tillydande del af lägenheterua Bodaström n:r 1 och 2, hvilka enligt jordeboken tillhörde Tryserums socken, skola i alla afseenden tillhöra Ukna socken.

Såsom i förra femårsberättelsen blifvit aumärkt, har nådigt tillstånd meddelats dels, genom kungl. brefvet den 31 mars 1882,

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-39.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
Tab. A. Statistiska uppgifter angående Kalmar läns kommuner år 1900.....	2-3.
2. Invånare.....	5.
3. Näringar.....	8.
Tab. B. Arbetspris i Kalmar län åren 1896-1900.....	11.
Tab. C. Exporten af trävaror från Kalmar län åren 1895-1900.....	14.
Tab. D. Fabrikerna i Kalmar län år 1900.....	18.
4. Kommunikationsanstalter och varuutbyten.....	19.
Tab. E. Bruttoinkomst och driftkostnad vid de järnvägar, hvilka helt och hållet eller till väsentligare del tillhöra Kalmar län, åren 1896-1900.....	20.
Tab. F. Hamnkassornas i Kalmar län inkomster och utgifter åren 1896-1900.....	23.
Tab. G. Brännvinsförsäljningen i Kalmar län åren 1895-1900.....	25.
5. Kameralförhållanden.....	26.
Tab. H. Kommunernas i Kalmar län finanser år 1900.....	28.
Tab. I. Kommunala lån med längre afbetalningstid än två år, upptagna i Kalmar län jämlikt nådiga bref åren 1896-1900...	29.
Tab. K. Landstingens i Kalmar län finanser år 1900.....	29.
6. Politi.....	30.
Tab. L. Rörelsen vid Riksbankens afdelningskontor i Kalmar, Kalmar enskilda bank och Smålands enskilda banks kontor i Kalmar län åren 1895 och 1900.....	32.
Tab. M. Sparbankerna i Kalmar län åren 1896 och 1900.....	33.
Tab. N. Vid domstolarne i Kalmar län anhängiggjorda tvistemål och brottmål åren 1896-1900.....	35.
Tab. O. Lasarett och kurhus samt sjukstugor i Kalmar län åren 1896-1900.....	35.
Tabellbilagor	40-61.
Tab. 1. Folkmängden i Kalmar län åren 1896-1900.....	40.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Kalmar län åren 1896-1900...	41.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Kalmar län år 1900.....	42.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Kalmar län år 1900.....	43.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Kalmar län år 1900.....	43.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande maktens undersåtar, i Kalmar län år 1900.....	45.
Tab. 7. Fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjukkassor och därmed jämförliga inrättningar i Kalmar län år 1900.....	45.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 9.

ÅREN

1896—1900.

K A L M A R L Ä N.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Kalmar län har icke under nu ifrågavarande femårsperiod undergått någon förändring till yttre gränser eller areal. Där- emot äro att anteckna följande inre *områdesregleringar*:

Genom nådiga brefvet den 30 april 1897 har Kungl. Maj:t förordnat, att vissa områden af de staden Oskarshamn tillhöriga hemmanen Kikebo n:r 1, $\frac{1}{2}$ mantal, Nyenäs n:r 1, 1 mantal, Fagereke n:r 1 eller Fredriksberg, $\frac{1}{4}$ mantal, och Humlekärshult n:r 1, $\frac{1}{2}$ mantal, i Döderhults socken från och med 1898 års ingång skulle, i den mån sådant ej redan skett på grund af nådiga brefvet den 19 juni 1891, i administrativt, ecklesiastiskt, kommunalt och judiciellt hänseende införlifvas med Oskarshamns stad samt i följd däraf dit förläggas från Döderhults socken, Stranda härad, dess norra länsmansdistrikt, Norra Möre och Stranda härads fögderi, Stranda tingslag och Norra Möre och Stranda härads domsaga. Dessa områden, hvilka intagits uti den af Kungl. Maj:t den 23 juli 1891 för Oskarshamn fastställda nya stadsplan, utgöra tillhopa 95·7422 hektar.

Sedan på grund af nådiga brefvet den 17 maj 1895 Domänstyrelsen genom köpebref den 2 augusti samma år till staden Borgholm försålt ett till Borgholms kungsladugård i Repplinge socken och Ölands Norra mot hörande jordområde om 2 hektar 52 ar, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 7 april 1899 föreskrifvit, att berörda område skulle från och med 1900 års ingång i kyrkligt, kommunalt och administrativt hänseende öfverflyttas från Repplinge socken, Runstens härads länsmansdistrikt och Ölands Norra mots fögderi samt i nämnda hänseenden förenas med staden Borgholm.

Uti nådigt bref den 16 juni 1899 har Kungl. Maj:t funnit godt förklara den skattehemmanet Öndal n:r 1 i Ukna socken tillydande del af lägenheterua Bodaström n:r 1 och 2, hvilka enligt jordeboken tillhörde Tryserums socken, skola i alla afseenden tillhöra Ukna socken.

Såsom i förra femårsberättelsen blifvit aumärkt, har nådigt tillstånd meddelats dels, genom kungl. brefvet den 31 mars 1882,

för viss del af Söderåkra socken att under benämningen Fridhem bilda annexförsamling och dels för norra delen af Madesjö socken, jämlikt kungl. brefvet den 11 maj 1888, att under namn af Viktoria socken utgöra annex till Madesjö. Ännu har emellertid icke någondera af dessa annexförsamlingar blifvit bildad.

Beträffande de särskilda kommunernas inom länet folk-mängd, hemmantal, areal och fastighetstaxeringsvärden hänvisas till härefter intagna tabell A.

Tab. A. Statistiska uppgifter angående Kalmar läns kommuner år 1900.

Kommunens namn.	Folkmängd den 31 dec. 1900.		För-medladt hem-mantal.	Areal i kv.-kilo-meter.	Taxeringsvärde i kronor.	
	Kyrko-skrifven.	Mantals-skrifven.			Å jordbruks-fastighet.	Å annan fastighet.
Dalhem	1,650	1,654	27·25	170·92	1,360,000	144,900
Gårdserum	2,264	2,258	27·75	153·04	1,249,600	379,400
Ukna	2,338	2,323	43·38	167·25	2,002,600	201,500
Vestra Ed	3,306	3,307	51·33	182·99	2,607,400	668,300
Östra Ed	1,212	1,213	31·38	107·51	1,114,200	133,000
Tryserum	2,376	2,362	43·75	187·88	2,070,300	198,300
Hannäs	1,408	1,407	21·87	133·90	1,065,200	216,000
Lofta	2,938	2,941	79·06	144·81	2,781,300	639,200
Loftahammar	2,020	1,984	40·12	115·47	1,439,000	281,800
Hjorted	3,959	3,971	46·87	271·16	2,815,900	454,100
Hallingeberg	3,188	3,195	34·88	164·10	1,888,400	818,600
Locknevi	2,237	2,235	24·75	173·61	1,507,300	167,200
Blackstad	1,344	1,345	22·00	83·49	1,140,500	102,800
Odensvi	1,785	1,792	47·50	147·38	1,766,400	165,400
Gladhammar	2,393	2,386	25·75	135·27	1,318,000	762,200
Vesterrum	1,755	1,753	29·62	148·37	1,164,300	112,200
Törnsfall	1,405	1,402	25·75	100·17	1,240,600	184,700
Gamleby (med Gamleby köping)	2,837	2,837	48·38	113·44	2,123,900	754,900
Tjusts härad	40,415	40,365	671·39	2,700·76	30,654,900	6,384,500
Rumskulla	1,738	1,739	44·17	163·59	1,133,000	102,500
Vimmerby landsk.	2,230	2,237	32·50	159·72	1,420,600	128,000
Pelarne	716	707	27·00	57·29	540,800	47,900
Södra Vi	2,916	2,888	47·54	262·94	1,966,300	140,000
Djursdala	1,058	1,037	15·25	73·65	650,100	38,800
Frödinge	1,905	1,923	38·38	154·48	1,308,100	65,200
Hvena	4,268	4,197	48·00	263·92	1,887,600	585,400
Sevede härad	14,831	14,728	252·84	1,135·59	8,906,500	1,107,800
Misterhult	5,674	5,624	71·00	404·42	3,778,100	163,400
Figeholms köping	384	384	—	0·09	—	89,000
Tuna	2,809	2,881	36·25	247·07	1,910,600	146,600
Kristdala	3,404	3,458	38·37	235·36	1,741,900	218,400
Tunaläns härad	12,271	12,347	145·62	886·94	7,430,600	617,400
Mörlunda	4,086	4,095	46·50	288·56	2,187,100	246,900
Tveta	933	936	15·50	76·75	583,400	30,200
Mälilla	2,260	2,263	26·00	213·31	1,117,000	235,400

Kommunens namn.	Folkmängd den 31 dec. 1900.		För-medladt hem-mantal.	Areal i kv.-kilo-meter.	Taxeringsvärde i kronor.	
	Kyrko-skrifven.	Mantals-skrifven.			Å jordbruks-fastighet.	Å annan fastighet.
Gårdveda	788	789	13·92	76·32	587,700	29,100
Lönnerberga	1,214	1,217	27·12	92·37	775,800	139,700
Virserum	2,894	2,884	54·12	167·37	1,287,700	272,300
Järeda	865	865	19·50	80·58	558,100	50,400
Aspelands härad	13,040	13,049	202·66	995·26	7,096,800	1,004,000
Högshy	5,017	5,188	68·00	337·33	2,927,700	654,600
Fogelfors	1,405	1,408	11·13	91·30	661,400	131,900
Långemåla	1,855	1,853	23·19	152·45	1,281,000	189,700
Fliseryd	3,355	3,387	46·62	267·09	1,786,600	262,700
Fagerhult	2,514	2,508	23·75	201·22	1,451,900	134,500
Kräksmåla	1,968	1,965	38·00	200·40	882,700	91,100
Handbörds härad	16,114	16,309	210·69	1,249·79	8,991,300	1,464,500
Dörby	1,088	1,067	31·25	31·89	1,175,500	180,700
Kläckeberga	1,069	1,082	33·38	37·51	1,110,200	58,400
Kalmar landskom.	445	462	16·25	16·01	586,100	41,300
Förlösa	1,375	1,409	33·67	56·40	1,170,600	84,300
Kristvalla	1,573	1,584	26·12	119·68	788,200	87,900
Åby	2,545	2,598	68·50	124·28	2,018,100	149,800
Bäckebo	2,311	2,314	27·63	225·85	1,163,800	119,100
Ryssby	3,113	3,162	62·12	160·33	1,984,600	202,600
Norra Möre härad	13,539	13,678	298·92	771·95	9,997,100	924,100
Ålem (med Pataholms köping)	4,740	4,671	63·75	177·03	2,569,800	553,400
Mönsterås	3,310	3,319	69·25	167·39	2,584,800	438,000
Mönsterås köping	1,203	1,151	—	0·43	—	754,000
Döderhult (med Påskallaviks köping)	5,347	5,219	44·19	294·13	3,251,700	745,100
Stranda härad	14,600	14,360	177·19	638·98	8,406,300	2,490,500
Torsås	5,372	5,372	63·58	228·55	2,387,800	287,000
Gullabo	2,739	2,730	22·63	140·68	940,500	98,700
Vissefjärda	5,782	5,787	86·42	262·66	2,325,500	281,600
Söderåkra	4,492	4,510	76·79	104·58	2,124,600	448,100
Halltorp	1,186	1,185	40·00	52·95	839,200	64,000
Våxtorp	738	735	18·58	13·72	426,200	118,200
Arby	1,513	1,507	32·75	56·90	865,800	70,100
Karlslanda	1,766	1,759	13·62	124·80	578,000	52,800
Hagby	1,068	1,069	30·75	24·04	664,500	74,600
Mortorp	1,751	1,753	24·63	101·58	805,200	77,700
Oskar	1,526	1,499	12·25	74·93	513,200	40,800
Madesjö	6,693	6,666	77·88	388·16	2,665,200	511,100
Örsjö	1,536	1,539	18·12	—	659,200	122,500
Nybro köping	786	783	—	0·30	—	682,800
Ljungby	3,685	3,680	77·96	126·17	2,587,200	608,900
S:t Sigfrid	883	883	14·75	44·32	444,000	46,400
Hossmo	585	584	21·21	15·64	734,700	56,800
Södra Möre härad	42,101	42,041	631·92	1,759·98	19,560,800	3,641,600

Kommunens namn.	Folkmängd den 31 dec. 1900.		Förmedladt hemmantal.	Areal i kv.-kilometer.	Taxeringsvärde i kronor.	
	Kyrkoskrifven.	Mantalskrifven.			Å jordbruksfastighet.	Å annan fastighet.
Böda	1,709	1,726	31-31	124-40	1,587,000	113,100
Högby	2,284	2,292	36-44	66-40	829,000	108,900
Källa	902	896	19-00	26-28	329,800	41,500
Persnäs	1,849	1,850	27-96	48-49	568,900	63,900
Föra	1,078	1,078	23-00	43-04	436,100	24,600
Åkerbo härad	7,822	7,842	137-71	308-61	3,750,800	352,000
Löt	767	779	22-44	32-50	388,100	48,300
Ekby	290	290	11-37	11-70	179,600	11,800
Gärdslösa	1,273	1,283	47-38	51-56	802,800	39,900
Bredsätra	710	710	23-25	27-90	368,600	106,900
Långlöt	499	500	20-81	31-63	365,200	26,000
Runsten	1,006	997	44-63	45-62	817,400	46,900
Runstens härad	4,545	4,559	169-88	200-91	2,921,700	279,800
Alböke	626	633	19-00	41-78	351,000	29,300
Köping	1,346	1,355	37-50	48-12	832,700	86,100
Replinge	917	925	31-44	43-17	639,100	97,800
Högsrum	806	805	18-69	40-04	488,000	33,600
Slättbo härad	3,695	3,718	106-63	173-11	2,310,800	246,800
Norra Möckleby	883	889	30-44	35-79	528,800	34,900
Sandby	504	628	19-87	43-65	352,200	24,700
Gårdby	376	390	14-75	19-89	263,600	14,600
Hulterstad	898	925	21-00	52-02	436,900	50,900
Stenåsa	657	676	23-50	43-76	437,900	33,500
Möckleby härad	3,318	3,508	109-56	195-11	2,019,400	158,600
Resmo	488	501	17-88	35-80	422,500	41,400
Mörbylånga	645	649	20-75	28-87	558,300	75,100
Mörbylånga köping	175	176	—	0-13	—	84,900
Vickleby	639	677	16-63	37-46	490,300	47,000
Torslunda	1,333	1,396	39-81	55-98	963,200	90,700
Glömminge	901	896	22-74	37-63	529,000	49,500
Algutsrum	889	897	22-86	39-55	554,400	38,200
Algutsrums härad	5,070	5,192	140-67	235-42	3,517,700	426,800
Segerstad	415	419	14-75	34-13	295,900	51,900
Gräsgård	681	696	24-94	34-13	455,200	48,000
Ås	519	508	16-50	24-16	500,400	84,000
Ventlinge	520	529	13-63	21-09	322,600	28,900
Smedby	451	449	17-63	27-37	357,800	38,700
Södra Möckleby	1,485	1,489	15-81	35-75	308,000	381,200
Kastlösa	961	949	39-18	55-26	919,400	64,200
Gräsgårds härad	5,032	5,039	142-44	231-89	3,159,300	696,900
Kalmar	12,715	12,948	15-00	7-71	438,300	11,790,700
Vestervik	8,299	8,294	9-87	25-74	724,300	5,397,600

Kommunens namn.	Folkmängd den 31 dec. 1900.		Förmedladt hemmantal.	Areal i kv.-kilometer.	Taxeringsvärde i kronor.	
	Kyrkoskrifven.	Mantalskrifven.			Å jordbruksfastighet.	Å annan fastighet.
Vimmerby	2,215	2,212	9-50	23-95	653,600	1,067,600
Oskarshamn	7,077	7,090	—	0-51	—	5,865,300
Borgholm	926	924	0-06	0-59	1,000	947,200
Samtliga städer	31,232	31,468	34-43	58-50	1,817,200	25,068,400
<i>Sammandrag.</i>						
Tjusts fögderi	40,415	40,365	671-39	2,700-76	30,654,900	6,384,500
Tunaläns och Sevede häradss fögderi	27,102	27,075	398-46	2,022-53	16,337,100	1,725,200
Aspelands och Handbörds d:o d:o	29,154	29,358	413-35	2,245-05	16,088,100	2,468,500
Norra Möre o. Stranda d:o d:o	28,139	28,038	476-11	1,410-93	18,403,400	3,414,600
Södra Möre d:o d:o	42,101	42,041	631-92	1,759-98	19,560,800	3,641,600
Ölands Norra mots fögderi	16,062	16,119	414-22	682-63	8,983,300	878,600
Ölands Södra mots d:o	13,420	13,739	392-67	662-42	8,696,400	1,282,300
S:a för landsbygden	196,393	196,735	3,398-12	11,484-30	118,724,000	19,795,300
» » städerna	31,232	31,468	34-43	58-50	1,817,200	25,068,400
Summa för länet	227,625	228,203	3,432-55	11,542-80	120,541,200	44,863,700

Länets *administrativa indelning* har under perioden varit oförändrad, ehuru de skedda områdesöfverflyttningarna till Oskarshamn och Borgholm i någon mån medfört ändring af gränserna för de förvaltningsdistrikt, som af öfverflyttningarna berörts. Beträffande Ölands indelning i administrativt hänseende har emellertid Kungl. Maj:t genom nådiga brevet den 16 februari 1900 beslutat väsentliga förändringar, om hvilka det torde vara lämpligt att här erinra, ehuru regleringens genomförande icke faller inom förevarande tidsperiod.

Uti åberopade nådiga brevet har förordnats, dels att Ölands Norra mots och Ölands Södra mots fögderier skulle sammanslås till ett fögderi, med benämning Ölands fögderi, samt att denna reglering skulle träda i verkställighet, beträffande kronofogdetjänsterna från och med året näst efter det, hvarunder nuvarande kronofogden i Ölands Norra mots fögderi uppnått den för pensions erhållande föreskrifna lefnads- och tjänsteålder eller ock därförinnan från tjänsten afgått, och beträffande häradsskrifvare-tjänsterna från och med året näst efter det, hvarunder någon af nuvarande innehafvarne af dessa tjänster från tjänsten afgått, då den kvarstående häradsskrifvaren hade att, i enlighet med bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 28 maj 1880 angående villkoren för åtnjutande af förändrade löneförmåner för häradsskrifvare, öfvertaga jämväl den afgångnes tjänstebefattning, dels att från och med 1901 års ingång skulle i stället för Möckleby, Algutsrums och Gräsgårds länsmansdistrikt bildas två länsmansdistrikt, nämligen Ölands Södra mots norra och Ölands Södra mots södra länsmansdistrikt, omfattande, det förra socknarna Norra Möckleby, Gårdby, Sandby, Vickleby, Torslunda, Glömminge, Algutsrum, Resmo och Mörbylånga jämte Mörbylånga köping och det senare socknarna Segerstad, Gräsgård, Ås, Ventlinge, Södra Möckleby, Smedby, Kastlösa, Hulterstad och Stenåsa, samt att från och med nys-

nämnda års ingång länsmännen i Algutsrums och Gräsgårds distrikt — länsmanstjensten i Möckleby distrikt har jämväl under denna period jämlikt nådiga brevet den 14 december 1888 uppehållits på förordnande — skulle, med tillämpning af bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 31 maj 1878 angående villkoren för åtnjutande af förändrade löneförmåner för vissa ämbets- och tjänstemän samt betjente vid landsstaten, öfvertaga hvar sitt af de två nya länsmansdistrikten sålunda, att länsmanen i Algutsrums distrikt öfvertog Ölands Södra mots norra och länsmanen i Gräsgårds distrikt Ölands Södra mots södra länsmansdistrikt, dels ock att i stället för Åkerbo, Slättbo och Runstens länsmansdistrikt skulle bildas två länsmansdistrikt, Ölands Norra mots norra och Ölands Norra mots södra länsmansdistrikt, omfattande det förra socknarna Böda, Högby, Källa, Persnäs och Föra och det senare de inom nuvarande Slättbo och Runstens båda länsmansdistrikt belägna socknarna Löt, Ekby, Bredsätra, Alböke, Köping, Gärdslösa, Långlöt, Runsten, Repplinge och Högsrum, samt att sammanslagningen af de två sistnämnda länsmansdistrikten skulle ega rum från och med året näst efter det, under hvilket nuvarande länsmanen i Slättbo distrikt uppnått den för rättighet till pension föreskrifna lefnads- och tjänsteålder eller ock därförinnan från tjensten afgått. Med afseende å den sålunda bestämda, rätt länge tillärnade omregleringen är föreskrifvet genom kungl. brevet den 31 december 1897, att lediga länsmanstjensten i Runstens distrikt skulle uppehållas med vikarie, och genom nådiga brevet den 27 januari 1899, att med åtgärder för återbesättande af den lediga kronofogdetjensten i Ölands Södra mots fögderi skulle tills vidare anstå.

Uti länets *judiciella indelning* har ingen förändring under perioden inträffat, utan är detsamma fortfarande fördeladt uti sex domsagor, nämligen Norra och Södra Tjusts härads, Sevede och Tunaläns härads, Aspelands och Handbörds härads, Norra Möre och Stranda härads, Södra Möre härads samt Ölands Norra och Södra mots, af hvilka Norra och Södra Tjusts härads samt Södra Möre härads hvar för sig utgöra ett tingslag, hvar emot de öfriga äro indelade i två tingslag. Genom den skedda områdesöfverflyttningen från Döderhults socken till Oskarhamns stad hafva gränserna för Stranda härads tingslag i någon mån ändrats.

Det i förra femårsberättelsen anmärkta beslutet om uppförande af nytt tingshus jämte häradshäkte för Ölands Södra mots tingslag har under denna period gått i verkställighet. Byggnaderna hafva uppförts å Färjestaden för en kostnad af omkring 22,000 kronor. Ritningarna till häradshäktet äro fastställda genom kungl. brevet den 9 april 1897.

Borgholms stad ligger fortfarande under Ölands Norra mots häradsrätts domvärjo, men länets öfriga städer, Kalmar, Oskarshamn, Vimmerby och Vestervik, hafva egen jurisdiktion.

Öfverexekutorsämbetet utöfvas i städerna Kalmar och Vimmerby af borgmästaren eller, vid förfall för honom, af den hans ämbete förvaltar; i Vestervik och Oskarshamn af magistraten. För länets landsbygd äfvensom för staden Borgholm är Konungens Befallningshafvande öfverexekutor.

I *kommunalt hänseende* har den förändring inträdt, att Örsjö församling från och med 1897 års ingång utgjort egen borglig kommun. Länets kommuner vid periodens slut utgjorde till antalet 110, däraf 5 stadskommuner, 4 köpingskommuner,

nämligen Figeholms, Mönsterås, Nybro och Mörbylånga, samt 101 landskommuner. Länets öfriga köpingar, Gamleby, Pataholm och Påskallavik, äro ännu icke själfständiga kommuner, utan tillhöra fortfarande de respektive landskommunerna, Gamleby, Ålem och Döderhult. Beträffande Gamleby köping bör särskildt anmärkas, att med föranledande af lagen den 27 maj 1898 angående tillägg till förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, enligt hvilken lag nämnda köping är likställd med municipalsamhälle, Kungl. Maj:t genom nådiga bref den 19 maj och den 8 december 1899 meddelat föreskrifter angående ändringar i de för detta samhälle förut gällande administrativa bestämmelser.

Under denna period har icke egt rum någon förändring i länets *kyrkliga indelning*, hvilken alltså fortfarande ställer sig sålunda:

	Linköpings stift.	Kalmar stift.	Summa.
Kontrakt	4	7	11
Pastorat	26	45	71
Stadsförsamlingar	2	3	5
Landsförsamlingar	34	66	100

Komministraturerna äro 50 till antalet.

Någon af staten erkänd församling af *främmande trosbekännare* har icke under perioden bildats. Här torde böra omnämnas, att de i Vexjö bosatta mosaiska trosbekännare, hvilka på grund af nådiga brevet den 28 oktober 1887 tillhört mosaiska församlingen i Kalmar, afsöndrat sig från denna församling samt med stöd af kungl. brevet den 10 september 1897 bildat egen församling. Efter denna utbrytning utgöra medlemmarne i härvarande församling endast 70, däraf 36 mankön och 34 kvinnkön.

Såsom redan i förra femårsberättelsen omförmäldes, är länets landsbygd indelad uti 13 *väghållningsdistrikt*, nämligen Norra Tjusts härads, Södra Tjusts härads, Sevede härads, Tunaläns härads, Aspelands härads, Handbörds härads, Stranda härads, Norra Möre härads, Södra Möre härads, Ölands Södra Mots, Åkerbo härads, Slättbo härads samt Runstens härads, af hvilka de tre sistnämnda sammanfalla med nuvarande länsmansdistrikten inom Ölands Norra mot.

Med afseende å skogsvården hör länet under Smålands distrikt och är deladt i 3 revir, nämligen Tjusts, Kalmar och Ölands.

I fråga om bergshandteringen tillhör länet Södra bergmästare-distriktet.

Beträffande yrkesinspektionen har länet under perioden fortfarande tillhört Södra tjenstgöringsdistriktet samt med afseende å allmänna arbeten Östra väg- och vattenbyggnadsdistriktet.

Länet är vidkommande justering af mått och vikter deladt i 2 justerare-distrikt, n:r 14 och n:r 15.

Enligt lagen den 31 maj 1889 tillhör länet Andra döfstummeundervisningsdistriktet.

Länet utgör i sin helhet verksamhetsområde för en förste provinsialläkare, en domänintendent och en förste landtmätare.

Inom länet finnas 2 länsveterinärer och 2 statens landbruksingenjörer.

Till sin *naturliga beskaffenhet* har länet under förevarande period icke undergått annan förändring, än som blifvit en följd af utförda vattenafledningsföretag och en hänsynslös skogssköfving.

2. Invånare.

Uti bifogade **tabell 1** finnes närmare redogjort för *folkmängden* inom länet vid slutet af hvarje af de ifrågavarande fem åren.

Enligt denna redogörelse utgjorde den 31 december 1900 den kyrkoskrifna folkmängden 227,625, däraf 111,492 män och 116,133 kvinnor, samt den mantalsskrifna 228,203, däraf 111,618 män och 116,585 kvinnor. Då vid 1895 års slut folkmängden uppgick enligt prästerskapets anteckningar till 229,176 och enligt mantalsslängderna till 228,908, har alltså folkmängden under denna femårsperiod ytterligare undergått minskning, motsvarande 1,551 kyrkoskrifna och 705 mantalsskrifna personer. Folkminskningen under denna period är emellertid betydligt mindre än under någon af de tre närmast föregående perioderna, då den utgjorde enligt prästerskapets anteckningar 1891—1895 3,671, 1886—1890 7,660 och 1881—1885 4,598 personer. Alldenstund befolkningen i länets städer ökats, är det uteslutande länets landsbygd, som drabbas af den under perioden inträffade folkminskningen. Det torde bemärkas, att minskningen faller under år 1896 med 1,213, 1899 med 956 och 1900 med 105 personer. Ökning skedde år 1897 med 35 och år 1898 med 688 personer.

Orsaken till folkminskningen är icke att söka i något missförhållande mellan *nativitet* och *mortalitet*, hvilket synes af efterföljande tabell:

År.	Lefvande födde.			A f l i d n e.			Nativitetsöfverskott.
	Män.	Kvinnor.	Summa.	Män.	Kvinnor.	Summa.	
1896	2,826	2,687	5,513	1,985	1,955	3,940	1,573
1897	2,801	2,667	5,471	1,751	1,629	3,380	2,091
1898	2,882	2,612	5,494	1,654	1,611	3,265	2,229
1899	2,757	2,737	5,494	2,027	2,078	4,105	1,389
1900	2,887	2,700	5,587	1,980	2,043	4,023	1,564
Summa	14,156	13,403	27,559	9,397	9,316	18,713	8,846

Under de särskilda åren af perioden utgjorde antalet personer, som från Kalmar län *utvandrat* till främmande länder och som därifrån till länet *invandrat*:

	Utvandrare.	Invandrare.
År 1896	1,560	391
» 1897	1,117	427
» 1898	832	461
» 1899	1,110	442
» 1900	1,332	451
Summa	5,951	2,172

Emigrationsöfverskottet utgjorde 1,169 år 1896, 690 år 1897, 371 år 1898, 668 år 1899 och 881 år 1900, eller för hela perioden 3,779 personer. Ofvan lemnade sifferuppgifter gifva vid handen, att därest man vid bestämmande af folkmängdens till- eller aftagande endast hade att taga i betraktande å ena sidan tillkomsten af lefvande födda och från utrikes ort inflyttade samt å andra sidan förlusten genom dödsfall och utflyttning till

utrikes ort eller med andra ord *nativitets-* och *emigrationsöfverskotten*, så skulle länets folkmängd under perioden hafva ökats, men, såsom ofvan visats, är icke så förhållandet. Orsaken till minskningen torde, såsom i de två senaste femårsberättelserna anmärkts, härröra dels af utflyttning till annan ort inom riket utöfver motsvarande inflyttning, dels ock af emigration, som egt rum utan anmälan, i följd hvaraf den ej kommit att upptagas uti den officiella statistiken.

Städernas sammanlagda kyrkoskrifna folkmängd, som vid 1895 års slut uppgick till 27,746, har under perioden ökats med 3,486 och utgjorde vid 1900 års slut 31,232, däraf 14,574 män och 16,658 kvinnor. Vid fördelning af denna ökning komma på Kalmar 427, på Vestervik 1,526, på Vimmerby 103, på Oskarshamn 1,349 och på Borgholm 81 personer. Invånareantalet i städerna Oskarshamn och Vestervik, hvilket under förra perioden minskats något, har sålunda under denna period betydligt ökats. Hvad Oskarshamn beträffar, beror folkökningen till största del på den områdesöfverflyttning till staden från Döderhults socken, hvilken idenna berättelse förut omtalats och som uppgifves hafva tillfört staden omkring 900 personer. Vidkommande Vestervik synes stegringen i invånareantalet härröra af det uppsving, stadens industriella verksamhet gjort, hvarigenom rikliga tillfällen till god arbetsförtjenst bereds den arbetande befolkningen.

Äfven länets köpingar hafva med undantag af Mörbylånga under perioden att uppvisa mer eller mindre ökning i invånareantalet, som vid 1900 års slut utgjorde i Gamleby 326, i Figeholm 384, i Påskallavik 327, i Mönsterås 1,203, i Pataholm 116, i Nybro 786 och i Mörbylånga, efter 23 personers minskning, 175 personer.

Emigrationen har varit betydligt mindre än under närmast föregående femårsperioden, hvilket i första rummet torde berott på de gynnsamma ekonomiska förhållanden, som inom länet varit rådande. De åtgärder, som af myndigheterna i Amerika vidtagits för att förhindra invandring af personer utan vissa kvalifikationer, torde äfven i sin mån hafva bidragit till emigrationens minskning. Amerikas Förenta stater hafva emellertid fortfarande utgjort målet för flertalet emigranter.

Immigranternas antal har under denna period utgjort 2,172 och således något mindre än under närmast föregående, då antalet uppgick till 2,426. Till allra största delen hafva immigranterna varit personer, som utvandrat till Amerika, men återvänt till hembygden.

Ehuru tillfälle till god arbetsförtjenst inom jordbruksnäringen funnits i hemorten, har under denna period den yngre arbetsbefolkningen å landsbygden till betydligt antal sökt tillfällig arbetsanställning dels i städerna, hufvudsakligen Stockholm, samt dels å platser inom riket, där större järnvägsarbeten förekommit, företrädesvis Norrland. I nämnda syfte hafva äfven flere begifvit sig till Gotland. Härigenom har länets hufvudnäring beröfvats en lika afsevärd som välbehöflig arbetskraft. Trots stegrade tjenstehjonslöner har tillgången på tjenstfolk varit ytterst knapp. Berörda missförhållande är så mycket mera att beklaga, som, enligt hvad till Länsstyrelsen inkomna rapporter gifva vid handen, den på hösten till hemorten återvändande

arbetaren ofta nog icke gjort någon besparing, utan är mera utblottad, än när han reste bort. Den goda arbetsförtjensten har till största delen åtgått till de på arbetsplatserna vanligen rådande dyra lefnadsomkostnaderna och resten bortslösats på rusdrycker, spel och andra nöjen. Härtill kommer, att arbetare af nämnda slag under vistelsen i hemorten ej äro benägna för något arbete därstädes och ofta dit medföra skadliga vanor, som verka menligt på hemortens öfriga befolkning.

Sex *utlänningar*, däraf en kvinna, hafva sökt och vunnit svensk medborgarrätt samt inför Konungens Befallningshafvande aflagt föreskrifven tro- och huldetsed. Af dessa voro två från Tyskland, två från Ryssland, en från Danmark och en f. d. svensk undersåte, som förvärfvat medborgarrätt i Amerikas Förenta stater. Nädigt tillstånd att besitta fast egendom i länet har meddelats fem utlänningar, hvaraf 2 från Danmark, 1 från Tyskland, 1 från Storbritannien och 1 från Österrike-Ungern.

På det *religiösa* området har någon anmärkningsvärd förändring icke egt rum. Antalet af frireligiösa, hvilka hufvudsakligen utgöras af metodister, baptister och waldenströmare, synes icke hafva i någon afsevärd mån ökats och den s. k. frälsningsarméns verksamhet har snarare af- än tilltagit.

Med afseende å äktenskapets stora betydelse för ett folks sedliga lif lemnar Länsstyrelsen följande redogörelse angående under perioden *ingångna* och *upplösta äktenskap*:

År.	Ingångna äktenskap.	Upplösta äktenskap.			
		Genom mannens död.	Genom kvinnans död.	Genom skilsmässa.	Summa.
1896	1,212	694	501	16	1,211
1897	1,194	672	486	21	1,179
1898	1,252	648	487	17	1,152
1899	1,321	766	576	9	1,351
1900	1,227	685	549	17	1,251
1896—1900 i medeltal	1,241	693	520	16	1,229

Årliga medeltalet af ingångna äktenskap utgjorde under nästföljande femårsperiod 1,159, hvadan i detta hänseende förevarande period utvisar någon ökning, hvilken tvifvelsutan får tillskrivas förbättringen i den ekonomiska ställningen inom länet. Af äktenskapen under perioden hafva 29, däraf 18 på landsbygden och 11 i städerna, blifvit ingångna inför borgerlig myndighet.

I förhållande till hela antalet levande *födda barn* utgjorde de *oäktas* antal:

	Landsbygden.	Städerna.	Länet.
År 1896	7.47 %	12.02 %	8.00 %
» 1897	8.11 »	9.41 »	8.26 »
» 1898	7.47 »	9.90 »	7.77 »
» 1899	8.23 »	10.50 »	8.50 »
» 1900	7.35 »	9.52 »	7.62 »
Åren 1896—1900 i medeltal	7.72 %	10.27 %	8.21 %
» 1891—1895 »	7.75 »	10.19 »	8.02 »

Af dessa uppgifter framgår, att någon afsevärd förändring i förhållandet mellan äkta och oäkta födda barn icke under

perioden inträdd. För landsbygden ställer det sig i någon mån gynnsammare, men för städerna och länet i dess helhet något sämre än under närmast föregående perioden.

Antalet inom länet *sakfällda personer* utgjorde:

	År 1895.	År 1900.
För brott och förseelser mot strafflagen:		
Gröfre brott	70	85
Ringare brott	364	284
Förseelser	714	820
För brott och förseelser mot allmän lag i öfrigt, särskilda ordningsstadgar samt författningar angående rikets allmänna hushållning	810	869

Procenttalet inom länet sakfällda personer i förhållande till antalet inom hela riket utgjorde för:

	År 1895.	År 1900.
Gröfre brott mot strafflagen	3.25 %	3.50 %
Ringare brott mot strafflagen	3.97 »	2.65 »
Förseelser	2.33 »	1.81 »
Brott eller förseelser mot annan lag eller författning	4.09 »	3.14 »

Dessa uppgifter gifva vid handen å ena sidan, att de under perioden för brott och förseelser inom länet sakfällda personers antal väsentligen ökats, och å andra sidan, att procenttalet beträffande inom länet sakfällde i förhållande till antalet sakfällde inom hela riket betydligt sjunkit, utom hvad angår för gröfre brott sakfällde, för hvilka procenttalet stigit från 3.25 till 3.50.

De vid domstol åtalade *fylleriförseelserna* hafva till antalet utgjort:

	I Kalmar län.	I hela riket.
År 1896	649	31,677
» 1897	657	36,374
» 1898	760	39,146
» 1899	742	42,945
» 1900	740	42,643

Visserligen har fylleriförseelsernas antal under perioden betydligt höjts, ett förhållande som ju kunde gifva anledning till antagande, att dryckenskapen skulle hafva tilltagit. Detta är dock dess bättre icke förhållandet, ty de till Länsstyrelsen afgifna rapporterna gifva stöd för det omdömet, att, äfven om man icke kunnat skönja någon påfallande förbättring i afseende å nykterheten i länet, någon försämring under perioden dock icke inträdd. Såsom äfven i senaste femårsberättelsen anmärktes, torde det ökade antalet åtalade fylleriförseelser till icke oväsentlig del bero därpå, att dylika förseelser nu för tiden bedömas med större stränghet och oftare än förr blifva af åklagaremakten beifrade.

Antalet *åtalade förseelser* af nedan angifna beskaffenhet har varit:

	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
Förseelser mot förordningen om brännvinsförsäljning	23	29	30	28	20
Förseelser mot förordningen angående försäljning af vin och maltdrycker	46	51	35	36	47

Någon afsevärd ökning i antalet förseelser mot nyssberörda förordningar har icke inträffat under perioden.

Öfver kringföringen af maltdrycker å landsbygden har allestädes inom länet försports en allt liffigare klagan. Ölvagnarna uppsöka numera hvarje by, på sina håll till och med äfven de minsta enstaka gårdar och lägenheter. Att lagbestämmelser, som inskränka och reglera denna försäljningsrätt, äro synnerligen önskvärda, därom råder äfven bland all kronobetjeningen i länet icke mera än en mening.

Verksamheten för *nykterhetens* befrämjande har under perioden utvecklats och ökats. För de af Länsstyrelsen kända nykterhetsföreningarna inom länet lemnas här en kort redogörelse.

Utaf den s. k. Världsgoodtemplarorden funnos vid 1896 års början 17 loger med tillhoppa 1,023 medlemmar och vid periodens slut 26 loger med 1,696 medlemmar. Ordenshusen äro 9 till antalet med ett värde af omkring 69,000 kronor. Å desamma hvilat dock en skuldsomma af i rundt tal 24,900 kr. Nykterhetssällskapet Templarorden räknade vid 1900 års slut 1,757 medlemmar, fördelade på 34 lokalafdelningar, och egde 5 ordenshus med ett gemensamt värde af 18,000 kr., å hvilka hus hvilade en skuldsomma af 9,800 kr. Nationalgoodtemplarorden hade inom länet år 1896 27 loger med 1,415 medlemmar och år 1900 35 loger med 1,950 medlemmar. Orden disponerade 8 ordenshus inom detta län med ett sammanlagdt värde af 49,000 kr. För dessa hus häftade orden i skuld för 18,000 kr. Norra Kalmar läns nykterhetssällskap eller, såsom det nu kallas, Kalmar läns nykterhetssällskap har för nykterhetssaken verkat med framgång genom utsändande af nykterhetstalare, hållande af större möten och spridande af nykterhetsskrifter. Sveriges Blåbandsförening hade år 1901 inom länet 9 lokalföreningar med inalles 765 medlemmar.

Hälso tillståndet, som under periodens första år ej var fullt tillfredsställande, förbättrades under år 1897 och var år 1898 godt, hvarefter försämring åter inträdde. Dödligheten har under de särskilda åren varit respektive 16.9, 14.9, 14, 18 och 17.6 per mille. Större epidemier af mässling, scharlakansfeber och difteri hafva förekommit. Mässling uppträdde i utbredda epidemier under åren 1896, 1899 och 1900. Scharlakansfeber, som under föregående period var mycket gängse i norra delen af länet, tilltog i samma länsdel samt i norra delen af Öland under år 1896, aftog rätt betydligt under åren 1897, 1898 och 1899, hvarunder den småningom spred sig söder ut och under år 1900 visade någon stegring i södra länsdelen. Difteri har förekommit i tilltagande grad under hela perioden. Börjande under föregående period i norra länsdelens landsbygd och i norra delen af Öland, utbreddes den sig så småningom till städerna och södra länsdelen samt till södra Öland. De af läkarne anmälda sjukdomsfallens antal i difteri under periodens särskilda år har varit respektive 130, 146, 264, 1,769 och 2,428. Nervfeber har däremot icke förekommit i några mera utbredda epidemier. De största hafva varit dels en i Vestervik med 40 sjukdomsfall i augusti och september 1896 samt dels en i Oskarshamn, som började i oktober 1897 och fortfor till och med maj 1898, med inalles 91 sjukdomsfall. Under juli månad 1900 inträdde åtskilliga fall af nervfeber å egendomen Törnerum i Ryssby socken, antagligen förorsakade däraf, att vattnet i en brunn förorenats genom tvättning af kläder efter ett barn, som på beskrifning syntes hafva dött i sådan sjukdom. Samma år i september och oktober uppträdde sjukdomen epidemiskt inom Ukna och Vestra Eds sock-

nar i tillsammans 17 hushåll. I öfrigt har sjukdomen förekommit i spridda fall alla år under perioden och i alla delar af länet.

Enligt förste provinsialläkarens årsberättelser har summan af alla de sjukdomsfall, som af läkare uppgifvas, under hvardera af periodens år varit respektive 7,506, 4,808, 4,264, 9,457 och 7,574, och motsvarar sålunda de uppgifna sjukdomarnas frekvens tämligen de ofvan anförda växlingarna i dödligheten.

Af lungshot och andra tuberkulösa sjukdomar hafva i länets städer dött årligen under perioden respektive 80, 66, 64, 78 och 89 personer.

Att den *frivilliga skytterörelsen* inom länet under ifrågasvarande fem år, och i synnerhet under det sista, omfattats med lifligt intresse och vunnit stor tillslutning, framgår af följande redogörelse, som grundar sig på uppgifter, lemnade af sekreteraren hos Kalmar läns skytteförbund. Förbundet, hvilket vid 1896 års slut bestod af allenast 18 föreningar och gillen med ett sammanlagdt medlemsantal af 1,244, räknade vid 1900 års början 33 föreningar med ett medlemsantal af 1,941 samt vid slutet af samma år icke mindre än 58 föreningar med tillhoppa 4,074 medlemmar, af hvilka 1,309 voro under värnpliktsåldern, 1,982 i värnpliktsåldern, 61 militärer i tjenst och 435 öfriga aktiva, hvartill kommo 287 passiva medlemmar. Förbundet hade alltså år 1900 vunnit den ansenliga tillökningen af 25 nya föreningar och 2,133 medlemmar. De anslagsberättigade medlemmarnes antal hade sedan år 1899 ökats med 994 och hela antalet aktiva medlemmar med 1,846. Af de aktiva medlemmarne voro 88.5 % värnpliktige. Medeltalet för hela riket var 85.6 %.

Vid periodens slut omfattade Kalmar läns skytteförbund följande skytteföreningar och gillen, nämligen: Ankarsrums, Bergqvara, Blackstads, Borgholms, Dalhems, Degerhamns, Djursdala, Dörby, Döderhults, Fagerhults, Falerums, Fliseryds, Fogelfors, Frödinge, Färjestadens, Förlösa, Gamleby, Gladhammars, Gärdslösa, Hjorteds, Hvena, Kalmar, Kristdala, Kolsebro, Lindås, Lofta, Locknevi, Långemåla, Läckeby, Lönneberga, Mörbylånga, Norra Möckleby, Nybro, Oskarshamns, Ottenby, Pelarne, Påskalla-viks, Mönsterås, Ruda, Rumskulla skyttegille, Rumskulla skytteförening, Runstens, Ryssby, Skedshults, Södra Möre, Torsås, Trekantens, Tryserums, Tuna, Törnefalls, Vesterviks, Vestra Eds, Vimmerby, Virserums, Ålems, Öfverums, Örsjö och Östra Eds. Deltagandet i skjutöfningarna har varit mycket lifligt, synnerligast under år 1900, då antalet lossade skarpa skott utgjorde 70,062 på 100 meters afstånd, 150,272 på 200 meters afstånd och 47,694 på 300 meters afstånd samt 70 på andra afstånd. Under år 1900 lossades alltså icke mindre än 268,098 skott, eller 107,776 flere än år 1899, då skottantalet uppgick till 160,322.

Hos befolkningen har förmärkts en alltmera tilltagande läslust och ökad begär att följa med dagens händelser, hvilket gifvit sig tillkänna bland annat genom flitig läsning af tidningar. Ej blott ortstidningarna utan äfven de billigare hufvudstadstidningarna hafva vunnit stor spridning inom länet. *Sockenbiblioteken* anlitas däremot allt mindre, hvartill orsaken delvis torde vara att söka däri, att deras bokförråd är föråldradt och ej öfverensstämmande med den nu rådande smaken. Önskligt vore därför, att sockenbiblioteken sköttes bättre än hittills, att utgallring af olämpliga böcker verkställdes samt att årliga inköp af tjenliga böcker med allmänbildande innehåll skedde.

Byggnadsverksamheten inom länet har under perioden varit ganska liflig i synnerhet i städerna och vid de större järnvägsstationerna; och har därvid tagits märkbar hänsyn till sundhet och prydighet. Å landsbygden har flerstädes verkställt ny- eller ombyggnad af ladugårdar, hvarvid lagts i dagen vunen insikt om betydelsen af ljus och godt utrymme för kreaturens välbefinnande.

Hvarken från arbetarnes eller arbetsgifvarnes sida har förekommit någon *arbetsinställelse* af den utsträckning, att den förtjenar att här omnämnas.

Hvad angår *den ekonomiska ställningen* inom länet, har denna otvifvelaktigt i afsevärd mån förbättrats under förevarande period med dess gynnsamma förhållanden inom näringslivet olika områden. Visserligen hafva utgifterna för driften af jordbruket, länets modernäring, varit större än tillförne till följd af de höga arbetslöner, som varit rådande, men å andra sidan hafva landtmannaprodukterna betingat ganska höga pris. Förbättringen i ekonomiskt afseende har emellertid utan allt tvifvel ställt sig gynnsammast för den kroppsarbetande befolkningen.

Till stöd för sin uppfattning rörande befolkningens förbättrade ekonomiska ställning får Länsstyrelsen i öfrigt åberopa:

att under perioden antalet konkurser och utmätningsärenden varit särdeles ringa;

att befolkningen visat förmåga att å rätt tid erlægga skatter och andra allmänna utskylder;

att saluvärdet af den lagfarna fasta egendomen, som försålts efter *utmätning* eller *konkurs*, endast uppgått

år 1896	till 388,865 kr.
» 1897	» 438,190 »
» 1898	» 537,580 »
» 1899	» 72,970 »
» 1900	» 263,838 »

mot 1,551,327 kronor år 1890 och 643,219 kronor år 1895; samt att jämväl antalet af de vid Länsstyrelsen anhängiggjorda *skuldfordringsmål* varit jämförelsevis obetydligt, såsom framgår af följande tablå:

År.	Från enskilda personer.	Från banker och hypoteks-föreningar.	Summa inkomna mål.	Betalnings-skyldighet ålagd för kr.
1896	882	259	1,141	222,226 63
1897	694	224	918	136,746 72
1898	579	196	775	103,234 46
1899	561	166	727	227,418 37
1900	610	162	772	170,570 99
Åren 1896—1900	3,326	1,007	4,333	860,197 17
» 1891—1895	4,677	1,364	6,041	1,127,630 00

3. Näringar.

A) **Jordbruk och boskapsskötsel** äro fortfarande länets hufvudnäringsarter. Enligt den af länets båda hushållningssällskap afgifna jordbruksstatistiken utgjorde, efter frånräknande af vatten, länets hela *areal* vid 1900 års utgång 1,070,225 hektar, eller 586 hektar mera än vid slutet af år 1895. Denna ökning torde tvifvelsutant böra tillskrivas den landvinning, som uppstått genom sjösänkningar och andra vattenafledningsföretag. Af den sålunda beräknade egoviddens upptogo jämlikt samma statistik:

Träd-, humle- och kålgård	2,370 hektar eller 0.22 %
Åker och annan odlad jord	165,813 » » 15.13 »
Naturlig äng	73,292 » » 6.68 »
Skogbärande mark	556,924 » » 50.80 »

Återstoden, eller 271,826 hektar, motsvarande 27.17 % af länets egovidd, skulle alltså utgöras af mossar och andra slags impediment.

Vid jämförelse mellan dessa sifferuppgifter och motsvarande för år 1895 finner man, att ökning egt rum för träd-, humle- och kålgårdar med 202 hektar, för åker och annan odlad jord med 4,791 hektar och för skogbärande mark med 56,558 hektar, men att däremot den naturliga ängen minskats med 7,304 hektar. Nyodlingarna, som under närmast föregående period omfattade 5,193 hektar, hafva under nu ifrågavarande fem år inskränkt sig till 4,791 hektar, en minskning således om 402 hektar.

Till upplysning rörande den odlade jordens användning lemnas följande, på Hushållningssällskapens statistik grundade redogörelse:

	År 1900.		År 1895.	
	Hektar.	%.	Hektar.	%.
Höstsäd	35,637	21.50	21.51	21.51
Vårsäd	54,447	32.84	33.17	33.17
Rotfrukter	8,747	5.28	5.23	5.23
Gräs och andra foderväxter	39,860	24.03	22.89	22.89
Spånadsväxter	350	0.21	0.25	0.25
Andra växtslag	30	0.02	0.01	0.01
Träde	26,742	16.12	16.91	16.91

Dessa sifferuppgifter gifva vid handen, att någon afsevärd förändring beträffande den odlade jordens användning icke under perioden försiggått.

Beträffande *vattenafledningsföretag* inom länet, för hvilkas utförande lånebidrag ur odlingslånefonden under perioden beviljats, meddelas följande öfersikt:

	Vattenbefriad areal.	Beräknad kostnad för afdikning.	Beräknad kostnad för odling.	Beviljadt lånebidrag.
	Hektar.	Kr.	Kr.	Kr.
År 1896.				
1:o) Till reglering af Stångån mellan Albyboda fläsk (inom Östergötlands län) och Storebro järnvägsstation samt afdikning och odling af marker inom Djursdala, Södra Vi och Vimmerby socknar samt Vimmerby stads område	1,657.45	311,500.00	114,628.82	300,000

Vatten- befriad areal. Hektar.	Beräknad kostnad för afdikning. Kr.	Beräknad kostnad för odling. Kr.	Be- viljad låne- bidrag. Kr.	
2:o) Till sänkning af Skärebosjön samt afdikning och odling af mark, tillhörande Brändetorp, Kolaretorp, Slättingebygd och kronodomänen Skärebo i Kristvalla socken och Norra Möre härad	74.89	8,000.00	7,090.00	8,000
År 1897.				
3:o) Till upprensning af Trändeån samt afdikning och odling af mark, tillhörande Böta och Hultsnäs i Långemåla socken, samt Stora och Lilla Alebo, Gillberga och Ruda i Högsby socken och Handbörds härad	54.29	15,987.32	5,500.00	15,900
4:o) Till sänkning af Sjöbosjön samt afdikning och odling af mark, tillhörande Östra och Vestra Sjöbo, Königshven och Morebo i Kristvalla socken samt Stenbrohult och Eskilhult i Bäckebo socken och Norra Möre härad	213.15	13,300.00	21,800.00	12,600
År 1898.				
5:o) Till sänkning af Gräsdalsjön, Torskemålasjön och Sjömålasjön samt afdikning och odling af mark, tillhörande byarne Torskemåla, Kolningsmåla, Gräsdal, Sjömåla, Haltemåla, Svensborg och Bäckebo nr 3 i Bäckebo socken och Norra Möre härad	263.42	23,050.00	9,060.00	18,600
År 1900.				
6:o) Till sänkning af Applerumsån i och för torrläggning och odling af mark å egorna till Öfraby, Ryd, Fastlycke och Ekaryd i Söderåkra socken samt Applerum, Qvilla, Hulubäck och Gullabo i Torsås socken af Södra Möre härad	179.00	29,700.00	12,500.00	29,700
7:o) Till sänkning af sjön Smälten för torrläggning och odling af mark, tillhörande Smälterum, Århult och indragna militiebostället Hveningehult i Döderhults socken af Stranda härad samt Hillersmåla, Bockara och Hyltan i Mörlunda socken af Aspelands härad	98.53	17,100.00	4,460.00	16,400
Summa	2,540.73	418,637.32	175,038.82	401,200

Dessutom har statsbidrag ur frostförminskningensfonden beviljats med följande belopp, nämligen: dels 1,400 kronor till afdikning af frostförande mark inom Brantestads by i Frödinge socken af Sevede härad, hvilket företag afser torrläggning af en areal om 24.89 hektar för en kostnad af 3,330 kr., dels 2,500 kr. för afdikning af frostförande mark, tillhörande hemmanen och lägenheterna Nydal, Ängsdal och Månstorp, lydande under Kulltorps säteri i Tuna socken af Tunaläns härad, hvilket företag afser torrläggning af en areal af 44.20 hektar och beräknats kosta 5,760 kr.

Intet af ofvannämnda vattenafledningsföretag har blifvit under perioden utfördt och godkänt. Däremot hafva 13 äldre med odlingslån understödda företag godkänts och afsynats. Det mest betydande af dessa arbeten är det, som afsett reglering af Emån mellan Kyrkebron och Burseström, hvarigenom vunnits ej mindre än 906 hektar mark af god beskaffenhet. Kostnaden för detta företag beräknades till 351,000 kr. och det beviljade

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1896—1900. Kalmar län.

lånet utgjorde 341,900 kr. Under år 1900 väcktes förslag om ytterligare reglering af Emån inom Mörlunda socken mellan Rosenfors och Ryningsnäs, och hafva med afseende härå undersökning och afvägning påbörjats.

Frågan om det i förra femårsberättelsen omnämnda företag, afseende sänkning af Hökasjön, Agebosjön och Krokstorpssjön samt afdikning och odling af mark till byarna Agebo, Torsbo, Stora och Lilla Ebbehult, Hultsby, Hökahult, Södra Svalehult och Dackebo i Madesjö och Örsjö socknar samt Krokstorp, Besagöl, Lillaverke, Kroksmåla och Anebo i Oskars socken och Södra Möre härad, har under perioden återupptagits och, enär nytt låneunderstöd ur odlingsfonden för företagets utförande under år 1900 beviljats till belopp af 39,700 kr., finnes lyckligtvis anledning antaga, att företaget skall varda genomfördt.

Arbetet med Stångåns reglering har under perioden oafbrutet fortgått. Efter behörigt förordnande verkställdes år 1899 af landbruksingeniör fördelning af kostnaderna för samtliga afloppsdikeyn inom det område, som genom regleringen komme att blifva odlingsbart. Vid periodens utgång var arbetet i det närmaste fullbordadt, men ännu ej fullständigt godkänt. De så kallade moderna omkring Vimmerby hade redan år 1900 börjat odlas och en del af dem, som burit skörd af hafre, lemnat ända till 22:a kornet, enligt hvad som uppgifves i Norra hushållningssällskapets berättelse för sagda år.

I afseende å sättet för *den odlade jordens brukning* har någon anmärkningsvärd förändring icke egt rum under förevarande period. Dock har inberättats från Ölands Södra mot, att man där alltmera börjat öfvergå från det gamla tre- eller fyrskiftesbruket till ett rationellt växelbruk. Under kraftig medverkan från länets båda hushållningssällskap har för öfrigt under perioden jordbruket inom länet gått alltmera framåt. Nya tidsenliga jordbruksredskap af alla slag, såväl mindre som större, hafva kommit till allt allmännare användning. Ångtröskverk finnas till stort antal. Särdeles inom södra länsdelen med Öland är det ganska vanligt, att byalagen inköpa ångtröskverk, som cirkulera bland egarne och äfven mot afgift tillhandahållas utomstående personer. Fjäderharfvar och hästräfsor äro allmänt i bruk. Sånings- samt slätter- och skördemaskiner äro jämväl numera mycket vanliga. Vikten af ett rent och kraftigt utsäde börjar allestädes inses, likaså betydelsen af jordens dikning och gödning. Konstgjorda gödningsämnen begagnas i synnerligen stor utsträckning. Till upplysning om den myckenhet sådan gödning, som under periodens särskilda år till länet införts från utrikes ort, meddelas följande ur den officiella statistiken hämtade uppgifter:

År 1896	7,217,965 kilogram
» 1897	11,400,012 »
» 1898	11,939,921 »
» 1899	11,294,923 »
» 1900	9,138,581 »

Af dessa gödningsämnen har antagligen en del förtrytats inom angränsande län, men största mängden har otvifvelaktigt stannat inom detta län.

Något nytt *växtslag* har icke kommit till bruk under perioden. Sedan det visat sig, att den försöksodling af sockerbeter, som under förra perioden påbörjats, slagit synnerligen väl ut, hafva sockerbeter odlats mera allmänt i mellersta och södra

delen af Ölands Södra mot. Karlshamns sockerbruksaktiebolag har i Mörbylånga socken inköpt flere hemman, afsedda för sockerbetsodling i större skala; och för exporten af betorna hafva betvägar uppförts vid såväl Degerhamns som Mörbylånga hamn. För nämnda bolags räkning hafva sockerbeter jämväl odlats å egendomen Svartingstorp i Norra Möre härad; och utgjorde produktionen af sockerbeter å nämnda gård år 1900 enligt lemnad uppgift 865,176 kilogram.

Enligt Länsstyrelsens af Kungl. Statistiska Centralbyrån offentliggjorda årsberättelser har skörden under periodens särskilda år utfallit sålunda: år 1896 något under medelmåttan, år 1897 öfver medelmåttan, år 1898 mycket god, år 1899 nära medelmåttig samt år 1900 öfver medelmåttan.

Med tillämpning af de utaf Statistiska Centralbyrån angifna beräkningsgrunder uppskattades skörden af säd och potatis inom länet år 1900 sålunda:

	Mängd. Hektoliter.	Vikt. Kilogram.	Värde. Kronor.
Hvete	66,700	5,306,000	715,691
Råg	612,800	45,952,000	5,478,432
Korn	234,800	15,873,000	1,833,788
Hafre	1,028,700	49,378,000	4,690,872
Blandsäd	16,400	886,000	104,960
Ärter	14,500	201,000	159,500
Vicker och bönor	6,900	563,000	75,180
Potatis	1,243,100	—	2,734,820

Markegångsprisen å länets hufvudsakligaste sädeslag hafva per hektoliter varit följande:

	Sädeslag.	År	År	År	År	År
		1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
Fastlandet	Hvete	9.50	10.00	11.00	10.80	10.55
	Råg	7.25	7.75	8.00	8.50	8.50
	Korn	6.50	7.35	7.40	7.38	7.50
	Hafre	3.00	3.60	3.75	4.15	4.25
Öland	Hvete	8.50	9.50	10.50	10.40	10.55
	Råg	6.75	6.90	7.75	8.25	8.25
	Korn	6.75	7.75	8.07	7.88	7.75
	Hafre	2.60	3.20	3.35	3.75	4.00

Enligt af magistraten lemnad uppgift hafva under denna period försäljningsprisen i Kalmar stad i medeltal per hektoliter i kronor utgjort för:

	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.
År 1896	10.00	7.50	7.50	3.30
» 1897	12.50	8.00	8.60	3.75
» 1898	11.50	7.90	8.00	3.90
» 1899	11.00	9.50	7.70	4.10
» 1900	10.90	9.00	7.30	4.40

Under denna period har intet annat sädeslag än hafre exporterats. Exporten utgjorde i kilogram:

År 1896	10,115,760	kilogram
» 1897	6,832,466	»
» 1898	6,138,953	»
» 1899	3,999,410	»
» 1900	1,533,717	»

Importen af spannmål utgjorde i kilogram:

	Hvete.	Råg.	Hafre.	Majs.
År 1896	13,432,789	7,736,707	—	—
» 1897	12,424,628	3,232,213	—	1,883
» 1898	15,080,405	7,490,404	—	65,364
» 1899	17,675,270	13,284,036	200,050	100,015
» 1900	14,693,695	12,289,319	427,746	—

Under ifrågavarande period har sålunda exporten af hafre varit i ständigt aftagande, och under de två senaste åren af perioden har till och med någon import däraf förekommit. Detta förhållande förklaras däraf, att odlingen af detta sädeslag tagit och ersatts med odling af råg samt att hafren numera i mycket större omfattning än förr användes till kreaturens utfodring. Den importerade majsen har användts för brännvinstillverkning. Utom ofvan angifna spannmål hafva importerats 10,262,277 kg. paddy eller oskaladt ris, hvilket användts till gryntillverkning vid ett kvarnetablissemant i Kalmar stad.

Vid 1900 års slut funnos, enligt hushållningssällskapens uppgifter, inom länet tillhopa 14,586 brukningsdelar, klassificerade på följande sätt:

Brukningsdelarnes storlek.	Brukade af egare.		Brukade af arrendatorer.	
	Högst	2 hektar		
2—20	2	1,752	2	136
20—100	2	9,935	2	1,120
Öfver 100	2	1,104	2	395
		115		29
	Summa	12,906		1,680

Jordtorpens antal var enligt samma uppgifter år 1900 inom Norra hushållningssällskapets område 3,403 och inom Södra hushållningssällskapets område 3,207.

Rörande arbetsprisen får Länsstyrelsen hänvisa till vidstående tabell B (sid. 11).

Husdjursskötseln. Till upplysning angående kreatursstocken eller antalet inom länet under hvarje år af perioden underhållna kreatur får Länsstyrelsen hänvisa till följande efter hushållningssällskapens uppgifter upprättade sammandrag, hvarvid i och för jämförelse upptages antalet husdjur år 1895.

	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.	År 1895.
Hästar öfver 3 år	20,721	20,695	20,675	20,705	20,767	20,274
» under »	4,366	4,444	4,617	4,634	4,916	4,105
Oxar	36,236	36,680	36,838	36,348	35,921	36,510
Tjurar	2,185	2,138	2,179	2,156	2,163	2,163
Kor	76,133	76,753	77,752	77,913	78,517	76,273
Ungnöt	41,992	41,146	42,243	41,435	41,623	44,066
Får och lamm	96,290	95,507	95,985	94,530	93,629	97,361
Svin och grisar	31,945	34,416	33,932	32,839	31,977	31,684

Intresset för boskapskötseln har varit i stigande och för denna närings höjande hafva länets båda hushållningssällskap fortfarande med ihärdighet arbetat efter samma plan som förut, eller genom anställandet af nötboskapspremieringar och beviljandet af räntefria lån för inköp af kraftiga afvelsdjur. Hvarje hushållningssällskapsområde är deladt i två premieringsdistrikt,

och inom hvarje distrikt hålles uppvisning på flere ställen hvartannat år. Vid dessa premieringar, som af allmänheten omfattas med stort intresse, har antalet uppvisade och premierade djur varit följande:

	Norra området.		Södra området.	
	Uppvisade.	Premierade.	Uppvisade.	Premierade.
År 1896	1,155	651	910	654
» 1897	835	450	1,785	1,141
» 1898	750	476	1,191	997
» 1899	666	491	1,849	1,308
» 1900	458	416	1,000	777

Hela antalet under perioden uppvisade djur utgjorde inom Norra hushållningssällskapets område 3,884, däraf 2,484, motsvarande 63·95 %, prisbelönades, och inom Södra hushållningssällskapets område 6,735, däraf 4,877, motsvarande 72·41 %, godkändes och prisbelönades. Förhållandet emellan antalet uppvisade och prisbelönade djur vittnar därom, att allmänheten förvärfvat ökad insikt om premieringarnas ändamål och hurudana de djur böra vara beskaffade, som kunna ifrågakomma vid premiering. Till premieringspris och för inlösen af utlemnade fri-

sedlar hafva under perioden utbetalts af Norra hushållningssällskapet 11,336 kr. och af Södra hushållningssällskapet 22,329 kr. För bestridande af nämnda och öfriga utgifter för premieringarna har Norra hushållningssällskapet uppburit af statsmedel 8,500 kr. och för egen del anslagit 10,000 kr. samt Södra hushållningssällskapet af egna medel anslagit 18,000 och i statsbidrag erhållit 12,200 kr. År 1900 inköpte Norra hushållningssällskapet från utlandet 15 tjurar af ayrshire- och korthornsras, hvilka samma år å auktion försålles till ladugårdsegare inom sällskapets område. För räntefria lån till inköp af afvelstjurar har Södra hushållningssällskapet under perioden anslagit 7,400 kr.

I fråga om *utförseln* af husdjur saknas fortfarande uppgifter från norra länsdelen. Enligt de uppgifter i berörda afseende, som meddelas i Södra hushållningssällskapets årsberättelse, hafva under perioden från sällskapets område utförts 5,428 hästar, 12,750 nötkreatur samt 4,420 får och svin.

Hästafveln har under ifrågavarande period gjort betydande framsteg, synnerligast inom södra länsdelen, hvarest den år 1894 af Södra hushållningssällskapet tillsatta hästafvelskommittén fortfarande utöfvat en gagnande verksamhet för hästafvelns höjande inom orten genom anskaffandet af tillräckligt många och goda afvelsdjur. Kommitténs bemödande härutinnan har också frukostigt och kraftigt blifvit understött af Hushållningssällskapet genom anslag dels till utdelning och inlösen af betäckningsfriesedlar, dels till räntefria amorteringslån för inköp af lämpliga afvelsdjur. På skilda platser inom sällskapets område hafva hvarje år under perioden varit utstationerade hingstar från statens hingstdepoter till ett antal, som icke understigit 12, men år 1899 uppgick till 14. Med lån af de medel, som Hushållningssällskapet för ändamålet anslagit, hafva under perioden af enskilda personer eller föreningar inköpts 5 ardennerhingstar, 34 förädlade ston och 6 fölston, af hvilka 4 inköpts från Ostpreussen och de öfriga på grund af nådigt medgifvande mot vissa villkor erhållits genom uttagning från statens remontdepot i Ottenby.

Vid de årliga hästpremieringarna, till hvilka hushållningssällskapen, men intetdera af länets båda landsting lemnat bidrag, har följande antal hästar blifvit prisbelönade:

	Norra distriktet.			Södra distriktet.		
	Beskäl-lare.	Fölston.	Ung-hästar.	Beskäl-lare.	Fölston.	Ung-hästar.
År 1896	3	5	15	2	31	72
» 1897	3	9	16	4	20	63
» 1898	3	6	2	7	36	39
» 1899	3	10	20	10	45	63
» 1900	2	18	20	2	48	76

För premieringen af hästar vid nämnda möten och inlösen af betäckningsfriesedlar hafva af Norra hushållningssällskapet under perioden utbetalts tillhoppa 3,851 kr. 57 öre och af Södra hushållningssällskapet 16,890 kr. 60 öre. Såsom en gifven följd af den förbättrade hästafveln har antalet hästar, som vid de årliga premieringarna blifvit godkända som afvelsdjur, alltjämt ökat. Då man emellertid ännu icke kunnat höja anslagen till premieringarna i samma proportion, har häraf blifvit en följd, att på långt när icke alla egare af godkända djur kunnat tilldelas penningpris. Enligt hästafvelskommitténs uppgift skulle, därest penningpris funnits att utdela för alla de vid 1900 års premieringar inom Södra hushållningssällskapets område godkända hästar,

Tab. B. Arbetspris i Kalmar län åren 1896—1900.

	Norra hushållningssällskapets distrikt.		Södra hushållningssällskapets distrikt.	
	Man.	Kvinna.	Man.	Kvinna.
1:o) Årslön för tjenstehjon i hushondes kost:				
År 1896	159·00	85·40	152·00	82·00
» 1897	167·00	86·50	160·00	93·00
» 1898	177·75	95·55	181·00	96·00
» 1899	186·00	99·00	191·00	99·00
» 1900	201·00	112·00	191·00	103·00
2:o) Värdet af stat och lön för statshjon:				
År 1896	316·00	220·83	327·00	213·00
» 1897	341·60	227·50	360·00	229·00
» 1898	371·50	248·00	388·00	246·00
» 1899	385·00	249·00	395·00	257·00
» 1900	424·00	269·00	425·00	276·00
3:o) Dagsverkspris för somrardagsverke:				
År 1896	1·46	0·65	1·59	0·83
» 1897	1·59	0·76	1·70	0·92
» 1898	1·68	0·81	1·90	1·00
» 1899	1·75	0·84	1·90	1·05
» 1900	1·94	0·90	1·80	1·00
4:o) Dagsverkspris för vinterdagsverke:				
År 1896	1·02	0·47	1·07	0·57
» 1897	1·10	0·55	1·25	0·64
» 1898	1·33	0·61	1·25	0·67
» 1899	1·26	0·63	1·35	0·75
» 1900	1·39	0·67	1·27	0·71

åtgått 9,138 kr. 60 öre, men premieringsnämnden hade till sin disposition endast 4,000 kr., eller icke ens halfva erforderliga beloppet.

Mejerihandling har under perioden år för år omfattats med stegradt intresse inom hela länet, med undantag af Tunaläns och Sevede härad, i hvilka orter den, enligt uppgift, skall hafva varit i tillbakagående. Antalet mejerier har ökat betydligt och kännedomen om ett rationellt sätt för smör- och ostberedning synes vinna allt större spridning bland den jordbrukande allmänheten. Äfven bland torpare och innehafvare af mindre jordbruk har insikten om ladugårdsskötselns och mejerihandlingens betydelse gjort sig gällande. För att tillhandagå allmänheten med råd och upplysningar i berörda afseende har Södra hushållningssällskapet i början af perioden antagit en mejerikonsulent med en årlig lön af 2,000 kr. jämte reseersättning enligt särskilda bestämmelser. Norra hushållningssällskapet har hvarje år på sin bekostnad i Vestervik anordnat utställning af mejerialster, vid hvilka utställningar pris utdelats samt vanligen föredrag hållits af statens instruktör i mejerihushållning. Mot slutet af perioden antog äfven detta sällskap en särskild mejerikonsulent. Den i förra femårsberättelsen omförmälda mjölkprofningsskolan i Vestervik har äfven under denna period varit i verksamhet och flitigt anlitats. Antalet af de vid densamma under perioden verkställda mjölkprof utgjorde omkring 16,000.

Vid mejerierna produceras hufvudsakligen smör. Osttillverkningen är jämförelsevis obetydlig. Äfven i hemmen tillverkas för afsalu ganska mycket smör med användning af handseparatorer. Denna s. k. hushållsmejerihandling har tagit stark fart under perioden och synes utbreda sig alltmera i de trakter, där mejerier saknas. Nyssnämnda slag af mejerihandtering är af icke ringa betydelse, enär den i de trakter, där ladugårdsskötseln är försummad, väcker intresset för denna näring och därigenom bereder väg för en ordnad mejeriskötsel.

Svinafveln torde befinna sig på samma ståndpunkt som vid slutet af sistlidna period. Antalet underhållna svin och grisar var år 1896 31,945 och år 1900 31,977.

Fårafveln synes vara i tillbakagående, hvarom minskningen i antalet under perioden underhållna får och lamm jämväl vittnar. Detta antal var 97,361 år 1895 och 93,629 år 1900. Från Hushållningssällskapens sida hafva icke, såvidt deras årsberättelser utmärka, något åtgjorts för nu nämnda afvels förbättring.

För höjande af *biskötseln*, hvilken med rätt lifligt intresse och i icke obetydlig utsträckning, men tämligen planlöst bedrifvits inom Södra hushållningssällskapets område, har sällskapet för hvar och ett af åren 1896 och 1897 anslagit ett arvode å 300 kronor till en kunnig och intresserad biskötare, hvilken genom föredrag jämte praktisk undervisning lemnat biodlare upplysning om biskötselns betydelse och huru den ändamålsenligt bör anordnas. Från och med år 1898 är af sällskapet mot fast årlig lön anställd en undervisare i biskötsel. Intresset för denna handtering synes vara i tilltagande. Öland är synnerligen lämpligt för biodling och ölandshonungen anses i allmänhet vara af särdeles god beskaffenhet. Bisamhällets antal har enligt uppgift under perioden ökat med 412.

Beträffande *hönsafveln*, har densamma under de senare åren gått alltmera framåt. Inom länet finnas numera tre större mönstergillt skötta hönsgårdar, nämligen å egendomen Virqvarn i Misterhults socken, i Påskallavik i Döderhults socken och å

egendomen Bo i Dörby socken. Å den sistnämnda, som anses vara en af de bästa hönsgårdarna i vårt land, uppfödas årligen ej mindre än 1,200 höns, och lär behållningen här uppgå till 4 å 5 kr. för hvar höns. Rashönsen hafva inom länet vunnit allt större utbredning. Från Öland utföres fortfarande en stor myckenhet höns och ägg samt gäss, hvilka sistnämnda om höstarna i stora partier uppköpas och föras till Skåne.

Såsom binäring idkas *trädgårdsskötseln* fortfarande endast vid de större egendomarna. I allmänhet egna landbrukarne icke den omsorg åt skötseln af sina trädgårdar, att de där af skörda någon egentlig vinst. För fruktodling är emellertid intresset ganska lifligt, och för att underhålla och öka detsamma har Södra hushållningssällskapet fortfarande till folkskoleträdgårdar inom sällskapets område afgiftsfritt utlemnat fruktträd, hvarjämte sällskapet i samma syfte år 1899 gjort början med att mot lågt pris utdela unga fruktträd åt mindre jordbrukare. Antalet af de fruktträd, som sålunda utdelades, utgjorde sistnämnda år 767, och då i följd af anslaget otillräcklighet rekvisiterna icke kunde få det antal träd, de önskade, höjde sällskapet anslaget för år 1900, under hvilket år alla rekvisiter kunde erhålla det begärda antalet träd. Sistnämnda år utdelades ej mindre än 1,469 träd. Inom Södra Tjusts härad har äfven till lägenhetsinnehafvare och torpare årligen kostnadsfritt utdelats ett större antal fruktträd och bärbuskar, hvarför utgifterna bestridts af nämnda härads underafdelning af Norra hushållningssällskapet. Södra hushållningssällskapet deltog med kollektivutställning af frukt såväl vid trädgårdshöstutställningen i Stockholm år 1897 som vid den stora nordiska trädgårdsutställningen i Malmö år 1900 samt erhöi vid båda utställningarna första pris. År 1897 anordnades i Vestervik en utställning af trädgårdsalster, hvilken fördelaktigt vittnade om hortikulturens ståndpunkt inom orten. De af Hushållningssällskapen fast anställde länsträdgårdsmästarna hafva flitigt anlitats af allmänheten.

Veterinärväsendet har under perioden utvecklats genom inrättandet af nya distrikt, hvarom kommer att redogöras längre fram i denna berättelse. Hälsotillståndet bland husdjuren har i allmänhet varit tillfredsställande. Kvarka bland hästar har emellertid förekommit i ganska stor utsträckning och på åtskilliga ställen varit af svårartad beskaffenhet. Med undantag af några under hvarje år förekommande sporadiska fall af mjältbrand och mjältbrandsemfysem hafva inga smittosamma sjukdomar yppat sig af beskaffenhet att påkalla administrativa åtgärder. Intresset för tuberkulinundersökningar har, sedan staten åtagit sig bekosta dessa, visserligen stigit, men djuregarnes villighet att vidtaga åtgärder för tuberkulosens utrotande är icke så stor, som önskligt vore. Medgifvas må dock, att på många gårdar vidtomfattande åtgärder vidtagits för erhållande af en tuberkelfri kreaturstam.

Inom länet finnas tre *landtbruksskolor*, nämligen de i förra femårsberättelsen omförmälda skolorna vid Borgholm och Troserum, äfvensom en vid Ruda i Högsby socken, dit den år 1897 från Applerum förflyttats. Till dessa skolor hafva årligen utgått följande anslagsbelopp, nämligen: till den sistnämnda 4,000 kr. af staten; till skolan vid Borgholm 2,000 kr. af staten, 1,000 kr. af Södra landstinget och 1,000 kr. af Södra hushållningssällskapet; till skolan vid Troserum 2,000 kr. af staten och lika belopp af Norra hushållningssällskapet. Elevantalet

har i medeltal årligen utgjort i skolan vid Ruda 16, vid Borg-holm 11 och vid Troserum 12.

I föregående femårsberättelser omförmälda *kemiska stationen* och *frökontrollanstalten* i Kalmar hafva jämväl under ifrå-gavarande period varit i verksamhet och flitigt anlitats för under-sökningar af konstgjorda gödningsämnen, kraftfoderämnen, jord-prof m. m. Enligt från anstaltens föreståndare inhämtad upplysning hafva åren 1896—1900 åt allmänheten verkställts, utom andra prof, 377 jordprof, 886 prof å gödningsämnen, 408 prof å foderämnen, 1,861 prof å utsädesvaror samt 7,498 mjölk-prof. Genom dessa undersökningar hafva köparne blifvit i till-fälle att försäkra sig om saluhållens varas beskaffenhet och verk-liga värde och undgå att för en mer eller mindre underhållig vara få betala ett oskäligt högt pris.

Inom hvardera hushållningsällskapsdistriktet är fortfarande anställd en *landtbruksingeniör*. Enligt de för dessa tjänstemän uppgjorda resplaner hafva förrättningsdagarna och förrättnings-ställena i medeltal för hvarje år under perioden utgjort, inom norra distriktet 41 förrättningsställen och 106 förrättningsdagar och inom det södra respektive 34 och 117.

B) Skogshushållning. De *allmänna skogarne* inom länet uppgingo enligt Domänstyrelsens berättelse för år 1900 vid samma års slut till följande antal och omfång:

9 kronoparker	20,428.10 hektar
104 kronans utarrenderade jordbruksdomäner tillhörande skogar	25,032.35 >
14 civila boställsskogar	1,201.31 >
141 ecklesiastika boställsskogar	14,029.74 >
6 skogar till allmänna iurättningars hemman	97.59 >
1 häradsallmänning	231.28 >
Summa 61,020.37 hektar	

Då de allmänna skogarna vid slutet af år 1895 i areal utgjorde 57,892.22 hektar, har ökningen under perioden uppgått till 3,128.15 hektar.

Kronoparkerna voro: Malmö, Norra Qvill, Klöfdala och Hjorted i Tjusts revir om tillhopa 7,292.93 hektar; Handbörd, Ebbegårde, Grussebo och Hammarsebo med Fagerhult i Kalmar revir, innehållande tillsammans 7,232.68 hektar, samt Böda i Ölands revir, omfattande 5,902.49 hektar. Af dessa har Hjorted tillkommit under ifrågavarande period. Den inköptes på grund af nådiga brefvet den 11 mars 1898 för ett pris af 220,000 kr., utgöres af Falsterbo bruksegendom med underlydande i Södra Tjusts härad samt omfattar 3,055.40 hektar. Jämlikt nådiga brefvet den 30 december 1898 inköptes för 4,000 kr. ett ut-marksområde af hemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Fagerhult n:r 2 i Hand-börds härad om 668 hektar, hvilket lagts till den angränsande kronoparken Hammarsebo.

Till ordnad hushållning indelade allmänna skogar voro: af kronans utarrenderade jordbruksdomäner tillhörande skogar 96, däraf 44 voro från arrendet undantagna; af civila boställssko-garna 6, af de ecklesiastika boställenas skogar 89, däraf 77 stodo under bevakning och skötsel af boställsinnehafvaren, 9 under bevakning och skötsel af arrendator och de återstående 3 voro undantagna från boställena och ställda under skogs-statens omedelbara vård och förvaltning.

Å Öland finnes fortfarande endast ett ecklesiastiskt boställe, å hvilket skogen blifvit till ordnad hushållning indelad. Vården

och förvaltningen af länets enda häradsallmänning, Hällehult i Förlösa socken, utöfvas fortfarande af delegarne.

Statsverkets inkomst af skogarne inom länet under perio-dens särskilda år framgår af efterföljande tablå:

År.	Skogsför-säljnings-medel.	Betes-medel.	Arrende-medel.	Diverse.	Summa.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
1896	44,681.33	2,147.75	7,511.00	1,391.92	55,732.00
1897	65,194.58	1,604.00	6,991.46	418.15	74,208.19
1898	73,375.59	2,738.10	7,978.64	366.42	84,458.75
1899	110,651.92	1,995.50	10,576.31	331.97	123,555.70
1900	90,572.41	1,849.50	14,478.33	1,338.08	108,238.32
Åren 1896—1900	384,475.83	10,344.85	47,535.74	3,846.54	446,192.96
» 1891—1895	206,479.29	12,418.77	31,130.00	3,715.45	253,743.51

I enlighet med fastställda stater har aflöningen till den ordinarie skogsstatspersonalen inom länet, för såvidt den utgått af statsmedel, utgjort 19,742 kr. 75 öre år 1896 samt 19,704 kr. för hvar och ett af periodens öfriga år. Härtill komma de från reservationsanslaget till skogsväsendet utgående *kostnader*, hvilka utgjort, i kronor:

	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
För skogsindelning m. m.	592.15	1,038.95	319.75	1,292.00	686.67
» skogsafverkning	1,548.17	2,147.20	2,818.27	2,327.67	3,831.45
» skogsodling och skogsvård	5,124.68	4,439.71	4,634.27	4,851.02	4,702.12
» anläggning och underhåll af vägar	3,213.06	2,010.01	2,054.54	2,191.63	3,258.17
» rågångsrensningar och hägnader	1,220.44	1,588.74	1,005.37	1,295.49	1,571.18
» dikning	175.90	108.70	3,348.98	2,237.19	3,187.08
» nybyggnader och repara-tioner	1,032.64	1,798.24	6,212.97	2,403.01	3,846.35
» inventarier	192.55	207.75	106.16	154.70	162.96
» skatter och onera	5,310.38	3,246.73	3,698.29	2,915.73	4,113.35
» extra skogsbevakning	1,495.00	1,513.00	1,460.00	1,935.00	2,107.54
» rese- och trakamentskost-nader	—	309.15	20.52	—	230.43
» diverse	501.73	399.51	407.88	350.16	1,847.00
Summa kr.	20,406.70	18,837.69	26,087.00	21,953.60	29,544.30

Vidkommande de *enskilda skogarne* har under ifrågavarande period afverkning af desamma bedrifvits mera hejdlöst än någon-sin, hvartill anledningen är att söka såväl i järnvägsnätets ut-sträckning inom länet som hufvudsakligen i de höga virkespris, som under största delen af perioden varit rådande. Om det också måste medgifvas, att innehafvarne af större egendomar efter skogsfällning i någon mindre mån sörja för skogens åter-växt, nödgas Länsstyrelsen konstatera det faktum, att skogs-afverkningen, eller rättare sagdt skogssköfningen, egt rum i så stor omfattning och på sådant sätt, att, därest icke en lämplig skogslag rörande de enskilda skogarne snarast kommer till stånd, verklig skogsbrist torde yppa sig inom en tid, som icke synes vara långt aflägsen. Förutom den mängd skogsprodukter, som inom landet och länet förbrukats till bränsle samt användts till

husbyggnad, snickeriarbeten, tillverkning af möbler, pappersmassa m. m., har en stor myckenhet exporterats. Omfattningen af *exporten* framgår af nedanstående, på Kommerskollegii årsberättelser grundade *tabell C*, i hvilken för jämförelsens skull äfven upptagits exporten för år 1895.

Härtill komma exporterade arbetade trävaror, såsom snickeriarbeten, svarfvararbeten m. m., hvilkas värde utgjorde: 247,383 kr. år 1896, 518,219 kr. år 1897, 720,566 kr. år 1898, 942,659 kr. år 1899 och 912,511 kr. år 1900, eller för hela perioden 3,341,338 kr., mot 987,384 kr. under åren 1891—1895.

Förestående siffror utvisa, att trävaruexporten, som visserligen torde omfattat en del trävaror från gränsorterna i Östergötlands, Jönköpings och Kronobergs län, men som till största delen får antagas hafva afsett trävaror från länets skogar, ökats oafbrutet och högst väsentligt.

Hushållningssällskapen hafva efter enahanda grunder som under förra perioden med statsbidrag verkat för en förbättrad skogshushållning, i synnerhet hos de mindre jordegarne. För skogsodlingens befrämjande hafva sålunda under perioden anslagits 9,000 kr. af Norra hushållningssällskapet, som för samma ändamål af statsmedel uppburit 7,637 kr. För samma ändamål har Södra hushållningssällskapet anslagit 2,600 kr. och uppburit i statsbidrag 2,361 kr., hvarjämte Södra landstinget anslagit 1,000 kr. och som statsbidrag erhållit 952 kr. Enligt Hushållningssällskapens årsberättelser har genom Norra sällskapets föranstaltande skogsodlats en areal af 1,140 hektar med en fröåtgång af 772 kilogram. Södra sällskapet har under perioden låtit ut-

plantera 878,188 barrträd och 34,549 löfträd samt dessutom utlemnat omkring 313 kilogram skogsfrön.

Någon annan *skogseld* är icke att omnämna än den, som, orsakad af järnvägslokomotiv, år 1900 förekom å Hammarsebo kronopark och omfattade 31.53 hektar. År 1898 härjade den s. k. trädgårdsnunnan (*Ocneria dispar*) ganska stora områden af enskild skog i södra delen af Kalmar revir emot gränsen till Blekinge, men genom de verksamma åtgärder, som blefvo vidtagna, blef faran för vidare skogsförödelse genom denna insekt undanröjd.

Tjärbränning uppgifves ännu utgöra en binäring inom vissa skogssocknar inom Södra Möre härad. Tillverkningen af *träkol* har i anseende till de höga kolpris, som varit rådande under en del af perioden, bedrifvits i ganska afsevärd omfattning inom Tunaläns och i synnerhet Sevede härad äfvensom i Aspelands härad. Priset på träkol var under vintern 1899—1900 synnerligen högt och utgjorde på vissa ställen ända till 14 kr. per läst.

Af *fröklädningsanstalter* finnas, Länsstyrelsen veterligt, tre inom länet, nämligen en i Gölghult i Misterhults socken, en i Syserum i Tuna socken och den tredje och förnämsta i Hultsfred i Hvena socken.

Sedan numera priset på *skogsbär* årligen stigit, är för den fattigare delen af landtbefolkningen, i synnerhet kvinnor och barn, plockning af dylika bär till försäljning en ganska god inkomstkälla.

C) **Jakt och djurfångst samt fiske.** Jakten idkas numera nästan uteslutande som sport och har såsom inkomstkälla icke någon betydelse. Till följd af sjösänkningar och andra vattenafledningsföretag minskas andjakten med hvarje år. Likaledes är tillgången på skogsfågel, orre och tjäder, i stadigt aftagande, hvilket lätt förklaras genom den oerhörda skogsafverkningen. Å hare har jakten varit mindre god, hvaremot raphönsstammen betydligt ökats, i synnerhet under periodens senare år. Rådjur och älg förekomma nu tämligen allmänt på länets fastland. Jakten å dessa djur bedrifves med stor ifver. Sålunda uppgifves, att inom Södra Möre härad, där rådjurens antal under förra perioden var betydligt, detta djur numera sällan anträffas, samt att, sedan allmogen lärt sig bruket af kulgevär, älgstammen betydligt minskats. Det torde särskildt böra omnämnas, att sedan år 1900 älg finnes på Öland, där detta djur förut icke funnits. De hafva bildat stånd och fortplantat sig å egendomen Ekerum i Högsumms socken samt uppgifvas vara omkring 5 till antalet. Beträffande sättet, huru djuren tagit sig öfver till Öland, vet man, att två af dem vid midsommartid 1900 simmande begifvit sig öfver från Stensö udde i närheten af Kalmar. Den stam af dofhjortar, som sedan längre tid tillbaka funnits å Ottenby kungsladugård, lär vara af samma antal som vid slutet af förra perioden, eller omkring 20. Å nämnda kungsladugård har under år 1900 af intresserade jaktvänner anlagts ett fasaneri.

Den skada, som *rofdjuren* anställt bland husdjuren, utgjorde enligt till Länsstyrelsen inkomna primäruppgifter:

	Får.	Svin.	Fjäderfän.	Värde i kr.
År 1896	1,015	—	4,211	7,803
• 1897	735	—	3,879	6,605
• 1898	1,004	—	4,310	8,556
• 1899	902	—	4,405	8,607
• 1900	845	1	4,250	7,313
Summa	4,501	1	21,055	38,884

Tab. C. *Exporten af trävaror från Kalmar län åren 1895—1900.*

	1895.	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
	Kbm.	Kbm.	Kbm.	Kbm.	Kbm.	Kbm.
<i>Af furu eller gran:</i>						
Timmer, master m. m., minst 25 cm. i lilländan	142	13	10	158	505	10
D:o, därunder	275	11	—	48	—	61
Bärlingar, bandstakar m. m.	81	19	26	28	10	43
Telegrafstolpar	—	—	—	—	869	—
Bjälkar och sparrar, minst 20 cm. midtpå	3,804	4,069	3,688	3,427	4,114	3,802
D:o, därunder	23,986	31,802	26,551	31,941	31,834	32,461
Grufstolpar	108,172	125,479	127,641	114,504	135,177	154,836
Plankor och battens, minst 5 cm.	71,481	90,691	142,433	134,591	106,025	110,802
Bräder under 5 cm.	105,187	118,495	123,489	138,797	125,651	135,763
Bräd- och plankstump	682	1,339	395	1,170	1,894	1,249
Lister, läkter och ribbor	1,414	1,397	1,294	1,456	1,521	1,392
Stäfver, lag- och botten-	3,543	3,830	1,947	1,285	1,546	1,496
Ved	2,244	2,651	2,023	2,276	1,427	1,772
Andra slag	2,469	2,138	1,029	5,694	5,113	2,981
<i>Af andra inhemska träslag:</i>						
Stäfver	315	117	141	140	68	20
Ved	16,100	15,201	14,092	14,065	9,262	9,490
Andra slag	11,341	8,854	4,779	7,057	13,807	17,984
Summa	331,236	406,106	449,533	456,637	438,823	474,162

Antalet dödade rofdjur och därför utbetalda penningbelöningar utgjorde:

År.	Dödade rofdjur.					Kajor o. skator.	Skottpenningar. Kronor.
	Räfvar.	Örnar.	Ufvar.	Hökar.	Kräkor.		
1896 . . .	904	5	6	1,103	14,109	226	5,951.82
1897 . . .	911	4	11	769	13,689	—	5,558.27
1898 . . .	1,009	2	8	995	13,125	310	7,091.10
1899 . . .	1,357	2	13	1,160	14,029	1,170	8,326.25
1900 . . .	1,506	10	8	814	13,262	—	7,780.53
Summa	5,687	23	46	4,841	68,214	1,706	34,707.97

Dessa skottpenningar hafva bestridts uteslutande af medel, hvilka för ändamålet anslagits af länets båda landsting. Norra landstingets anslag har utgjort för hvart och ett af åren 1896, 1897, 1898 och 1899 1,800 kr. att utgå för räf, dödad under tiden från den 1 april till och med den 31 oktober, med 2 kr. samt för duf- eller hönshök utan afseende å tiden för dess dödande med 1 krona. För år 1900 höjdes anslaget till 2,000 kronor. Södra landstingets anslag har varit detsamma som under närmast föregående femårsperiod, eller årligen dels 3,000 kr. att utgå med 3 kronor för räf och 1 krona för kungs- eller hafsörn, berguf och hönshök, dels ock 5,000 kr. att utgå med 10 öre för gråkråka.

Af skogspersonalen eller genom dess försorg åtalade förbrytelser mot jaktförfattningarna hafva endast varit fyra till antalet, därvid svarandena fällts till böter, som sammanlagdt uppgått till 190 kr.

Hvad *fisket* angår, är insjöfisket af ringa eller ingen betydelse och, om man bortser från ålfisket, som fortfarande lemnar dess utöfvare ganska riklig afkomst, har det öfriga saltsjöfisket under perioden med hvarje år varit mindre gifvande. Orsakerna härtill uppgifvas vara af flere slag, såsom öfverfiskning, fiskens störande under lektiden medelst notdragning, ståndkrok och långrefvar, bristande intresse och insikt hos fiskeribefolkningen samt saknaden af ändamålsenliga fångstredskap, hvarjämte förspörjes en allmän klagan öfver den stora skada, som tillskyndas saltsjöfisket genom själdjuren, hvilka förekomma i stor mängd samt förstöra fiskredskapen och den i dem gjorda fångsten. För utrönande af storleken af den skada, som själen förorsakar å fiskredskap och fångst, har beträffande norra skärgården af vederbörande fiskeriinspektör inhämtats uppgifter, utvisande, att denna skada beräknas årligen utgöra för hvarje fiskare mellan 10 och 20 kronor å redskap och å fångst mellan 100 och 150 kr. För de längst ut i hafsbandet belägna fisklägena, där sillfiske bedrivs med skötar, hvilket för dem är det hufvudsakligaste fisket äfvensom torskning med ref, höjer sig den beräknade skadan å redskap till 25 å 40 kr. och å fångst till 200 å 250 kr. för hvarje fiskare. De nu anförda uppgifterna gälla dock endast de direkta förlusterna; den skada, själen i öfrigt tillfogar fisket i allmänhet, kan ej närmelsevis beräknas, men måste antagas vara ganska betydlig med afseende å detta djurs glupskhet och den stora skiicklighet, det synes ådagalägga vid fångandet.

I syfte att förbättra fiskerinäringen hafva under perioden flere åtgärder vidtagits, hvilka här böra omnämnas. Genom särskilda resolutioner den 30 augusti 1899 fastställde Länsstyrelsen stadga dels för insjöfisket inom hela länet och dels för saltsjöfisket, särskildt för Norra hushållningssällskapets område

och särskildt för Södra hushållningssällskapets område. Öfver dessa resolutioner anfördes underdåniga besvär, hvilka vid periodens utgång voro oafgjorda. Det år 1888 i Vestervik bildade enskilda sällskapet för fiskets befrämjande upplöstes den 26 februari 1898 och i dess ställe trädde en under Norra hushållningssällskapets inseende stående fiskeristyreelse, bestående af fem ledamöter och två suppleanter, af hvilka Norra landstinget utses två ledamöter och en suppleant samt Hushållningssällskapet tre ledamöter, däraf en ordförande, jämte en suppleant. Till denna fiskeristyreelse öfverlemnades det gamla fiskerisällskapets tillgångar, hvilka utgjorde 1,046 kr. 94 öre. För insjöfiskets förbättrande inom norra länsdelen har tillika af fiskeristyrelsen anställt en instruktör med fast årlig lön, hvilken besökt de olika delarna af området och därunder sökt intressera allmänheten för ett rationellt bedrivande af insjöfisket. Genom samma styrelse anlades år 1898 en laxodlingsanstalt vid egendomen Åkerholm i Lofta socken, i hvilken år 1899 inlades 40,000 st. laxrom, inköpta från statens fiskodlingsanstalt vid Finspång. Inom södra länsdelen har den i förra femårsberättelsen omtalade kommitté fortfarande verkat för fiskerinäringens befrämjande. Ordföranden i kommittén har åren 1899 och 1900 såsom öfvertillsyningsman och fiskeriinstruktör besökt distriktets olika delar för meddelande af råd och upplysningar samt därför åtnjutit ersättning af de medel, som blifvit ställda till kommitténs förfogande. Med afseende å tillsynen öfver insjöfisket hafva tillkommit fem nya tillsyningsmän och lika många nya distrikt, hvadan distriktens antal inom södra länsdelen numera utgör 18, mot 10 i norra länsdelen.

Till belöningar för själars dödande hafva under perioden från och med år 1898 anslag årligen beviljats af Norra hushållningssällskapet och landstinget hvaradera å 150 kr. samt af Södra landstinget för hvarje år 1,000 kr., hvarjämte för samma ändamål af statsmedel under åren 1899 och 1900 erhållits tillhopa 1,254 kr. 50 öre. Belöningen för dödad själdjur utgick inom södra landstingsområdet med 9 kr. år 1898, 6 kr. år 1899 och 4 kr. år 1900 samt inom norra landstingsområdet med 3 kr. år 1898 samt 6 kr. åren 1899 och 1900. Till afföring åt fiskeriinstruktörer och fiskeritillsyningsmän hafva statsmedel erhållits, och härför äfvensom för andra fiskets befrämjande afseende ändamål hafva vederbörande landsting och hushållningssällskap anvisat, utöfver ofvan anmärkta penningssummor för själars dödande, följande belopp:

	Landsting. Kronor.	Hushållnings- sällskap. Kronor.	Staten. Kronor.
Norra länsdelen.			
År 1896	400	400	1,000
» 1897	400	400	800
» 1898	500	500	800
» 1899	500	500	800
» 1900	500	500	1,000
Södra länsdelen.			
År 1896	500	500	500
» 1897	500	500	500
» 1898	500	500	500
» 1899	500	500	400
» 1900	500	500	1,000
Summa	4,800	4,800	7,300

D) **Bergs- och brukshandtering samt fabriker, manufaktur och handverk.** Inom länet finnas fortfarande ej några *järngrufvor*, och någon uppföring af annat slags malm har ej egt rum. Gladhammars grufvor hafva icke heller under denna period bearbetats, ehuru fråga varit väckt om arbetets återupptagande. Antalet brukbara *masugnar* voro vid periodens början tre, nämligen å Ankarsrum, Öfverum och Ed, men vid periodens slut endast två, eller de båda förstnämnda. Sedan april månad 1899 har järntillverkning ej egt rum vid Eds bruk. Vid de masugnar, som år 1900 voro i verksamhet, tillverkades samma år under en blåsningstid af 631 dygn 7,900 ton tackjärn med ett värde af 614,243 kr.

Beträffande de inom länet befintliga industriella anläggningar, hvilka hufvudsakligen egna sig åt järnhandtering eller därmed i viss mån likställd rörelse, meddelas följande:

Ankarsrums bruk i Hallingebergs socken sysselsätter en arbetsstyrka, som växlat mellan 300 och 350 personer årligen. Den sammanlagda tillverkningen under perioden utgjorde:

Tackjärn och gjutgods från masugn	18,748 672 ton
Smältstycken	22,377 114 »
Stång- och filjärn af välljärn	18,073 730 »
Göt- och gjutgods af martin	12,191 225 »
Utvalsd martinmetall	7,530 710 »
Spik	68 880 »
Handelsgjutgods (däraf 751 157 ton emaljeradt)	1,870 905 »

Öfverums bruk i Lofta och Vestra Eds socknar tillhör fortfarande aktiebolaget Öfverums bruk, som hufvudsakligen utgöres af engelsmän. Till bruket höra egna grufvor och skogar och där finnas förutom masugn och verk för vanlig järntillverkning fullständig mekanisk verkstad och snickerifabrik, hufvudsakligen afsedd för tillverkning af maskiner och åkerbruksredskap. Brukets tillverkningar, som alltjämt röna liflig efterfrågan i marknaden, utgjorde under periodens särskilda år:

	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
Tackjärn ton	1,643 060	2,451 465	1,772 160	2,544 910	2,266 140
Smältstycken »	141 457	177 108	210 040	113 805	181 675
Stångjärn och knippjärn »	244 284	283 990	292 492	230 741	230 998
Gjutgods »	373 777	410 989	453 392	406 024	379 860
Redskap etc. tusental . kr.	362 000	330 700	341 640	395 600	381 114
Snickeriarbeten » »	111 000	372 980	144 490	75 670	78 180

De i brukets verkstäder anställde arbetarnes antal har växlat mellan 295 och 310.

Å *Gunnebo järnbruk* i Gladhammars socken har tillverkningen omfattat järntråd, kättingssmide, spik, stift och annat manufakturssmide samt utgjorde: 5,413 526 ton år 1896, 5,365 143 ton år 1897, 6,080 839 ton år 1898, 5,930 523 ton år 1899 och 5,611 734 ton år 1900. Arbetsstyrkan har i medeltal uppgått till 250 personer.

Järn- och metalvarufabriker samt gjuterier funnos år 1900 inom länet till ett antal af 23 med ett sammanlagdt tillverkningsvärde af 1,979,178 kr. och med en arbetsstyrka af 482 personer.

Mekaniska verkstäder funnos 17, hvilkas tillverkningsvärde utgjorde 1,286,449 kr. och hvilkas arbetsstyrka uppgick till 645 personer. Den mest betydande af dessa är Oskarshamns mekaniska verkstad, som är försedd med torrdocka och hufvudsakligen egnar sin verksamhet åt fartygsbyggnad och reparationer af havererade eller skadade fartyg. Vid densamma hafva under perioden nybyggts 4 ångfartyg om tillhopa 302 hästkrafter och 766 ton. Arbetsstyrkan har understundom uppgått till 250 man, men i medeltal utgjort 180 man. Verkstadens tillverkningsvärde år 1900 utgjorde 394,090 kr. Genom den här ofvan oförmälda områdesöfverflyttning har nu nämnda verkstad kommit att tillhöra Oskarshamns stad.

Vid det i förra femårsberättelsen oförmälda *Storebro bruk* nedbrann år 1899 mekaniska verkstaden, hvilken emellertid där efter uppförts i förbättrad och med tidens fordringar öfverensstämmande skick.

En *metall- och förnicklingsfabrik* anlades år 1900 å hemmanet Öbbestorp i Ljungby socken. Vid fabriken, som drifves med vattenkraft och sysselsätter 25 arbetare, tillverkas hufvudsakligen serviser och andra hushållsartiklar af nickel, hvarjämte något försilfringsarbete utföres. Tillverkningsvärdet utgjorde för nyssnämnda år 16,000 kronor.

Vid *Ölands cementfabrik*, som eges af ett aktiebolag och företrädesvis egnar sin verksamhet åt cementfabrikation, sysselsattes 363 arbetare år 1900, under hvilket år cementtillverkningen uppgick till 22,833 ton med ett värde af 805,800 kr. Andra tillverkningsprodukter hade ett värde af 2,700 kronor.

Stenhuggerierna voro vid periodens början 13 och vid dess slut 14, hvadan ett nytt tillkommit. Sammanlagda tillverkningsvärdet år 1900 utgjorde 560,710 kr., mot 412,141 kr. år 1895. Beträffande platserna för stenens uthuggning och densamma aptering för olika ändamål får Länsstyrelsen hänvisa till hvad i föregående berättelser därom angifvits.

Glasbruket i Björklunda, Fagerhults socken, har under perioden nedlagts och det i Rumskulla socken belägna Ventzelholms glasbruk har flyttat sin verksamhet till Vestervik. Vid periodens slut funnos inom länet sex glasbruk, nämligen ett i Vestervik med ett tillverkningsvärde af 180,000 kronor och en arbetsstyrka af 125 personer, ett i Alsterbro, Kråksmåla socken, samt de öfriga fyra, nämligen Pukaberg, Flygsfors, Flerohopp och Gadderås, inom Södra Møre härad. Det mest betydande af dessa är Pukaberg, som under perioden betydligt förbättrats och utvidgats, hvarjämte å bruket inrättats fullständig bleckslageriverkstad, så att vid bruket numera kunna tillverkas alla slags lampartiklar af såväl glas som bleck. Årliga tillverkningsvärdet vid bruket, som sysselsätter omkring 250 personer, uppgår till omkring 300,000 kronor. Hela tillverkningsvärdet för samtliga glasbruk inom länet år 1900 utgjorde 682,000 kronor.

Tegeltillverkning har bedrifvits vid 27 tegelbruk, alla belägna å landsbygden; utgörande sammanräknade tillverkningsvärdet år 1900 268,111 kr. och arbetsstyrkan 288 personer. Tre nya större tegelbruk hafva under perioden anlagts, nämligen ett å Äläkra i Vimmerby socken, ett å Nygårde i Dörby socken och ett å Berga egendom i Högby socken. Berga tegelbruk beräknas årligen kunna tillverka 4,000,000 stycken murtegel och 400,000 taktegel.

Antalet *snickerifabriker* samt *snickeri- och möbelfabriker*, som år 1900 voro i verksamhet, utgjorde 21 med en arbets-

styrka af 918 personer och ett sammanlagdt tillverkningsvärde af 1,412,202 kr. Af dessa fabriker voro 17 belägna på landsbygden med ett tillverkningsvärde af 999,491 kr. Af de öfriga 4 fabrikerna voro 2 belägna i Vestervik med ett tillverkningsvärde tillhopa af 298,235 kr., 1 i Oskarshamn och 1 i Mönsterås köping med respektive tillverkningsvärden af 111,206 och 3,270 kr. Det är i synnerhet tillverkningen af byggnadssnickeriarbeten, såsom dörrar, fönster m. m., som tagit fart samt gynnats af fördelaktiga prisförhållanden. Exporterade dylika snickeriarbeten hade år 1900 ett värde af 912,511 kr. Af under perioden nyinrättade fabriker af nu nämnda slag torde böra nämnas Målilla i Målilla socken, Berga i Högsby socken och Finsjö i Fliseryds socken samt Hultsfreds snickerifabrik i Hvena socken. Möbelfabrikationen har under periodens senare år uppblomstrat. Flere nya möbelfabriker hafva uppstått, företrädesvis i Aspelds härad, af hvilka torde förtjena särskildt omnämnas Oscar Edvard Ekelunds snickerifabriksaktiebolags fabriker i Virserum, vid hvilka tillverkningsvärdet år 1900 uppgick till öfver 150,000 kr. *Sågverk* och *hyflerier* funnos nyssnämnda år inom länet till ett antal af 44, hvilka sysselsatte 779 arbetare. Tillverkningsvärdet vid dessa inrättningar uppgick samma år till 1,948,958 kr.

Bobinfabriker vid Trekantens järnvägsstation i Ljungby socken och vid Ufvafors i Kråksmåla socken hafva fortfarande varit i verksamhet. Vid den förra var tillverkningsvärdet år 1900 120,000 kr. Omfattningen af den senare fabriken verksamhet har varit ungefär lika som vid förra periodens slut.

Tändstickor tillverkades år 1900 vid 7 fabriker, belägna 2 i Kalmar stad, 1 i hvardera af köpingarna Nybro och Mönsterås samt de öfriga 3 å landsbygden. Tändsticksfabriken i Lovers har under perioden återupptagit sin verksamhet. Samtliga fabrikeras tillverkningsvärde nämnda år uppgick till 1,040,165 kr. och antalet vid fabrikerna sysselsatte arbetare utgjorde 751. *Tändsticksämnesfabriker* funnos vid samma tid inom länet till ett antal af 5, 1 i Vestervik och 4 å landsbygden, med ett tillverkningsvärde af tillsammans 222,544 kr.

Trämassefabrikation har under perioden egt rum å 4 platser, däribland å Eds cellulosaafabrik i Vestra Eds socken. Vid denna fabrik har den årliga tillverkningen ytterligare ökats och beräknas nu utgöra omkring 3,000 ton, mot 2,800 ton under närmast föregående period. Fabriken är numera försedd med barkeri efter amerikanskt system och med egen turbin, och för massans sortering äro 4 stycken flisfångare uppsatta. Likasom förut säljes större delen af tillverkningen på utlandet och skeppas massan dit direkt från fabriken lastageplats Helgenäs. Värdet af all den inom länet under år 1900 tillverkade trämassan beräknas till 414,990 kr.

Papperstillverkning har egt rum vid åtskilliga fabriker, af hvilka de mest betydande äro Hällefors pappersbruk i Lönneberga socken samt Emsfors i Döderhults socken. Vid periodens slut funnos inom länet 6 pappersbruk, alla belägna å landsbygden, och utgjorde deras sammanlagda tillverkningsvärde samma tid 274,834 kr.

Förutom en mindre cigarrfabrik, som under perioden anlagts i Oskarshamn, äro *tobaksfabriker* desamma som under förra perioden, nämligen en i Kalmar och en i Oskarshamn med respektive tillverkningsvärden af 221,000 kr. och 145,784 kr.

Två *bagerier*, som drivas fabriksmässigt, finnas i länet, ett i Kalmar och ett i Oskarshamn. Det senare anlades år 1896

och afser tillverkning af spis- och knäckebröd. Tillverkningen, som ökats med hvarje år, uppgick år 1900 till ett värde af 126,000 kr. I Kalmar har under perioden anlagts ett ångbageri, hvilket kom i verksamhet i medio af år 1900 och afser tillverkning af alla slags bröd, dock hufvudsakligen hårdt bröd. Tillverkningsvärdet för år 1900 utgjorde 45,000 kr.

Vid *tapetfabriken* i Kalmar, den enda i länet, har tillverkningen årligen ökats och utgjorde år 1900 1,500,000 rullar, mot 800,000 rullar år 1895. Tillverkningsvärdet har ökats från 160,000 kr. sistnämnda år till 250,000 kr. år 1900.

Brännvinstillverkning har bedrivits å två ställen, nämligen dels å Kyrkeby i Vissefjerda socken under hela perioden och dels å egendomen Stäflö under de tre sista åren, hvaraf sammanlagda tillverkningsvärdet utgjorde år 1900 328,225 kr.

Enligt den officiella statistiken funnos år 1900 inom länet 44 *kvarnar* med ett tillverkningsvärde sammanlagdt af icke mindre än 7,652,208 kr., eller 34.31 % af länets fabrikstillverkning. Den mest betydande kvarnen i länet, ja numera antagligen i hela riket, är den i Kalmar stad belägna, Kalmar ångkvarnsaktiebolag tillhöriga. Denna kvarn, hvars tillverkningsvärde år 1896 uppskattades till 3,910,780 kr., har med hvarje år betydligt ökat sin produktionsförmåga. Tillverkningsvärdet uppgick år 1900 till 7,222,906 kr. Förmalningen af spannmål utgjorde:

År 1896	253,604	deciton		
» 1897	263,611	»		
» 1898	363,250	»	, däraf 16,702	deciton paddly
» 1899	426,475	»	, »	43,999 »
» 1900	403,943	»	, »	43,833 »

Under perioden hafva stora ny- och tillbyggnader utförts. År 1898 försågs verket med en ny ångmaskin om cirka 1,000 hästkrafter och i sammanhang härmed insattes maskiner för kvarndriften enligt de nyaste uppfinningar på kvarnindustriens område. Samma år inrättades risskaleri, en ny gren af fabrikationen, som förut endast afsetts mjöl af alla slag. Taxeringsvärdet å bolagets i och för kvarndriften begagnade fastigheter uppgick år 1896 till 508,400 kr. och år 1900 till 701,600 kr. Under perioden hafva anlagts två hafregrynskvarnar, nämligen en vid Blomstermåla järnvägsstation i Ålems socken och en i Kalmar stad.

Beträffande fabrikerna inom länet får Länsstyrelsen i öfrigt hänvisa till följande, på grund af den officiella näringsstatistiken för år 1900 upprättade, *tabell D* (sid. 18).

Sammanlagda antalet i verksamhet varande fabriker inom länet var, enligt hvad nyssnämnda tabell utvisar, 412, af hvilka 101 voro belägna i städerna, 20 i köpingarna och 291 på landsbygden, hvilka tal, jämförda med motsvarande för år 1896, visa för städerna en ökning af 28, för köpingarna oförändradt antal och för landsbygden en minskning af 2. Vid nämnda fabriker voro sysselsatte inalles 7,268 arbetare, däraf 6,502 manlige och 766 kvinnliga, 1,311 minderårige och 5,957 öfver 18 år. Samtliga fabrikeras tillverkningsvärde utgjorde under året 22,301,574 kr., mot 14,516,518 kr. år 1896, en ökning sålunda af ej mindre än 7,785,056 kr. Den för bevillning uppskattade inkomsten af länets fabriksrörelse år 1900 uppgick till 1,485,292 kr., mot 876,000 kr. år 1896. Värdet af länets fabrikstillverkning år 1900 utgjorde endast 2.13 % af hela rikets, hvilket visar, att Kalmar läns fabriksindustri är af jämförelsevis ringa betydelse.

Vidkommande *handtverkerierna* framgår af näringsstatistiken, att antalet handverkare i länet ökats från 831 år 1895 till 2,662 år 1900; att handverksarbetarnes antal, som år 1895 utgjorde 1,207, år 1900 uppgick till 1,463; samt att den för beviljning uppskattade inkomsten af handverksdriften, som år 1896 belöpte sig till 445,790 kr., år 1900 stigit till 595,216 kr. Af den i handtverkerierna anställda personalen voro 3,928 män och 197 kvinnor. En fördelning af dessa siffror mellan städerna å ena sidan och landsbygden samt köpingarna å den andra visar beträffande städerna: att antalet handverkare minskats från 431 till 367, att arbetarnes antal nedgått från 709 till 565, men att inkomsten stigit från 280,240 kr. (år 1896) till 287,854 kr.; samt beträffande landsbygden, att antalet handverkare

ökats från 400 till 2,295 och antalet handverksarbetare från 498 till 898 samt att inkomsten stigit från 165,550 kr. (år 1896) till 307,362 kr. Bland länets städer intager Kalmar alltjämt främsta rummet, hvilket framgår af nedanstående öfversikt:

	Handtverkare.	Handtverksarbetare.	Summa.	För beviljning uppskattad inkomst af handtverksdriften. Kronor.
Kalmar	182	265	447	121,904
Oskarshamn	48	145	193	51,000
Vestervik	66	100	166	64,100
Vimmerby	45	28	73	39,100
Borgholm	26	27	53	11,750
Summa år 1900	367	565	932	287,854

Tab. D.

Fabrikerna i Kalmar län år 1900.

	Antal fabriker.		Antal fabriksarbetare.		Tillverkningsvärde i kronor.			Antal fabriker.		Antal fabriksarbetare.		Tillverkningsvärde i kronor.	
	I städer och köpingar.	På landsbygden.	I städer och köpingar.	På landsbygden.	I städer och köpingar.	På landsbygden.		I städer och köpingar.	På landsbygden.	I städer och köpingar.	På landsbygden.	I städer och köpingar.	På landsbygden.
Bagerier	2	—	68	—	171,000	—	Bokbinderier	2	—	19	—	12,400	—
Kvarnar	4	40	109	86	7,343,467	308,744	Pappersbruk	—	6	—	135	—	274,834
Mälterier	8	7	¹⁾ 8	¹⁾ 1	140,771	24,617	Papperspås- och kuvertfabriker	1	—	48	—	270,000	—
Kaffesurrogatfabriker	1	—	2	—	1,750	—	Korkfabriker	1	—	1	—	1,000	—
Mineralvattenfabriker	7	3	¹⁾ 26	5	47,563	8,771	Halmvarufabriker	1	1	9	14	6,750	15,000
Maltdryksbryggerier	8	12	83	40	287,404	98,002	Cementfabriker	—	1	—	363	—	805,800
Tobaksfabriker	3	—	27	—	366,794	—	Stenbrott och stenhuggerier	3	11	95	597	153,500	407,210
Destilleringsverk	1	—	2	—	84,500	—	Kakelfabriker	2	—	111	—	161,740	—
Punschbryggerier	1	—	¹⁾ —	—	6,710	—	Sten- och lergodsfabriker	—	2	—	39	—	30,000
Vin- och saftfabriker	1	—	¹⁾ —	—	1,541	—	Tegelbruk	—	27	—	288	—	268,111
Ättiksfabriker	1	—	¹⁾ —	—	3,215	—	Glasbruk	1	5	125	342	180,000	502,000
Brännvinsbrännerier	—	2	—	13	—	328,225	Gasverk	1	—	8	—	39,994	—
Stärkelsefabriker	1	1	10	11	30,000	5,395	Koksfabriker	1	—	¹⁾ —	—	11,520	—
Repslagerier	1	—	5	—	5,600	—	Torfströ- och torfmullsfabriker	—	1	—	16	—	6,000
Shoddyfabriker	—	2	—	¹⁾ 2	—	7,960	Träkolsverk	—	11	—	104	—	95,643
Ullspinnerier	3	5	14	22	15,300	13,578	Färgfabriker	1	1	¹⁾ —	¹⁾ —	1,352	1,570
Blekerier, färgerier m. m.	5	4	¹⁾ 29	9	23,165	8,488	Benmjölsfabriker	—	1	—	2	—	2,300
Ylleväfverier	1	1	1	1	500	1,600	Kemisk-tekniska fabriker	1	—	¹⁾ —	—	1,431	—
Trikkå- och strumpfabriker	1	—	4	—	1,250	—	Järn- och stålvarufabriker samt gjuterier	5	12	76	¹⁾ 394	77,663	1,865,451
Mössfabriker	1	—	¹⁾ —	—	1,300	—	Metallvarufabriker	2	4	¹⁾ —	21	5,487	30,577
Garfverier	8	39	33	81	172,655	232,994	Skeppsvarf och båtbyggerier	4	7	92	81	146,658	62,400
Såp- och tvålfabriker	1	—	¹⁾ —	—	2,723	—	Snickeri-fabriker	—	1	—	60	—	124,639
Beck- och tjärkokerier	—	1	—	3	—	1,414	Mekaniska verkstäder	7	10	371	374	586,949	699,500
Tändsticksfabriker	4	3	326	425	469,282	570,888	Instrumentfabriker, musikaliska	1	—	5	—	6,662	—
Tändsticksämnesfabriker	1	4	¹⁾ —	61	98,000	124,544	Boktryckerier	11	—	125	—	160,524	—
Sågverk och hyflerier	3	41	29	¹⁾ 750	58,452	1,948,958	Leksaksfabriker	1	—	¹⁾ —	—	30,000	—
Träull- och möbelspånfabriker	—	1	—	3	—	3,375	Litografiska anstalter	1	—	4	—	2,300	—
Spånaskfabriker	—	3	—	49	—	118,974	Elektricitetsverk	1	—	4	—	14,808	—
Trämassefabriker	—	4	—	95	—	414,990	Summa	121	291	2,224	5,044	11,889,536	10,412,038
Snickeri- och möbelfabriker	4	17	301	557	412,711	999,491							
Tunnbinderier	1	—	14	—	23,145	—							
Tapetfabriker	1	—	40	—	250,000	—							

¹⁾ De vid dessa fabriker anställda arbetare äro alla eller några upptagne inom annan fabriksklass.

Såsom binäring har *hemslöjden* fortfarande icke någon vidare betydelse för länet. Emellertid hafva länets båda hushållningssällskap jämväl under denna period och efter samma grunder som förut verkat för förkofran af hemslöjden, hvars betydelse som uppfostringsmedel allt mera börjar inses. Också hafva under perioden flere nya slöjdsolor inrättats för såväl gossar som flickor. I hushållningssällskapens berättelser för år 1900 uppgifves, att samma år slöjdundervisning meddelades inom norra länsdelen åt 755 gossar i 43 skolor och åt 722 flickor i 50 skolor samt inom södra länsdelen åt 1,346 gossar i 87 skolor och åt 3,383 flickor i 178 skolor. De belopp, som för ifrågasvarande ändamål blifvit af staten, hushållningssällskapen och landstingen för hvarje år af perioden anslagna, framgå af följande tablå:

	Staten.	Hushållnings- sällskap.	Landsting.
Södra länsdelen:			
År 1896	1,000	3,500	3,500
> 1897	1,000	4,000	4,000
> 1898	1,000	4,870	4,800
> 1899	1,000	4,800	4,800
> 1900	1,000	4,500	4,500
Norra länsdelen:			
År 1896	1,000	1,000	2,000
> 1897	1,000	1,000	1,500
> 1898	1,000	1,000	1,500
> 1899	1,000	1,000	1,500
> 1900	1,000	1,000	2,000
	Summa 10,000	26,670	30,100

Härtill komma de bidrag, som af de särskilda kommunerna lemnats i och för skolundervisning i slöjd.

4. Kommunikationsanstalter och varuutbyten.

A) **Landtkommunikationer.** Under den period, denna berättelse omfattar, har intresset för järnvägsanläggningar inom länet varit synnerligen lifigt, och Länsstyrelsen har att omförmåla, det tre järnvägar under perioden blifvit fullbordade och för allmän trafik upplåttna, nämligen Kalmar—Berga, Kalmar—Torsås och Gullberna—Torsås eller Östra Blekings järnväg.

Beträffande *Kalmar—Berga järnväg* får Länsstyrelsen, till hvad om denna bana i senaste femårsberättelsen uppgifvits, här nämna, att banan, som öppnades för allmän trafik den 1 december år 1897, har förutom föreningsstationerna följande stationer: Kläckeberga, Förlösa, Läckeby, Rockneby, Kåremo, Haraldsmåla, Ålem, Blomstermåla, Hornsö såg, Hornsö, Verlebo, Långemåla, Ruda och Högsby. Denna trafikled har varit till synnerligen stort gagn för de orter, som af densamma beröras, och trafikinkomsterna, som varit i ständigt stigande, utgjorde per dag och bankilometer under januari 1898 4 kr. 23 öre, under december månad samma år 6 kr. 69 öre och under december månad år 1900 10 kr. 15 öre. Anläggningskostnaden för järnvägen har uppgått till 1,908,112 kr.

Först under denna period har bragts till utförande det, redan i femårsberättelsen för åren 1881—1885 omnämnda, förslag till järnvägsanläggning från Kalmar söderut genom Södra Möre härad med anknytning till det *blekingska järnvägsnätet*. I senaste femårsberättelsen lemnas redogörelse för denna frågas vidare utveckling, därvid nämnes, att länets södra landsting år 1895 beviljat garanti för ett lån intill 500,000 kr., som för järnvägens byggande kunde komma att upptagas af det bolag, hvilket för ändamålet kunde komma att bildas, samt att åtskilliga för frågan intresserade kommuner beslutit aktieteckning för större eller mindre belopp. År 1896 blef det erforderliga aktiekapitalet fullteckadt, hvarvid tecknats af Kalmar stad 100,000 samt af socknarna Hossmo 6,500, Ljungby 60,500, Hagby 15,000, Arby 15,000, Halltorp 15,000, Våxtorp 2,800, Söderåkra 40,000 och Torsås 20,500 kr. äfvensom af enskilda personer 67,400 kr., eller tillhopa 342,700 kr.

Den 4 juni 1897 meddelades koncession åt *Kalmar—Torsås järnvägsaktiebolag* för anläggning af järnväg med 0⁸⁹ meters spårvidd från Kalmar till Torsås kyrkoby eller en sträcka af

40 kilometer. Järnvägsanläggningens utförande uppdrogs på entreprenad åt ingenjör C. Jehander. Då emellertid aktiekapitalet, sammanlagdt med lån å 500,000 kr., som på grund af Landstingets garanti och mot första inteckning i järnvägen erhållits, ej förslog till anläggningskostnaden, upptog styrelsen ytterligare lån å 110,000 kr. därför, mot erhållande af inteckning i järnvägen; borgensansvar tecknades af Kalmar stad och åtskilliga kommuner inom Södra Möre härad. Järnvägen öppnades för allmän trafik i augusti 1899, sedan styrelsen, alldenstund bolaget ej ännu förfogade öfver tillräcklig mängd rullande materiel med Kalmar läns Östra järnvägsaktiebolag, såsom egare till Kalmar—Berga järnväg, träffat aftal, att sistnämnda bolag delvis skulle ombesörja trafiken å banlinien Kalmar—Torsås. Inom kort visade sig dock, att afsevärda fördelar skulle vinnas, därest bolaget blefve satt i tillfälle att anskaffa den för uppehållande af trafiken i sin helhet erforderliga materiel, i följd hvaraf bolaget, som icke kunde prestera tillfredsställande säkerhet för ett till anskaffande af berörda materiel erforderligt lån å 135,000 kronor, hos de kommuner, hvilka i bolaget tecknat aktier, sökte och erhöi borgen å nyssnämnda belopp mot säkerhet af inteckning i järnvägen med förmånsrätt näst efter de inteckningar, som ofvau omförmålas. Järnvägens anläggningskostnad uppgick till 1,004,345 kr. 49 öre, däraf utgifvits till entreprenören 350,116 kr. 22 öre och till rörlig materiel 157,833 kr. 8 öre. Banan har mellan ändpunkterna trafikstationer vid Hossmo, Ljungbyholm, Vassmolösa, Qvarnlyckan, Gräsgårde, Halltorp och Söderåkra.

För anläggning af banan Gullberna—Torsås eller *Östra Blekings järnväg*, som från Mellersta Blekings järnvägs station Gullberna sträcker sig norr ut till Torsås kyrkoby, där station anlagts, meddelades den 5 juni 1896 koncession åt enskilda personer, hvilka dock med nådigt tillstånd den 6 påföljande november öfverlätto koncessionen till Östra Blekings järnvägsaktiebolag. Denna bana, som i längd mäter 43 kilometer, hvaraf 12⁴ falla inom Kalmar län, och är byggd med en spårvidd af 1⁰⁶⁷ meter, öppnades för allmän trafik den 19 januari 1899. Banans stationer inom Kalmar län äro, förutom anknytningsstationen Torsås, Dynekärr och Norra Tång. För denna ban-

anläggnings utförande har beviljats statsanslag till belopp af 537,000 kr.

Järnvägen *Vimmerby—Hultsfred* har den 9 juni 1899 förstås å exekutiv auktion och inropats af Nässjö—Oskarshamns järnvägsaktiebolag för 400,000 kr., hvarefter Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 1 september samma år medgifvit berörda järnvägsaktiebolag rättighet att besitta och för allmän trafik begagna den sålunda förvärfvade järnvägen.

I förra femårsberättelsen omförmälda förslag om utsträckning af *Vimmerby—Hultsfreds*-banan till Kisa och därifrån till Linköping har under denna period sålunda förverkligats, att den 19 november 1897 *koncession* meddelades å järnväg om 1,435 meters spårvidd från Linköping öfver Rimforsa och Kisa i Östergötlands län till Vimmerby. Arbetet med denna bana påbörjades år 1899. Längden uppgår till 100,8 kilometer, däraf 25,9 kilometer komma att falla inom Kalmar län. För denna järnvägsanläggning är beviljadt ett statsanslag å 1,710,000 kr. Koncessioner hafva vidare beviljats den 10 mars 1899 dels å en järnväg af 1,067 meters spårvidd från Torsås station å Östra Blekings järnväg till Bergqvara hamn i Söderåkra socken, å hvilken bana med en längd af 6,7 kilometer arbetet vid periodens slut dock ej var påbörjadt, och dels å en järnväg med 0,891 meters spårvidd mellan Åseda kyrkoby inom Kronobergs län och Mönsterås köping. Längden af sistnämnda järnväg utgör 88,9 kilometer, däraf 73,9 kilometer falla inom Kalmar län.

Vid periodens utgång var på nådig pröfning beroende ansökan om anläggande och upplåtande för allmän trafik af järnväg om 0,891 meters spårvidd från Läckby station å Kalmar—Berga järnväg till Alsterbro i Bäckebo socken, för hvilken järnväg kostnaden beräknats till 720,000 kr. Likaledes har år 1900 underdånig ansökan gjorts om tillstånd att anlägga järnväg från Kråksmåla kyrkoby öfver Ruda station å Kalmar—Berga järnväg till Oskarshamn, hvilken ansökan dock sedermera återkallades.

Jämväl har fråga uppkommit om anläggande af järnväg å norra Öland, hvares kommunikationer äro synnerligen otillfredsställande. Man har härvid särskildt tänkt sig, att en järnvägsförbindelse mellan Böda kronopark och Borgholm, hvares hamn är god, skulle blifva af stor vikt och betydelse för virkesutskieppningen från kronoparken, hvarförutan lättnader skulle beredas orten att få behofvet af timmer och ved därifrån tillgodosedt. Vid slutet af perioden förelåg plan och kostnadsförslag jämte trafikberäkning för en järnväg enligt det s. k. kostasystemet från Borgholm till jägmästarebostället Skäftekärr i södra delen af kronoparken. I betraktande af de i allmänhet svaga ekonomiska förhållandena i orten lär ingen utsikt förefinnas, att de för berörda järnvägsanläggning behöfliga medel skola kunna åstadkommas endast på enskild väg eller genom bistånd af de för banan intresserade kommuner, hvadan möjligheten för banans tillkomst uteslutande synes bero på kraftig medverkan från statens sida.

Längden och spårvidden af järnvägarne inom länet, hvilka alla äro enskilda, utgjorde vid periodens slut:

	Längd. Km.	Spårvidd. Meter.
Kalmar—Emmaboda (del inom länet)	55,6	1,435
Nybro—Säfsjöström	13,0	,
Nässjö—Oskarshamn	78,6	,

	Längd, km.	Spårvidd, meter.
Vimmerby—Hultsfred (del inom länet)	21,4	1,435
Karlskrona—Vexjö	8,0	,
Kalmar—Torsås	40,0	0,891
Kalmar—Berga	76,6	,
Hultsfred—Vestervik med bibanor (del inom länet)	72,4	,
Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo	70,7	,
Östra Bleking	12,4	1,067
Summa	448,7	—

Beträffande *bruttoinkomsten* och *drifkostnaden* för de järnvägar, som helt och hållet eller till afsevärd del tillhöra länet, får Länsstyrelsen hänvisa till nedanstående *tabell E*, i hvilken

Tab. E. *Bruttoinkomst och drifkostnad vid de järnvägar, hvilka helt och hållet eller till väsentligare del tillhöra Kalmar län, åren 1896—1900.*

		Bruttoinkomst i kronor.			Drifkostnad.		Per år och bankilometer.	
		Person- och posttrafik.	Gods- trafik och diverse.	Summa.	Kronor.	I% af inkomsten.	Inkomster. Kr.	Utgifter. Kr.
Vimmerby—Hultsfred ¹⁾	1896	12,586	28,800	41,386	34,728	83,9	1,971	1,654
	1897	14,088	32,487	46,575	24,645	52,9	2,218	1,174
	1898	15,356	35,009	50,365	26,549	53,1	2,398	1,264
	1899	18,157	34,045	52,202	32,315	61,9	2,486	1,539
Nässjö—Oskarshamn ¹⁾	1896	183,334	451,181	634,515	400,046	63,1	4,287	2,703
	1897	198,201	516,976	715,177	477,305	66,7	4,832	3,225
	1898	221,803	567,076	788,879	367,282	46,6	5,330	2,482
	1899	249,118	567,951	817,069	450,464	55,1	5,521	3,044
1900	283,096	734,876	1,017,972	593,057	58,3	6,023	3,509	
Kalmar—Emmaboda	1896	104,289	226,382	330,671	168,239	50,9	5,801	2,951
	1897	111,681	242,467	354,148	196,162	55,4	6,213	3,441
	1898	124,769	262,785	387,554	188,855	48,7	6,799	3,313
	1899	126,643	262,546	389,189	222,837	57,2	6,828	3,909
	1900	121,039	281,746	402,785	236,093	58,6	7,066	4,142
Nybro—Säfsjöström	1896	16,959	105,468	122,427	53,437	43,7	2,847	1,243
	1897	18,833	104,587	123,420	64,190	52,0	2,870	1,493
	1898	21,033	105,089	126,122	90,862	72,0	2,933	2,113
	1899	22,354	88,979	111,333	70,791	63,6	2,589	1,646
	1900	25,111	103,456	128,567	89,288	69,5	2,990	2,077
Norsholm—Vestervik—Hultsfred	1896	155,980	400,832	556,812	333,036	59,8	3,026	1,810
	1897	169,561	487,593	657,154	341,439	52,0	3,572	1,856
	1898	189,681	507,998	697,679	360,190	51,6	3,792	1,958
	1899	209,017	525,527	734,544	478,930	65,2	3,992	2,603
	1900	226,793	602,458	829,251	433,690	52,3	4,507	2,357
Kalmar—Berga	1898	97,678	66,672	164,350	111,602	67,9	2,134	1,449
	1899	113,119	101,766	214,885	140,014	65,2	2,791	1,819
	1900	122,308	135,016	257,324	169,193	65,7	3,342	2,197
Kalmar—Torsås	1900	78,189	39,722	117,911	86,612	73,4	2,948	2,165
Östra Bleking	1900	55,867	43,110	98,977	81,525	82,4	2,302	1,896

¹⁾ Vimmerby—Hultsfreds järnväg ingår för år 1900 under Nässjö—Oskarshamns järnväg.

uppgifterna rörande järnvägarne Hultsfred—Vestervik och Vestervik—Åtvidaberg—Bersbo samt Norsholm—Bersbo, hvilken sistnämnda järnväg icke till någon del faller inom Kalmar län, äro sammanförda, till följd därpå, att dessa tre järnvägar gemensamt bilda ett trafikbolag.

Länets indelning i väghållningsdistrikt är omförmäld i första afdelningen af denna berättelse. Under perioden hafva *vägdeleningar* blifvit afslutade och vunnit laga kraft inom Norra Tjusts härads, Södra Tjusts härads, Sevede härads, Stranda härads och Åkerbo härads väghållningsdistrikt. Öfver vägdeleningen inom Tunaläns härads distrikt, hvilken den 7 september 1900 af förrettningsmannen anmäldes afslutad, anfördes besvär, hvilka vid periodens utgång voro oafgjorda. De redan under föregående femårsperiod påbörjade vägdeleningarna inom Aspelands härads, Handbörds härads, Norra Möre härads och Södra Möre härads väghållningsdistrikt voro vid 1900 års utgång ännu icke fullbordade, beroende likaledes hufvudsakligen därpå, att besvär öfver Länsstyrelsens förberedande beslut i frågor, som dessa vägdeleningar rörde, anförts och i allmänhet genomgått alla instanser. Hvad särskildt angår Södra Möre härads distrikt, blef frågan angående de vägar, hvilka skulle ingå i den nya vägdeleningen, och de broar, som skulle från delningen undantagas för att medelst väggkassan underhållas, af Länsstyrelsen lemnad hvilande i afbidan på det definitiva bestämmandet af sträckningen för Kalmar—Torsås järnväg. Sedan detta skett samt häradsrätten efter de väghållningsskyldiges hörande i vägförslaget afgifvit förnyadt utlåtande, meddelade Länsstyrelsen däri utslag den 9 oktober 1899, innefattande bestämmelser i ofvannämnda hänseenden. I utslaget förordnades jämväl — i olikhet med hvad som i regel skett för öfriga väghållningsdistrikt i länet — att de vägar till betydligt antal, som förut icke varit på häradet till allmänt underhåll indelade, men komma att i vägdeleningen intagas, skulle, i enlighet med af de väghållningsskyldige fattadt beslut, genom vägstyrelsens försorg dessförinnan varda i laggildt skick försatta. Anförda besvär öfver Konungens Befallningshafvandes ifrågavarande utslag afgjordes af Kungl. Kammarkollegium genom utslag å femårsperiodens sista dag den 31 december 1900. I Ölands Södra mots och Slättbo härads distrikt hafva nya vägdeleningar under perioden påbörjats, hvaremot inom Runstens härads distrikt någon sådan icke hittills har ifrågasatts.

Uti bilagda **tabell 2** redogöres närmare för de allmänna vägarne inom länet.

Af statens anslag till väguundersökningar har detta län erhållit 500 kr. för år 1896, 800 kr. för år 1897, 2,500 kr. för år 1898, 600 kr. för år 1899 och 800 kr. för år 1900, eller tillhopa 5,200 kr. Efter behörigt förordnande har vederbörande distriktschef eller distriktsingeniör verkställt och under perioden till Länsstyrelsen aflemnat plan och kostnadsförslag till följande *väganläggningar* eller vägförbättringar, nämligen:

- År 1896: vägomläggning mellan Kristdala kyrka och Oskarshamn;
- 1897: vägomläggning mellan Hallersrum i Djursdala socken af detta län och Horn inom Östergötlands län;
- • väganläggning inom Handbörds härad från Eksjövägen vid den s. k. Stolpen i Kråksmåla socken till Trippen Ekabovägen i Fagerhults socken;
- • väganläggning från Fagerhults kyrka till Gamlehult i Fogelfors socken;
- 1898: väganläggning mellan Horns Kungsladugård och lastbryggan vid Alfvidsjöbodas m. m.;

- År 1898: väganläggning från Stenberga sockengräns till Misterhult samt omläggning af väg från Ulfarp till Virserum m. m.;
- • vägförbättringar inom Gamleby socken;
- 1899: vägomläggning emellan Hyecklinge sockengräns till Gamleby köping;
- • vägomläggning emellan Horns lastageplats och Hallersrum;
- 1900: anläggning af den inom Kalmar län fallande delen af vägen Fagerdal—Björstorp—Adelsnäs;
- • omläggning och förbättring af väg från Oppeby sockengräns förbi Tyltinge till Larum;
- • anläggning af vägen Lilla Dalhem—Knufvebo; samt
- • anläggning af vägen Olstorp—Öfverum.

Den odisponerade behållningen å ifrågavarande anslag utgjorde vid 1900 års slut 838 kr.

Under perioden hafva utaf statens anslag till vägbyggnader till detta län anvisats: för omläggning af delar af vägen mellan Nabben och Hjorteds järnvägsstation, 2,91 km., 15,600 kr.; för anläggning af väg från Fagerhults kyrka till Gamlehult i Fogelfors socken, 11,950 km., 18,800 kr.; och för anläggning af väg i Persnäs socken mellan Södvik och Sandvikens hamn, 2,722 km., 5,200 kr.

Följande med statsbidrag understödda vägarbeten hafva under perioden blifvit fullbordade och af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen godkända, nämligen: ofvannämnda delar af vägen mellan Nabben och Hjorteds järnvägsstation; i förra femårsberättelsen omförmälda vägen från allmänna vägen i närheten af Böda kyrka öfver Böda kronopark till Byxelkroks hamn; samt den likaledes i samma berättelse omnämnda vägen mellan Bredsättra och Föra kyrkor.

Af Riksdagens anslag för år 1896 till understödjande af *brobyggnader* har Kungl. Maj:t anvisat 7,400 kr. för ombyggnad af landsvägsbron öfver Strömmen vid Tofvehult i Vesterrums socken, för hvilken brobyggnad totalkostnaden beräknats uppgå till 11,100 kr. Af enahanda anslag för år 1901 hafva 10,200 kr. beviljats som bidrag till ombyggnad af den å allmänna landsvägen mellan Vestervik och Oskarshamn befintliga bron öfver Botorps ström i Gladhammars socken, för hvilket företag i upprättadt kostnadsförslag upptagits ett belopp af 15,400 kr.

Med afseende å *skjutsväsendet* får Länsstyrelsen hänvisa till tabell 2. Af denna inhämtas, att skjutsanstalternas antal vid 1900 års slut utgjorde 98, hvaraf hälften gästgifverier och hälften skjutsstationer; att entreprenad blifvit inrättad vid 33 gästgifverier och 34 skjutsstationer; att med ett enda undantag till entreprenörerne utgått maximilegan, eller 1 krona 70 öre inom norra och 1 krona 50 öre inom södra landstingsområdet; att vid de skjutsanstalter, där entreprenad ej åstadkommits, legan utgått med 1 krona 12 öre; samt att antalet under perioden utgångna hästar utgjort i kungs- och kronoskjuts 354, vid skjutsanstalt med entreprenad 27,034 och vid skjutsanstalt utan entreprenad 4,455. Särskild skjutsanstalt jämlikt § 26 mom. 1 i skjutsstadgan har varit anordnad vid hamnplatserna Figeholm, Mörbylånga och Bergqvara. Legan per häst och nymil har utgått med 2 kronor 20 öre vid Figeholm, 2 kronor vid Mörbylånga och 1 kr. 50 öre vid Bergqvara. Entreprenadbidrag har under perioden icke utgått från vare sig landsting eller statsverket, hvaremot städerna med undantag af Vimmerby funnit sig nödsakade att till vederbörande entreprenörer utbetala särskildt årligt bidrag, hvars belopp utgjort 200 kr. i Kalmar, 100 kr. i Oskarshamn, 300 kr. i Vestervik och 100 kr. i Borgholm. År

1900 ordnades skjutsväsendet inom länet för en tid af ytterligare fem år.

B) **Sjökommunikationer.** Ångbåtstrafiken har under förevarande tidsperiod varit lifligare än någonsin och antalet ångfartyg, som på länets stapelstäder, Kalmar, Oskarshamn och Vestervik, anordnat regelbundna turer, har betydligt ökat. Särskildt med Kalmar har ångbåtsförbindelsen i liflighet tilltagit med hvarje år, och numera torde det icke vara något i frakt- och passagerarefart användt ångfartyg, som under passerandet af Kalmar sund icke angör Kalmar. Fortfarande ombesörjes samfärdseln mellan Öland och motliggande fastland under seglotionstiden af 6 ångbåtar, däraf 4 egas af aktiebolaget Kalmar-sund och 2 af bolag i Oskarshamn. Under månaderna december — april har postångfartyget Öland fortfarande uppehållit trafiken i sundet samt gjort dagliga turer till Färjestaden och två turer i veckan till Borgholm och Stora Rör, så framt ej isförhållandena varit alltför svåra. Trafiken mellan Vestervik och närliggande hamnar i skärgården har uppehållits af två smärre ångare med regulära turer. Två ångare — Gamleby och Tjust — hafva ombesörjt regelbunden trafik mellan Gamleby, Vestervik, Verkeback och Stockholm, hvarjämte en ny ångare, Ostkusten, hemmahörande i Vestra Ed, under periodens två sista år haft regelbunden trafik å traden Kalmar, Borgholm, Oskarshamn, Vestervik, Helgenäs, Källvik, Skeppsgården, Arkösund och Stockholm. Två ångare hafva uppehållit vinterpostfarten mellan Vestervik och Visby. Dels direkt och dels indirekt hafva länets stapelstäder stått i regelbunden förbindelse med åtskilliga utländska hamnar, särskildt Lübeck, Hamburg, Köpenhamn och Kristiania.

Genom nådigt bref den 31 december 1896 hafva fastställts *tavor å hamnafgifter* att gälla till efterrättelse under åren 1897 — 1901 för 21 platser inom länet, nämligen städerna Kalmar, Vestervik, Oskarshamn och Borgholm, köpingarna Gamleby, Figeholm, Mönsterås och Mörbylånga, lastageplatserna Helgenäs, Almvik, Verkeback, Blankaholm, Solstadsström, Kärrsvik, Gåsesten, Grönhögen och Fogelviks lastbrygga, färjeplatsen Färjestaden samt hamnarna Sandviken, Stora Rör och Degerhamn. Någon förnyelse af hamntaxa för färjeplatsen Röhälla ansåg Kungl. Maj:t icke böra ifrågakomma, enär hamnen i anseende till uppgrundning ej kunnat af fartyg angöras. Genom samma nådiga bref stadfästes taxor för begagnande af i föregående femårsberättelsen närmare omförmälda Strömsholms, Stegehols och Gränsö kanaler.

Beträffande under perioden vidtagna åtgärder afseende *hamnbyggnader* eller hamnförbättringar inom länet, har Länsstyrelsen att omförmäla följande. Den under senaste perioden påbörjade, med statsbidrag understödda hamnanläggningen vid Degerhamn fullbordades och godkändes år 1897. Totalkostnaden för denna hamn har uppgått till 213,946 kr. 81 öre, af hvilka staten bidragit med 98,687 kr. 33 öre och återstoden bekostats af Ölands nya cementaktiebolag. Till förbättring af hamnen vid Stora Rör beviljade 1897 års riksdag ett belopp af 26,500 kr., hvar till kostnaden beräknats. I augusti 1900 blef arbetet efter afsyning godkänt. Arbetet med förbättring och förstärkning af Sandvikens hamn i Persnäs socken har pågått jämväl under denna period. Statsanslag till belopp af 7,500 kr. har beviljats för anläggning af skyddsarm vid inloppet till hamnen och för

bortskaffandet af sten ur densamma. Under perioden har fråga jämväl förevarit om hamnanläggningar vid Grankullaviken och Byxelkrok i Böda socken. Nämda hamnfrågor, som stå i närmaste sammanhang med förut i denna berättelse omnämnda förslaget om järnvägsanläggning mellan Borgholm och Böda, voro vid periodens slut oafgjorda. I förra femårsberättelsen omförmälda förslaget rörande ombyggnad af hamnen i Mörbylånga har ännu icke kommit till utförande. Sedan det år 1896 upprättade kostnadsförslaget år 1899 reviderats, beräknas nu kostnaden för hamnbyggnaden till 164,000 kr. Den lifliga trafiken på Färjestaden och det otillfredsställande skick, hvori hamnen därstädes sig befinner, hafva gjort behovet af förbättrade hamnanordningar därstädes allt mera kännbart; och sedan kringliggande kommuner begärt undersökning för åstadkommande där af, hafva under år 1900 ritningar med kostnadsförslag för alternativt ny hamnbyggnad eller ombyggnad af gamla hamnen blifvit uppgjorda.

I sammanhang med väckt fråga om upprensning af *farleden genom Kalmar sund* åtog sig stadsfullmäktige i Kalmar genom beslut den 4 december 1896 att dels låta verkställa uppuddring af inseglingrännan till stadens hamn med 60 meters bottenbredd och 6 meters djup under lägsta vattenytan, dels för beredande af plats i hamnen åt minst tre sådana fartyg, som kunde efter segelrännans fördjupning passera densamma, låta i hamnen på ett afstånd af 4 meter från kaj verkställa muddringar till ett djup af 6 meter, dels ock kostnadsfritt upplåta lämplig upplagsplats för grus och sten m. m., som ur rännan upptoges. Under förbehåll, att stadsfullmäktiges berörda åtaganden behörigen fullgjordes, beviljade 1897 års riksdag för uppuddring af en segelränna genom den grunda delen af Kalmar sund midt för Kalmar stad en summa af 405,000 kr., däraf på extra stat för år 1898 anvisades ett belopp af 202,500 kr. Samma år fastställde Kungl. Maj:t arbetsplan och uppdrog åt Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen att låta på entreprenad utföra arbetet, hvilket skulle afse att, där djupet var mindre, åstadkomma en ränna af 6 meters djup under lågvatten och 60 meters bottenbredd. Den 20 december 1897 afslöt Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen med dåvarande kaptenen C. G. Borgström entreprenadkontrakt om arbetets utförande, för en summa af 225,000 kr., före 1899 års slut. Enligt senare särskildt medgifven förlängning i arbetstiden skulle arbetet vara färdigt med utgången af år 1900. Vid det förhållande, att farledens användbarhet skulle väsentligt ökas, därest leden kunde erhålla något större bredd än den fastställda, och då det visade sig, att med en jämförelsevis ringa förhöjning i kostnaden ledens bredd kunde utsträckas till 80 meter, samt den därför erforderliga förhöjningen i statsmedel anvisats, fastställde Kungl. Maj:t år 1900 i enlighet härmed förändrad arbetsplan, i sammanhang hvarmed tiden för arbetets fullbordan beständes till utgången af år 1901. Det till 1900 års slut utförda arbetet har skattats till omkring 50% af de båda arbetsplanernas sammanlagda arbetskvantitet.

Behovet af ökad kaj- och *hamnområde* i Kalmar har med åren gjort sig allt mera gällande. Genom beslut den 16 mars och den 1 juni 1898 antogo stadsfullmäktige i Kalmar plan till utvidgning och reglering af stadens hamn samt förslag till nuvarande hamnområdets utsträckning, å hvilka beslut nådig fastställelse blifvit sökt. Kostnaderna för den sålunda ifrågasatta hamnregleringen, hvarigenom för trafiken vid hamnen skulle

vinnas tillhoppa 920 meter ökad längd å kajer och 88,000 kvm. nytt landområde, hafva beräknats uppgå till omkring 1,000,000 kr. Vid periodens slut var frågan på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

Beträffande hamnkassornas inkomster och utgifter å de mera trafikerade platserna får Länsstyrelsen hänvisa till nedanstående tabell F.

Orsaken till den afsevärda stegringen i utgifterna för Oskarshamns hamnkassa år 1900 har magistraten upplyst vara den, att tomter inköpts för utvidgning af skeppsbron, att hamnspåret utdragits till norra sidan af hamnen och att kajbyggnad verkställdes vid fiskhamnen. I öfrigt hafva hamnkassornas utgifter såsom förut hufvudsakligen afsett reparationer å hamn- eller kajbyggnader samt uppuddring och fyllnadsarbeten.

Tolagsersättningar hafva under perioden influtit till länets stapelstäder med följande belopp:

	Kalmar. Kr.	Vestervik. Kr.	Oskarshamn. Kr.
År 1896	31,707·35	3,462·40	5,082·09
» 1897	33,992·25	2,630·24	7,012·18
» 1898	51,834·18	2,612·64	8,037·03
» 1899	73,750·41	2,900·83	7,515·19
» 1900	63,235·68	4,111·73	7,341·32

Dessa medel hafva hufvudsakligen användts för samma ändamål, som angifvas i senaste femårsberättelsen.

I nyssnämnda berättelse omnämnda fråga om Emåns upplåtande till allmän flottled har under förevarande period kommit därhän, att Länsstyrelsen, på framställning af Emsfors pappersfabriks aktiebolag, genom utslag den 24 december 1897 förordnat, att i den del af vattendraget, som sträcker sig från gränsen emot Jönköpings län ned till Emsfors pappersbruk allmän flottled vara skall, i sammanhang hvarmed Konungens Befallningshafvande förordnat, att samtliga arbeten och anstalter inom de olika flottningsdistrikten skulle vara till afsyning färdiga inom tre år,

Tab. F. Hamnkassornas i Kalmar län inkomster och utgifter åren 1896—1900.

	År 1896. Kr.	År 1897. Kr.	År 1898. Kr.	År 1899. Kr.	År 1900. Kr.
<i>Inkomster.</i>					
Kalmar	74,841·99	73,771·83	85,921·46	95,237·14	88,728·87
Vestervik	26,628·00	46,608·51	36,416·11	39,012·13	37,040·24
Oskarshamn	45,938·19	48,376·63	49,799·41	52,959·00	53,058·68
Borgholm	6,447·04	7,307·17	7,513·14	7,941·79	7,576·81
Mönsterås	5,899·93	6,291·92	6,041·52	6,205·24	7,245·17
<i>Utgifter.</i>					
Kalmar	64,493·26	82,898·65	97,801·40	84,031·10	94,930·60
Vestervik	33,484·01	38,891·52	32,183·77	24,914·93	22,030·56
Oskarshamn	25,793·62	28,471·04	34,462·17	55,054·11	144,575·67
Borgholm	7,425·73	6,138·92	11,084·27	6,731·23	6,646·89
Mönsterås	7,941·28	7,366·45	11,330·37	12,117·40	8,469·66

efter det utslaget vunnit laga kraft eller, i händelse af besvär, därefter slutligen dömdt blifvit. Några besvär öfver detta utslag hafva ej blifvit anförda. I slutet af år 1900 inkom emellertid Aktiebolaget Emsfors nya pappersfabriker, såsom innehafvare af nyssnämnda aktiebolagsrätt, med begäran om anstånd i ytterligare tre år från den 1 januari 1901 med flottledsbyggnadernas iordningsställande. Denna ansökning var vid periodens slut på pröfning beroende.

Färjart eger såsom förut fortfarande rum vid Bjursund i Tjusts härad samt mellan Refsudden och Stora Rör i Kalmar-sund. Vidare förefinnes färjartsförbindelse dels öfver Edsviken vid Åsvik, där färjningen, som uppehålls af enskild person, nämligen egaren af sistnämnda hemman, förmedlar trafiken å tvenne förut enskilda, men i den nya vägdelningen i Norra Tjust såsom bygdevägar intagna vägar, dels slutligen mellan Färjestaden och Kalmar, ehuru färjningen härstädes till följd af den lifliga ångbåtsförbindelsen aldrig tages i anspråk.

Lotsplatsernas antal inom länet är oförändradt och uppgår till 19. Lotsningarnas antal och de därför uppburna lotspenningarna hafva utgjort:

	Antal lotsningar.	Uppburna lotspenningar.
År 1896	5,843	53,921·46 kr.
» 1897	5,653	62,197·68 »
» 1898	7,149	65,404·14 »
» 1899	6,967	69,126·00 »
» 1900	6,456	66,037·25 »
Summa 32,068		316,686·53 kr.

En ny större fyr har upprättats vid Högby å Ölands nordöstra kust, hvadan antalet fasta fyrplatser inom länet vid 1900 års utgång utgjorde 19.

Vid den enda inom länet befintliga lifräddningsstationen, vid Gräsgård å Ölands sydöstra kust, har, förutom för öfningsförsök, lifbåten utgått 4 gånger för räddning af skeppsbrutna. Af sjöolyckor hafva 24 varit af svårare art, hvarvid fartygen blifvit totalt vrak och 14 människolif gått förlorade. I öfrigt hafva inträffat 139 grundstötningar, strandningar och andra olyckshändelser med fartyg. I samband härmed må nämnas, att under denna period Kungl. Lotsstyrelsen utdelat 440 kr. såsom belöning till inom länet tjenstgörande lotsar för mod och skicklighet vid lotsningar under svårt väder, äfvensom att 6 guldmedaljer och 8 silfvermedaljer »för nit och redlighet i rikets tjenst» hafva tilldelats lots- och fyrpersonalen inom detta län.

C) Post-, telegraf- och telefoninrättningar. Inom länet funnos vid 1896 års ingång 133 postanstalter, däraf 10 postkontor och 123 poststationer. Under perioden hafva tillkommit 23 nya poststationer, hvadan antalet postanstalter vid slutet af perioden uppgick till 156, utgörande en postanstalt på 1,459 af länets invånare. De 10 postkontoren äro belägna i Kalmar, Oskarshamn, Vestervik, Vimmerby, Borgholm, Mönsterås, Gamleby, Målilla, Högsby och Stora Rör. Poststationerna äro följande:

Lydande under postkontoret i Kalmar: Alsjöholm, Alsterbro, Bergqvåra, Blomstermåla, Bäckebo, Fagerhult, Färjestaden, Förlösa, Gräsgårde, Grönskåra, Gårdby, Halltorp, Haraldsmåla, Hossmo, Hulterstad, Kastlösa, Kläckeberga, Kristvalla, Kråksmåla, Käremo, Lindås, Ljungbyholm, Loverslund, Långaström, Lückeby, Mortorp, Mörbylånga, Nickebo, Nybro, Ottenby, Pataholm, Päråd, Qvarnlyckan,

Rockneby, St Sigfrid, Smedby, Steåsa, Söderåkra, Södra Möckleby, Timmernabben, Trekanten, Vassmolösa, Ventlinge, Vickleby, Värnanäs, Ålem, Ölands Gräsgård, Ölands Segerstad, Ölands Smedby och Örsjö;

Lydande under postkontoret i Oskarshamn: Berga, Bohult, Figeholm, Fliseryd, Fogelfors, Forshult, Jemserum, Lillsjödäl, Misterhult, Möckhult, Mörtfors och Påskallavik;

Lydande under postkontoret i Vestervik: Almvik, Ankarsrum, Blankaholm, Blögda, Falsterbo bruk, Fårhult, Gladhammar, Hjorted, Hjorteds station, Hvena, Ishult, Jenny, Kristdala, Totebo, Tuna, Verkehäck, Vesterrum och Väderum;

Lydande under postkontoret i Vimmerby: Blackstad, Frödinge, Hallingeberg, Hulfsfred, Hammelstad, Lindstorp, Locknevi, Storebro, Södra Vi och Tofverum;

Lydande under postkontoret i Borgholm: Alböke, Bredsåtra, Böda, Förn, Gaxa, Gröndal, Långlöt, Norra Möckleby, Palmelund, Persnäs, Repplinge, Ranster, Störlinge och Ölands Egby;

Lydande under postkontoret i Gamleby: Dalhem, Eds bruk, Falerum, Forsaström, Lofta, Loftahammar, Måshult, Nelhammar, Odensviholm, Skedshult, Storsjö, Tyllinge och Öfverum;

Lydande under postkontoret i Målilla: Hagelsrum, Järreda, Mörlunda, Rosenfors, Ryningsnäs, Tveta och Visserum;

Lydande under postkontoret i Hörsby: Hornsö, Långemåla, Ruda och Verlebo;

Lydande under postkontoret i Stora Rör: Glömminge; samt

Lydande under utom länet belägna postkontor: Bidalite, Brånahult, Dynckärr, Emmaboda, Gullabo, Långrådna, Lönneberga, Norra Tång, Rumsulla, Solfvesta, Slättny, Torsås, Troxhult, Tryserum, Vestetryserum, Vissefjerda och Östra Karabo.

Enligt Generalpoststyrelsens berättelser uppgingo de inom länet till postbefordran aflemnade försändelsernas antal och medeltalet försändelser på hvarje invånare till:

	Antal.	Medeltal på hvarje invånare.
År 1896	3,970,813	17
» 1897	4,416,372	19
» 1898	4,814,147	21
» 1899	5,291,200	23
» 1900	5,512,448	24

Då berörda medeltal år 1890 utgjorde 11, har alltså postfrekvensen inom länet under de senaste tio åren mer än fördubblats.

I fråga om statens telegraf- och telefonväsende har länet under perioden i afseende å trafikförhållandena tillhört Malmö direktorsdistrikt, men beträffande linier och ledningar varit indelat sålunda, att länets norra landstingsområde tillhört östra linedistriktet med Norrköping till hufvudort, d. v. s. platsen för distriktbyrån och distriktsingenjörens bostad, samt södra landstingsområdet södra linedistriktet med Malmö till hufvudort.

Telegrafstationerna voro vid periodens slut 10, däraf 3 af andra klassen med hel dagstjänst, i Kalmar, Oskarshamn och Vestervik, samt 7 af tredje klassen med inskränkt dagstjänst, nämligen i Bergqvara, Mörbylånga, Mönsterås, Gamleby, Gunnebo, Hulfsfred och Borgholm, vid hvilken sistnämnda station år 1900 under sommartiden hel dagstjänst egde rum. Telegrafstationen i Hulfsfred, hvilken inrättades på grund af nådiga brevet den 20 maj 1896, öppnades den 1 september 1899. Telegraf fanns därjämte inrättad vid järnvägsstationerna inom länet. Då öfverenskommelse på för telegrafverket antagliga villkor ej kunnat träffas mellan Telegrafstyrelsen samt styrelsen för Kalmar—Emmaboda järnväg angående bibehållandet af verkets telegraflinie längs järnvägen, har ny stolplinie anordnats utefter allmänna vägen mellan Vissefjerda och Vassmolösa, hvarefter telegrafledningarna nr 8, 3, 6, 57 och 62 öfverflyttats till denna

linie med begagnande jämväl af förutvarande linien Vassmolösa—Törneby. Stolplinien Emmaboda—Törneby har därefter raserats. Antalet af de vid statstelegrafstationerna i Kalmar, Oskarshamn och Vestervik behandlade taxerade telegram var åren 1896 och 1900 följande:

	År 1896.		År 1900.	
	Afsända.	Ankomna.	Afsända.	Ankomna.
Kalmar	21,811	22,237	21,599	21,916
Oskarshamn	9,327	10,453	11,452	12,526
Vestervik	6,153	7,335	8,709	8,326

Telefonväsendet inom länet har under perioden ytterligare utvecklats. År 1897 öfvertogs af statsverket Kalmar telefonförenings ledningar. Af de vid periodens början inom länet befintliga enskilda telefonföreningar återstodo vid 1900 års slut endast fem, nämligen Smedby, Trekantens, Nybro, Ljungby och Förlösa. Å skilda delar inom länet hafva flere nya dubbeltrådiga förbindelseledningar anlagts, af hvilka särskildt må nämnas:

Oskarshamn—Påskallavik	af	21.5	kilometers	längd
Mönsterås—Pataholm	»	16.5	»	»
Gamleby—Vestra Ed	»	15.5	»	»
Valdemarsvik—Vestra Ed	»	33.5	»	»
Mönsterås—Fliseryd	»	17.0	»	»
Oskarshamn—Bohult	»	21.5	»	»
Mariannelund—Kråxhult	»	16.0	»	»
Vexjö—Kalmar	»	125.0	»	»
Hulfsfred—Kalmar	»	157.5	»	»
Hulfsfred—Vimmerby	»	21.5	»	»
Påskallavik—Kalmar	»	70.5	»	»
Kalmar—Borgholm	»	54.0	»	»
Kalmar—Torsås	»	53.0	»	»
Kalmar—Karlskrona	»	89.5	»	»
Kalmar—Rockneby	»	20.0	»	»
Rockneby—Pataholm	»	19.0	»	»

D) Sjöfart och handel. Enligt den af Kommerskollegium offentliggjorda statistik utgjordes länets handelsflotta vid periodens ingång af 308 fartyg, däraf 288 segelfartyg och 20 ångbåtar, med en dräktighet af tillsammans 36,818 ton, och vid periodens slut af 307 segelfartyg om 39,240 tons dräktighet och 21 ångfartyg om 5,223 ton, eller tillhopa 328 fartyg med en dräktighet af 44,463 ton. Fördelningen af dessa fartyg på länets städer, köpingar och landsbygd var följande:

	Segelfartyg.		Ångfartyg.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.
Kalmar	40	7,774	6	1,084
Oskarshamn	51	8,432	6	3,144
Vestervik	24	2,807	4	614
Köpingarna	53	6,240	2	179
Landsbygden	139	13,987	3	202
Summa	307	39,240	21	5,223

Dessa siffror visa en ökning under perioden af 19 segelfartyg och 1 ångfartyg om tillhoppa 7,645 ton. Under perioden hafva 43 segelfartyg och 1 ångfartyg förolyckats, 44 segel- och 1 ångfartyg kondemnerats samt 80 segel- och 7 ångfartyg försållts, under det att 7 segel- och 3 ångfartyg blifvit nybyggda, 63 segel- och 4 ångfartyg inköpts från utrikes ort samt 100 segel- och 3 ångfartyg inköpts från inrikes ort.

I inrikes sjöfart hafva under år 1900 till länets hamnar ankommit 2,741 segelfartyg och 5,955 ångfartyg och från desamma afgått 2,567 segelfartyg och 5,848 ångfartyg, för hvilka hamnafgifterna sammanlagdt uppgingo till 57,217 kronor 47 öre. Sjöfarten till och från utrikes orter har under ifrågavarande period varit ganska lifvig, och har antalet *in- och utklarade fartyg* med eller utan barlast vid länets tre särskilda tullkammardistrikt för år 1900 utgjort:

	Inkommande fartyg.		Utgående fartyg.	
	Barlast.	Last.	Barlast.	Last.
Kalmar tullkammardistrikt . . .	680	436	110	788
Oskarshamns » . . .	365	120	13	805
Vesterviks » . . .	126	109	77	358
Summa	1,171	665	200	1,951

Den debiterade *tulluppbörden* vid länets tullkammare med underlydande stationer uppgick till följande belopp:

År.	Kalmar.		Oskarshamn.		Vestervik.	
	Tullmedel. Kr.	Fyr- och båkmedel. Kr.	Tullmedel. Kr.	Fyr- och båkmedel. Kr.	Tullmedel. Kr.	Fyr- och båkmedel. Kr.
1896 . .	943,069.13	22,935.98	109,807.53	18,289.37	67,609.82	13,440.57
1897 . .	790,071.01	24,001.12	149,840.01	14,019.14	52,442.10	16,958.97
1898 . .	1,147,512.87	26,395.29	169,993.16	16,512.52	53,222.97	17,524.90
1899 . .	1,588,512.87	28,864.19	159,314.54	15,001.94	58,262.25	14,725.41
1900 . .	1,375,600.58	25,977.04	154,787.01	14,282.61	81,309.38	13,713.54

Antalet af de vid sjömanshusen inom länet inskrifne *sjömän*, hvilka år 1900 varit använde i sjöfart med svenska fartyg, var 2,456, däraf 264 fartygsbefälhafvare och resten sjöfolk. Af dessa sjömän voro 67 fartygsbefälhafvare och 142 sjöfolk använde i inrikes sjöfart samt 197 fartygsbefälhafvare och 2,050 sjöfolk påmönstrade i utrikes sjöfart. Å främmande fartyg voro år 1900 genom sjömanshusen förhyrde 8 fartygsbefälhafvare och 29 sjöfolk.

Hvad angår de varor, hvilka hufvudsakligen utgjort föremål för import och export, har under perioden någon afsevärd förändring ej egt rum utom beträffande spannmålsimporten, hvilken, såsom förut i denna berättelse påpekats, i betydlig grad ökats.

Handlandenas antal inom länet uppgick år 1900 till 1,448 med en för rörelsen taxerad inkomst (inräknadt det bevillningsfria afdraget) af 1,695,427 kr., mot 1,267 år 1895, hvilka voro påförde en inkomstbevillning af 13,102 kr. 35 öre. Att antalet ökats såväl i städerna och köpingarna som å landsbygden, utvisas af följande öfversikt:

	År 1895.	År 1900.
Städerna: Antal handlande	623	739
Deras inkomst i kr.	—	1,049,407
Köpingarna: Antal handlande	73	93
Deras inkomst i kr.	—	202,501
Landsbygden: Antal handlande	571	616
Deras inkomst i kr.	—	443,516

Beträffande *gårdfarihandeln* inom länet meddelas, att antalet af Länsstyrelsen för idkande af sådan handel utfärdade tillståndsbref utgjort:

Gårdfarihandel med:	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
Manufaktur- och korta varor	22	21	21	18	17
Glasvaror och lerkärl	5	6	3	4	3
Diverse andra varor	11	10	7	7	8
Summa	38	37	31	29	28

Under åren 1896—1900 hafva uti länets *handelsregister* intagits följande firmaanmälningar samt anmälningar om upphörda näringar:

Tab. G.

Brännvinsförsäljningen i Kalmar län åren 1895—1900.

	År 1895—1896.			År 1896—1897.			År 1897—1898.			År 1898—1899.			År 1899—1900.			
	Utskänkningsställen.		Försäljningsafgifter och vinstmedel. Kr.	Utskänkningsställen.		Försäljningsafgifter och vinstmedel. Kr.	Utskänkningsställen.		Försäljningsafgifter och vinstmedel. Kr.	Utskänkningsställen.		Försäljningsafgifter och vinstmedel. Kr.	Utskänkningsställen.		Försäljningsafgifter och vinstmedel. Kr.	
	Minuthandelsställen.	Ständiga.		Tillfälliga.	Minuthandelsställen.		Ständiga.	Tillfälliga.		Minuthandelsställen.	Ständiga.		Tillfälliga.	Minuthandelsställen.		Ständiga.
Kalmar	4	6	1	122,188.86	4	6	—	134,640.34	4	6	—	166,508.97	4	6	1	165,231.64
Oskarshamn	1	5	1	64,731.70	1	5	2	71,045.93	1	5	2	75,192.46	1	5	1	88,796.68
Vestervik	1	3	2	24,494.75	1	3	2	27,648.15	1	3	2	32,064.45	1	3	4	36,413.75
Vimmerby	1	2	—	20,550.00	1	2	1	23,860.00	2	2	1	26,866.00	1	2	—	33,370.00
Borgholm	1	1	1	14,979.35	1	1	1	17,894.30	1	1	1	19,656.02	1	1	1	21,083.90
Summa för städerna	8	17	5	246,944.66	8	17	6	275,088.72	9	17	6	309,668.70	8	17	7	344,895.97
Landsbygden	4	1	2	61,107.55	4	3	2	69,739.82	3	3	2	63,087.56	3	2	2	70,059.82
Summa för länet	12	18	7	308,052.21	12	20	8	344,828.54	12	20	8	372,756.26	11	20	9	414,955.79

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1896—1900. Kalmar län.

År.	Firma anmälningar.									Anmälan om upphörda näringar.		
	För städerna.				För landsbygden.				Totalsumma.	I städerna.	Å landsbygden.	Summa.
	Enskilde.	Aktiebolag.	Andra bolag.	Summa.	Enskilde.	Aktiebolag.	Andra bolag.	Summa.				
1896 . .	81	4	5	90	73	—	—	73	163	18	6	24
1897 . .	82	—	7	89	110	—	3	113	202	12	9	21
1898 . .	76	—	6	82	105	—	11	116	198	8	23	31
1899 . .	88	—	8	96	110	—	9	119	215	28	12	40
1900 . .	95	—	10	105	147	—	7	154	259	23	22	45

Under perioden hafva hos Länsstyrelsen inregistrerats 23 föreningar för ekonomisk verksamhet, däraf 9 med begränsad personlig ansvarighet och 14 utan personlig ansvarighet.

Beträffande *marknaderna* inom länet är icke att omförmäla någon annan förändring, än att genom Kungl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegii utslag den 12 maj 1896 de två årliga fri-marknaderna, som hållits i Gårdspånga, med 1897 års ingång blefvo indragna, och att i deras ställe därstädes inrättats två årliga marknader för försäljning af allenast kreatur och landt-

mannaprodukter samt alster af ortens näringsflit och husslöjd. Så kallade kreatursmöten och torgdagar, för hvilka Länsstyrelsen fastställt ordningsföreskrifter, hållas fortfarande å ett flertal ställen inom länet.

Rörande *brännvinshandeln* i länet samt beloppet af de under perioden därför erlagda försäljningsavgifter jämte uppkomna vinstmedel återopas ofvan intagna *tabell G* (sid. 25). Afgifterna och vinstmedlen hafva disponerats på följande sätt:

	År 1895— 1896.	År 1896— 1897.	År 1897— 1898.	År 1898— 1899.	År 1899— 1900.
Kalmar	61,079.43	67,315.67	79,843.53	83,249.98	82,611.31
Oskarshamn	32,351.30	35,519.78	35,893.12	37,593.33	44,395.46
Vestervik	12,237.45	13,821.68	15,826.60	16,029.57	18,204.06
Vimmerby	10,270.50	11,928.20	13,431.20	14,301.70	16,683.66
Borgholm	7,483.57	8,946.14	9,827.00	11,507.75	10,540.94
Landskommunerna	31,179.13	35,539.36	32,239.77	32,242.12	36,036.12
Landstingen	61,583.66	68,959.33	74,544.86	77,736.87	82,582.40
Hushållningssällskapen	30,791.84	34,479.66	37,272.44	38,868.43	41,291.19
Statskontoret	60,941.46	68,286.81	73,845.80	77,154.60	82,582.39
Uppbördsprovision	133.87	31.91	31.94	33.28	28.26
Summa kr.	308,052.21	344,828.54	372,756.26	388,717.63	414,955.79

5. Kameralförhållanden.

Taxeringsvärdet å all fast egendom utgjorde sammanlagt:

	Jordbruksfastighet. Kr.	Annan fastighet. Kr.	Summa. Kr.
År 1895:			
Bevillningspliktig	112,581,200	28,937,200	141,518,400
Bevillningsfri	4,246,800	8,145,700	12,392,500
Summa	116,828,000	37,082,900	153,910,900
År 1900:			
Bevillningspliktig	115,189,900	35,857,000	151,046,900
Bevillningsfri	5,351,300	9,006,700	14,358,000
Summa	120,541,200	44,863,700	165,404,900

Taxeringsvärdet har under perioden förhöjts:

För bevillningspliktig jordbruksfastighet med	2,608,700 kr.
» bevillningsfri jordbruksfastighet, statens, med	1,104,500 »
» bevillningspliktig annan fastighet	6,919,800 »
» bevillningsfri fastighet, menigheters,	995,500 »
Summa ökning	11,628,500 kr.

och minskats för bevillningsfri annan fastighet, statens, med 134,500 kr.; ökningen utöfver minskningen utgör alltså 11,494,000 kr.

Antalet af de för statsverkets räkning *utarrenderade domäner* utgjorde vid 1900 års slut 100 med ett taxeringsvärde af 3,189,400 kr. Arrendeaftgiften för dessa domäner uppgick enligt samma års kronoräkenskaper till 119,710 kr. 36 öre, eller i medeltal 3.75 procent af taxeringsvärdet.

Ingen förmedling af *hemman* till vare sig mantal eller grundskatt har under perioden förekommit. Skatteomföringsresolutioner hafva utfärdats å tillhoppa 1 ¹/₂₄ mantal för 7 åbor och 2 kronolägenheter för 2 åbor. Till statsverket hafva indragits

2 landsstatsboställen om tillhoppa 1 mantal. För statsverkets räkning hafva försålts 15 kronohemman om tillhoppa 5 ⁹/₁₆ mantal mot en sammanlagd köpeskilling af 186,129 kr., 10 afsöndrade lägenheter, däraf 7 bebyggda och 3 obebyggda, mot en köpesumma af 6,098 kr. samt Hospitalslägenheten, en del af den s. k. Hejockslyckan, inom Kalmar stads område mot en köpesumma af 1,035 kr. 680 afhandlingar om jordafsöndringar hafva blifvit till pröfning och fastställelse m. m. till Länsstyrelsen ingifna, nämligen under de olika åren respektive 40, 54, 122, 189 och 275; sökt fastställelse har meddelats i 620 fall, hvaremot hinder mött för sådan i 60 fall.

På grund af lagen den 2 december 1892 angående afskrifning af de å viss jord hvilande *grundskatter* och hvad därmed eger sammanhang, har i jordebok och kronoräkenskaper afskrifning å kronan behållen grundskatt skett år 1896 med 23,000.00 kr., år 1898 med 23,000.29 kr. samt år 1900 med 23,034.16 kr. Behållna grundskatten utgjorde vid periodens början 116,129 kr. 96 öre och vid dess slut 46,681 kr. 21 öre. På grund af nådiga bref den 15 september 1893 och den 24 maj 1895 hafva år 1896 af den anordnade grundskatten afskrifvits 62,510 kr. 72 öre. Denna del af grundskatten uppgick vid periodens slut till 413 kr. 64 öre.

Lindring i rustnings- och roteringsbesvären, i enlighet med lagen den 2 december 1892, har utgått sålunda:

	Kontant vid uppbördsstämmorna.	Genom afkortning å vakansavgifter.	Summa.
År 1896	kr. 77,143.68	60,963.27	138,106.95
» 1897	» 71,312.09	66,831.86	138,143.95
» 1898	» 77,944.96	82,641.21	160,586.17
» 1899	» 73,731.18	86,743.95	160,475.13
» 1900	» 82,431.20	102,391.40	184,822.60

Sex skattefrälseräntor hafva under perioden blifvit till statsverket inlösta för sammanlagdt 17,545 kr. 50 öre, hvarjämte till egare af skattefrälsehemman jämlikt kungl. kungörelserna den 3 februari 1888 och den 2 december 1892 af statsmedel utbetalts ersättning med tillhoppa 1,522 kr. 67 öre.

Slutligen hänvisas beträffande *hemman* och *lägenheter* samt *stadsjordar* m. m., egendommar af *fideikommissnatur* samt egendommar tillhörande *inhemska aktiebolag* eller *främmande maktens undersåtar* till de däröfver enligt stadgade formulär upprättade, vid denna berättelse fogade **tabeller 3, 4, 5 och 6**, af hvilka framgår bland annat, att år 1900 funnos inom länet fideikommiss med ett taxeringsvärde af 940,700 kr. å jordbruksfastighet, 67,400 kr. å annan fastighet och 5,400 kr. å frälseränta, hvilka siffror år 1895 motsvarade respektive 937,300, 72,900 och 5,300 kr.; att taxeringsvärdet å fastigheter, hvilka innehafvas af inhemska aktiebolag, år 1900 utgjorde 3,844,600 kr. för jordbruksfastighet och 5,103,800 kr. för annan fastighet, emot 3,156,500 och 3,436,100 kr. år 1895; samt att taxeringsvärdet å jordbruks- och andra fastigheter, tillhörande främmande maktens undersåtar, år 1900 uppgått till 172,300 kr., emot 283,000 kr. år 1895, beroende minskningen hufvudsakligen därpå, att egendomarna $1\frac{5}{8}$ mantal Åby n:r 3, 11 och 14 samt $\frac{1}{16}$ mantal Vånevik n:r 1 med underlydande, hvilka år 1895 hade ett taxeringsvärde af sammanlagdt 109,200 kr., under perioden öfverlåtits, den förra till svensk man och den senare till inhemskt aktiebolag.

Summan af all till beivling *uppskattad inkomst* uppgick för hela länet år 1900 till 13,755,917 kr. och den beskattningsbara delen däraf till 10,221,568 kr., emot respektive 9,023,702 och 6,557,302 kr. år 1895.

Vid *allmänna skiftesverket* i länet hafva varit anställda år 1896 4 landtmätare och 1 medhjälpare; år 1897 5 landtmätare och 1 medhjälpare; år 1898 7 landtmätare, 1 medhjälpare och 2 elever samt åren 1899 och 1900 8 landtmätare, 1 medhjälpare och 2 elever.

Under perioden hafva afslutats:

År 1896	3 laga skiften, omfattande 1781 mantal
» 1897	2 » » 1500 »
» 1898	1 » » 1000 »
» 1899	1 » » 0500 »
» 1900	1 » » 1000 »
	Summa 8 laga skiften, omfattande 5781 mantal

Vid dessa laga skiften hafva sammanlagdt blifvit dels uppmätta, dels delade följande antal hektar af nedannämnda egoslag:

	Åker.	Äng.	Odlingsmark.	Afrösningsjord.	Impediment.	Summa hektar.
Uppmätta	460	439	1	3,162	134	4,196
Delade	460	439	1	3,162	129	4,191

Antalet skiften, som kvarboende eller utflyttande delegare vid ofvanberörda 8 laga skiften bekommit, hafva varit följande:

	1 skifte.	2 skiften.	3 skiften.	4 skiften.	Delegare.
Kvarboende delegare	16	16	9	—	41
Utflyttande »	8	7	3	1	19

Kostnaderna för ifrågavarande laga skiften utgjorde:

	Till förrättningsmännen.	I öfrigt.	Summa.
År 1896	kr. 4,581.88	3,226.55	7,807.93
» 1897	» 2,214.44	1,404.00	3,618.44
» 1898	» 5,041.88	2,000.00	7,041.88
» 1899	» 1,252.82	—	1,252.82
» 1900	» 4,056.61	1,193.50	5,250.11
	Summa kr. 17,146.63	7,824.05	24,970.68

Utom de nämnda laga skiftesförrättningarna hafva under perioden blifvit afslutade 265 andra förrättningar, omfattande 9636 mantal, genom hvilka förrättningar blifvit uppmätta och delade:

	Åker.	Äng.	Odlingsmark.	Afrösningsjord.	Impediment.	Summa hektar.
Uppmätta	1,557	924	208	2,677	100	5,466
Delade	956	519	430	8,076	123	10,104

Härförutom äro genom 37 egostyckningar, omfattande 26534 mantal, hvarå specifikation af de särskilda egoslagen ej förefinnes, uppmätta 290 och delade 6,695 hektar; i följd hvaraf summan för perioden utgör: 5,756 uppmätta och 16,799 delade hektar.

Af längder hafva 2,249,193 meter blifvit uppmätta och 2,162,272 meter delade.

Till upplysning om hvad som beträffande laga skiften hittills åtgjorts inom länet och hvad som synes återstå att ännu göra, meddelas vidare: att landsbygdens hemmantal för närvarande är 3,398; att enskifte eller laga skifte eller ock storskifte, som troligen icke rubbas, öfvergått 2,153 mantal på alla egorna, 60 mantal å endast inegorna och 39 mantal å endast utegorna; att vid periodens slut voro föremål för laga skiften 20 mantal å alla egorna och 3 mantal på endast inegorna; att de mantal, som troligen komma att undergå laga skifte, utgöras: på alla egorna af 351, på endast inegorna af 1 och på endast utegorna af 25; samt att 809 mantal troligen icke komma att undergå laga skifte, vare sig på alla egorna eller på in- eller utegorna.

Jämföres det förhållande, att i länet ännu återstå att skifta 351 mantal på alla egorna, med förhållandena i rikets öfriga län, så befinnes, att, enligt Kungl. Landtmäteristyrelsens ämbetsberättelse för år 1900, endast Kopparbergs län har ett större antal oskiftade mantal, nämligen 641, hvaremot öfriga län hafva ett öfvervägande mindre antal oskiftade mantal. Och jämföres Kalmar läns oskiftade 351 mantal med de tvenne öfriga småländska länen, så befinnes, att de oskiftade mantalen å alla egorna utgöra: i Jönköpings län 176 och i Kronobergs län 198. Detta för Kalmar län mindre fördelaktiga förhållande torde vara beroende därpå, att de oskiftade hemmanen i allmänhet äro mycket tätt bebyggda, hvarigenom utflyttningskostnaderna blifva mycket betungande samt för skiftesdelegarne afskräckande. Sannolikt kommer en mycket lång tidrymd att förflyta, innan laga skiftena i länet närma sig sitt afslutande, för såvidt ej det af statsmedel utgående utflyttningsbidraget i väsentlig mån blifver förhöjdt.

I fråga om *kommunernas finanser* får Länsstyrelsen hänvisa till de i *tabell H* (sid. 28) lemnade uppgifter, hämtade ur den officiella statistiken. Kommunalutskylderna, som år 1900 utgjorde 1,296,774 kr., eller öfver hälften af kommunernas samtliga inkomster, hafva utgått på följande sätt:

Efter bevillning till staten	917,659 kr.
» hemmantal	2,201 »
I personliga afgifter	38,324 »
I naturapersedlar	62,679 »
Efter annan eller ej uppgifven grund	275,911 »
Summa	1,296,774 kr.

Fyrktalen voro:

	År 1895.	År 1900.
För i mantal satt jord	676,839	695,934
» jordbruksfastighet utan mantal	14,293	14,886
» annan fastighet	49,796	60,221
» alla öfriga beskattningsföremål	219,164	341,107

Fortfarande egde Döderhults socken högsta fyrktalet, 36,184, och Ekby socken å Öland lägsta fyrktalet, 1,145. Högsta utdebiteringen per fyrk visade St Sigfrids socken med 1 krona 6 öre för såväl jordbruks- som annan fastighet samt 94 öre för öfriga beskattningsföremål. Lägsta utdebiteringen förekom uti Tveta socken för samtliga beskattningskategorier.

I länets städer har *utdebiteringen* per bevillningskrona för fast egendom utgjort:

	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
Kalmar	kr. 5·25	5·13	5·16	5·14	4·53
Oskarshamn	» 4·00	4·00	4·00	4·00	4·40
Vestervik	» 5·25	6·00	5·25	5·00	5·00
Vimmerby	» 1·91	1·88	1·75	0·89	1·08
Borgholm	» 3·20	3·20	2·87	2·82	2·82

Tab. H. Kommunernas i Kalmar län finanser år 1900.

	Landskommuner. Kr.	Stadskommuner. Kr.	Länet. Kr.	Ökning från år 1895, i %.
<i>Inkomster.</i>				
Hjror, arrenden, räntor o. d.	75,994	175,437	251,431	+ 33·4
Kommunalutskylder	976,366	320,408	1,296,774	+ 15·4
Statsbidrag	198,757	29,968	228,725	+ 18·0
Brännvinsförsäljningsmedel	55,428	193,250	248,678	+ 33·3
Hamnafgifter	—	178,429	178,429	+ 27·0
Tolagsersättning	—	74,689	74,689	+ 59·5
Gasledningsafgifter	—	46,808	46,808	+ 111·8
Öfriga inkomster	80,558	55,812	136,370	+ 9·4
Summa	1,387,103	1,074,801	2,461,904	+ 21·5
<i>Utgifter.</i>				
Kyrkliga ändamål	373,822	46,491	420,313	+ 10·7
Folkskola	485,806	315,616	801,422	+ 68·4
Fattigvård	406,271	125,471	531,742	+ 24·3
Sundhetsvård	23,543	55,200	78,743	+ 93·2
Läroverk o. d.	—	5,560	5,560	+ 8·5
Allmänna byggnader, kommunikationsanstalter o. d.	99,843	437,365	537,208	+ 99·9
Öfriga utgifter	81,810	280,111	361,921	+ 35·2
Summa	1,471,095	1,265,814	2,736,909	+ 46·7
<i>Tillgångar.</i>				
Fastigheter och inventarier	2,252,462	3,653,333	5,905,795	+ 24·4
Fordringar, värdepapper och kontant	1,211,932	3,768,524	4,980,456	+ 109·8
Summa	3,464,394	7,421,857	10,886,251	+ 52·9
Hvaraf för kyrklig kommun	2,043,423	971,627	3,015,050	+ 21·2
» » borgerlig »	1,420,971	6,450,230	7,871,201	+ 70·0
<i>Skulder.</i>				
För kyrklig kommun	389,718	145,790	535,508	+ 8·4
» borgerlig »	930,295	3,578,377	4,508,672	+ 77·7
Summa	1,320,013	3,724,167	5,044,180	+ 66·4

Debiteringen för inkomst af arbete och kapital har varit lika med debiteringen för fast egendom med undantag för Borgholm, där för åren 1899 och 1900 debiteringen per bevillningskrona för inkomst af arbete och kapital utgjort 2 kr. 75 öre.

Statens bidrag till kommunerna, hvilket år 1895 utgjorde 193,740 kr., uppgick år 1900 till 228,725 kr. Inkomsten af brännvinsförsäljningsmedel uppgick sistnämnda år till 248,678 kr., mot 186,506 kr. år 1895, eller en ökning å 62,172 kr. Tolagsersättningen belöpte sig år 1895 till 46,817 kr. och år 1900 till icke mindre än 74,689 kr., däraf största delen, eller 63,236 kr., kom på Kalmar stad. Gasledningsafgifter förekommo år 1900 till belopp af 46,808 kr., däraf 38,773 kr. i Kalmar och 8,035 kr. i Oskarshamn.

Kommunernas *utgifter*, hvilka år 1895 uppgingo till 1,865,275 kr., hade år 1900 ökats till 2,736,909 kr. För folkskolorna har ökning skett från 475,716 till 801,422 kr., för kyrkliga ändamål från 379,589 till 420,313 kr., för fattigvård från 427,736 till 531,742 kr., för sundhetsvård från 40,751 till 78,743 kr. samt för allmänna byggnader, kommunikationsanstalter och dylikt från 268,723 till 537,208 kr., däraf på stadskommunerna belöpte 437,365 kr., af hvilka bestridts utgifter för hus och inventarier med 88,944 kr., för vägar, gator, torg och dylikt med 68,019 kr., för hamnar och broar 141,841 kr., för renhållning 8,360 kr., för gatubelysning 27,518 kr., för brandväsendet 18,676 kr. och för andra ändamål 84,007 kr. Kommunernas »öfriga utgifter» upptogs år 1895 till 267,637 och år 1900 till 361,921 kr., hvaraf belöpte på städerna 280,111 kr., af hvilka användes 29,355 kr. till kostnader för magistrat och rådhusrätt, 18,306 kr. för stadsfullmäktiges och underlydande nämnders expeditioner, 54,968 kr. för polis, 132,432 kr. för räntor samt 45,050 kr. för andra ändamål.

Kommunernas *tillgångar*, som år 1895 utgjorde 7,116,963 kr., hade år 1900 ökats med 3,769,288 kr., eller till 10,886,251 kr., däraf 3,464,394 kr. kommo på landskommunerna och 7,421,857 kr. på stadskommunerna.

Kommunernas *skulder* hafva under perioden ökats med 2,013,654 kr., eller till 5,044,180 kr. Häraf belöpte sig 535,508 kr. på de kyrkliga kommunerna och 4,508,672 kr. på de borgerliga kommunerna. Fria från skuld voro vid periodens slut en-

Tab. I. Kommunala lån med längre afbetalningstid än två år, upptagna i Kalmar län jämlikt nådiga bref åren 1896—1900.

Kungl. bref.	Kommunens namn.	Lånebelopp. Kr.	Amorteringstid.	Lånets ändamål.
1896 24/1	Åby	15,000	20 år	Aktieteckning i järnväg.
1896 14/3	Högsrum	10,000	20 »	Skolhusbyggnad och inköp af orgel.
1896 7/2	Högsby	30,000	40 »	Aktieteckning i järnväg.
1896 21/3	Örsjö	20,000	20 »	Kyrkobyggnad m. m.
1896 21/3	Ryssby	16,000	30 »	Aktieteckning i järnväg.
1896 21/3	Ålem	24,000	30 »	D:o.
1896 28/3	Långemåla	10,000	40 »	D:o.
1896 28/3	Vissefjerda	10,000	15 »	Skolhusbyggnad.
1896 17/4	Förlösa	10,000	30 »	Aktieteckning i järnväg.
1896 27/6	Oskarshamns stad	620,000	40 »	Konvertering af äldre lån samt uppförande af brandstation, inköp af ångspruta m. m.
1896 14/8	Alböke	3,000	8 »	Skolhusbyggnad.
1896 11/13	Kråksmåla	4,000	8 »	D:o.
1897 5/3	Klückeberga	3,000	6 »	Anskaffande af ny orgel.
1897 5/3	Torsås	60,500	40 »	Aktieteckning i järnvägar.
1897 19/3	Böda	14,000	20 »	Skolhusbyggnad.
1897 19/3	Köping	10,000	25 »	D:o.
1897 28/5	Hjorted	10,000	20 »	D:o.
1897 28/5	Gärdslösa	2,500	8 »	D:o.
1897 25/6	Hossmo	6,500	40 »	Aktieteckning i järnväg.
1897 25/6	Söderåkra	50,000	40 »	D:o.
1897 20/7	Halltorp	15,000	40 »	D:o.
1897 6/8	Vickleby	2,000	5 »	Skolhusbyggnad.
1897 6/8	Arby	15,000	40 »	Aktieteckning i järnväg.
	D:o	5,000	10 »	Skolhusbyggnad.
1897 6/8	Växtorp	2,800	40 »	Aktieteckning i järnväg.
1897 13/8	Hagby	15,000	40 »	D:o.
1897 20/8	Hulterstad	2,000	6 »	Skolhusbyggnad.
1897 1/10	Ljungby	60,500	40 »	Aktieteckning i järnväg.
1897 1/10	D:o	9,500	20 »	Skolhusbyggnad.
1897 1/10	Södra Möckleby	3,500	5 »	D:o.
1897 3/13	Ås	2,000	10 »	D:o.
1898 20/4	Madesjö	8,000	8 »	Fattighusbyggnad.
1898 10/6 o. 28/12	Vestervik	35,500	30 »	Skolhusbyggnad.
1898 2/9	Kalmar	1,000,000	40 »	Uppmuddring af inseglingsrännan till hamnen samt dennas utvidgning och reglering, anläggande af vatten- och kloakledningar, inrättande af ny fattiggård och aktieteckning i järnväg.
1898 28/10	Persnäs	6,000	12 »	Skolhusbyggnad m. m.
1899 17/3	Vimmerby s:n	21,000	40 »	Aktieteckning i järnväg och inbetalning af äldre lån.
1899 3/3	Södra Vi	75,000	40 »	Aktieteckning i järnväg.
1899 29/3	Dörby	5,000	9 »	Byggnad för folkhögskola.
1899 5/5	D:o	4,000	9 »	Skolhusbyggnad.
1899 18/8	Kristvalla	6,000	12 »	Aktieteckning i järnväg.
1899 10/11	Mönsterås köping	130,000	40 »	D:o.
1900 6/4	Rumskulla	30,000	40 »	Inköp o. anordn. af fattiggård.
1900 4/5	Fagerhult	50,000	40 »	Aktieteckning i järnväg.
1900 31/8	Repplinge	10,000	20 »	Inköp o. anordn. af fattiggård.
1900 2/11	Döderhult	20,000	30 »	Skolhusbyggnad.

dast fem kommuner, nämligen Östra Ed, Djursdala, Hvena, Gullabo och Ekby. Högsta skuldbeloppet hvilade å Kalmar stad med 2,300,553 kr. samt bland landskommunerna å Högsby med 116,696 kr. Uti tabell I lemnas uppgift å de på längre afbetalningstid än två år ställda lån, till hvars upptagande kommuner inom länet under perioden erhållit Kungl. Maj:ts nådiga tillstånd.

Vidkommande länets båda landstings finanser får Länsstyrelsen hänvisa till tabell K.

Landstingsskatt har uttaxerats per bevillningskrona inom norra landstingsområdet, med undantag af den från Ydre härad af Östergötlands län till Sevede härad öfverflyttade så kallade Rumskulla skate, med 56 öre åren 1896 och 1897, med 44 öre åren 1898 och 1899 och med 40 öre år 1900. Inom Rumskulla skate har skatten utgått med hälften af ofvan angifna belopp. Inom södra landstingsområdet har landstingsskatt utgått endast under periodens två senaste år och med 20 öre per bevillningskrona.

Tab. K. Landstingens i Kalmar län finanser år 1900.

	Norra landstinget. Kronor.	Södra landstinget. Kronor.
<i>Inkomster.</i>		
Hyror	25	—
Räntor	977	3,061
Landstingsskatt	27,243	20,892
Sjukvårdsafgift	17,130	23,022
Brännvinshandelsafgifter	23,326	81,833
Legosängsafgifter	9,821	14,845
Öfriga inkomster	3,478	2,179
Summa inkomster	82,000	145,832
<i>Utgifter.</i>		
Hälso- och sjukvård	40,857	87,467
Folkhögskolor	2,500	2,000
Öfriga undervisningsärenden	9,465	19,502
Jordbruk med binäringar	4,528	11,051
Kommunikationsanstalter	23,025	300
Förvaltningskostnader	3,876	4,343
Räntor	1,464	—
Öfriga utgifter	540	707
Summa utgifter	86,255	125,370
Lån, upptagna under året	24,247	1,090
Lån, betalda	23,474	487
<i>Tillgångar.</i>		
Fastigheter och inventarier	132,941	344,348
Fordringar, värdepapper, kontant	16,110	65,238
Summa tillgångar	149,051	409,586
Hvaraf: Landstingets egna	20,525	57,113
Länslasarettens och kurhusens	128,526	352,473
Skulder	33,847	735

6. Politi.

A) **Undervisningsväsendet.** De *allmänna läroverken* för gossar hafva under perioden varit desamma, som funnos vid utgången af år 1895, nämligen:

1) Högre allmänna läroverket i Kalmar, hvilket är fullständigt å både klassiska och reala linien, med samma antal lärare som under nästföregående femårsperiod, eller 8 lektorer, däraf 1 rektor, 14 adjunkter och 3 öfningslärare. Antalet lärjungar var under 1895 års hösttermin 332 och vårterminen 1900 341.

2) Högre läroverket i Vestervik, fullständigt endast på reala linien, med 4 lektorer, däribland rektorn, 7 adjunkter, 1 extra lärare och 3 öfningslärare. Lärjungeantalet utgjorde höstterminen 1895 177 och vårterminen 1900 184.

3) Femklassiga läroverket i Oskarshamn, med rektor och 5 kolleger samt 3 öfningslärare. Antalet lärjungar var höstterminen 1895 77 och vårterminen 1900 likaledes 77.

4) Treklassiga läroverket i Vimmerby, med rektor, 2 kolleger och 3 öfningslärare samt 34 lärjungar höstterminen 1895 och 33 vårterminen år 1900. Höstterminen 1900 meddelades vid detta läroverk undervisning jämväl i en fjärde klass, hvarför kostnaden bestridts af staden.

I förra femårsberättelsen omförmälda privata *undervisningsanstalterna för flickor* i Kalmar, Vestervik och Oskarshamn hafva jämväl under denna period varit i verksamhet, hvarjämte uti Vimmerby inrättats en dylik anstalt, hvari meddelats undervisning, motsvarande den, som erhålles i de tre lägsta klasserna i statens läroverk för gossar. Nisbethska elementarskolan i Kalmar, indelad i 9 klasser utom 3 förberedande afdelningar, hade år 1900 en lärarepersonal å 17 personer och elevantalet uppgick till 152. Skolan har åtnjutit årligt statsanslag å 2,000 kr. Vid fröken Adelaide Sturks i Kalmar läroanstalt voro nyssnämnda år anställde 10 lärare, och elevernas antal utgjorde 23. Elevantalet vid Oskarshamns femklassiga elementarläroverk utgjorde hösten 1896 107, men hade hösten 1900 stigit till 137.

Vid elementarläroverket i Vestervik, hvilket årligen i bidrag erhållit 1,500 kr. af staten, 650 kr. af Vesterviks stad och 300 kr. af Norra landstinget, har undervisningen bestridts af 5 lärare och 9 lärarinnor. Elevernas antal utgjorde höstterminen 1900 102.

I Mönsterås köping finnes en år 1899 inrättad *samskola*, i hvilken undervisningen bekostas af de undervisade barnens föräldrar. Skolan hade år 1900 29 elever.

Med afseende å folkskoleundervisningen får Länsstyrelsen först omnämna det i Kalmar befintliga statens *folkskolelärarinneseminarium*, vid hvilket såsom lärare äro anställda en rektor, en ordinarie, en vikarierande och en extra ordinarie adjunkt, 2 kvinnliga adjunkter, 4 lärarinnor i öfningsämnen samt 3 lärarinnor i den med seminariet förenade öfningskolan. Vid denna anstalt undervisades höstterminen 1896 111 elever och höstterminen 1900 129. Under femårsperioden hafva sammanlagdt utexaminerats 130 folkskolelärarinnor.

Med stöd af Södra landstingets år 1899 fattade beslut inrättades år 1900 i Kalmar ett enklassigt seminarium för utbildande af lärarinnor vid småskolor och mindre folkskolor samt biträdande lärarinnor vid folkskolor. Såsom bidrag till bestri-

dande af de med detta seminarium förenade kostnader anslag Landstinget för en tid af sex år ett årligt belopp af 2,000 kr., hvaraf för år 1900 1,000 kr. skulle utgå till uppsättning af möbler och skolmateriell. Lärokursen omfattar tre terminer. Lärarepersonalen utgöres af en föreståndarinna, som tillika är första lärarinna, en andra lärarinna, som därjämte är föreståndarinna för den med seminariet förenade öfningskolan, samt en biträdande lärarinna i sång och slöjd. Höstterminen 1900 voro eleverna 27 till antalet, nämligen 20 frielever och 7 betalande elever, däraf 4 från landstingsområdet och 3 icke tillhörande området.

Norra landstinget beslöt år 1898 att tillsammans med Jönköpings läns landsting upprätta ett seminarium med ettårig kurs för utbildande af småskolelärarinnor och lärarinnor vid mindre folkskolor i förhyrd lokal i Eksjö från och med år 1900, vid hvilket seminarium elever borde bland kompetenta inträdesökande till $\frac{2}{3}$ väljas från Jönköpings län och till $\frac{1}{3}$ från norra delen af Kalmar län. Årliga kostnaden skulle fördelas efter folkmängden och sålunda bekostas med $\frac{19}{28}$ af Jönköpings läns landsting och $\frac{9}{28}$ af Kalmar läns Norra landsting.

För *folkskoleundervisningen* funnos år 1899 inom länets 109 skoldistrikt följande antal skolor:

	Fasta.	Flyttande.	Summa.
Folkskolor	169	67	236
Mindre folkskolor	39	16	55
Småskolor	138	90	228
Summa	346	173	519

Motsvarande summor år 1895 voro 317, 185 och 502. Af nämnda 519 skolor voro 18, tillhörande 5 skoldistrikt, belägna i städerna och de öfriga 501, tillhörande 104 skoldistrikt, å landsbygden.

Skolhusens antal uppgick år 1899 till 504, däraf 402 tillhörde skoldistriktet och 102 voro förhyrda eller upplåtna utan afgift. För barnens undervisning funnos tillhopa 85 skolträdgårdar.

År 1899 voro vid samtliga ifrågavarande skolor anställda 225 lärare och 364 lärarinnor, eller tillhopa 589. Motsvarande siffror för år 1895 voro 233, 328 och 561. Af den vid folkskolorna anställda lärarepersonalen voro 205 lärare och 59 lärarinnor ordinarie, 1 lärare och 1 lärarinna extra ordinarie samt 1 lärare och 12 lärarinnor biträdande. Med anställning vid mindre folkskolor funnos 4 lärare och 51 lärarinnor samt anställda i småskolor 14 lärare och 241 lärarinnor. Härförutom funnos 17 lärare och 31 lärarinnor, som lemnade undervisning endast i öfningsämnen eller handslöjd.

Antalet skolpliktiga barn (7—14 år), hvilket vid 1895 års slut uppgick till 38,872, utgjorde vid 1899 års slut 38,057, däraf 19,544 gossar och 18,513 flickor. Fördelade på städer och landsbygd tillhörde 4,605 städerna och 33,452 landsbygden. Af de skolpliktiga barnen hade 33,641 under året åtnjutit undervisning, 4,213 ej erhållit sådan och beträffande 203 hade några uppgifter i berörda afseende ej kunnat anskaffas. Af de 4,213

barn, som ej under året åtnjutit undervisning, hade 566 lemnat skolan efter inhämtande af föreskrifven minimikurs, 2,725 efter godkänd afgangspröfning, 217 till följd af sjukdom eller naturfel hindrats bevista skolan samt 705 af andra anledningar varit i saknad af undervisning. Vid fördelning af de undervisade barnen på städerna och landsbygden och med afseende å skolornas olika natur erhålles följande öfversikt:

	Städerna. Antal barn.	Landsbygden. Antal barn.
Distriktens fasta folkskolor	2,142	12,663
» flyttande folkskolor	—	5,460
» fasta mindre folkskolor	—	1,550
» flyttande mindre folkskolor	—	618
» fasta småskolor	1,023	4,190
» flyttande småskolor	—	3,446
Folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utom eget distrikt	86	691
Allmänna läroverk och fackskolor	349	144
Skolor för abnorma barn	3	35
Enskilda skolor	403	184
Undervisade i hemmen	20	634
Summa	4,026	29,615

Beträffande folkskoleväsendets ekonomi meddelas följande öfversikt för år 1899:

Debet.	Kr.
Tillgångar vid 1899 års början	193,152
Räntor m. m.	8,725
Bidrag af skoldistriktet	362,854
» » staten	224,733
» » landsting m. fl.	11,726
Öfriga inkomster	14,918
Skulder vid 1899 års slut	363,648
	1,179,756
Kredit.	
Skulder vid 1899 års början	358,045
Lärares och lärarinnors aflöning	443,093
Skollokaler och inventarier	100,289
Undervisningsmateriell	6,307
Öfriga utgifter	78,415
Tillgångar vid 1899 års slut	193,607
	1,179,756

Utgifterna för folkskoleväsendet uppgingo år 1895 till 502,182 kr. och år 1899 till 628,104 kr., motsvarande en ökning å icke mindre än 125,922 kr. För jämförelse erinras, att utgifterna år 1895 utgjorde för lärares och lärarinnors aflöning 373,980 kr., för skollokaler och inventarier 59,645 kr., för undervisningsmateriell 7,174 kr. och för öfriga utgifter 61,383 kr. Det synes alltså, att kommunerna gjort afsevärd ekonomisk uppoffring för folkskoleväsendets fortsatta utveckling.

Beloppet af vid 1899 års slut befintliga donationer för skolväsendet utgjorde 141,650 kr., däraf 119,099 kr. kommo på landsbygden och 22,551 kr. på städerna.

Tillsynen öfver folkskoleundervisningens behöriga handhavande inom länet utöfvas af fem folkskoleinspektörer, hvar inom sitt bestämda område.

Det enskilda *institutet i Hjorted* för döfstumma, rörande hvilket i senaste femårsberättelsen närmare redogjordes, har fortfarande under nu ifrågavarande period varit i verksamhet. Sedan 1896 års riksdag, med bifall till nådig proposition i ämnet, medgifvit, att döfstumskoledistrikt, hvars skolstyrelse funne lämpligt att på distriktets bekostnad i enskild undervisningsanstalt öfverlemnna sinnesslött döfstumt barn, som vore mottagligt för undervisning, under vissa villkor finge för hvarje sådant barn uppbära lika stort årligt statsbidrag, som enligt kungörelsen angående anslag af allmänna medel till döfstumskolor den 31 maj 1889 skulle hafva tillkommit distriktet, om barnet varit intaget i af distriktet anordnad skola, hafva från skolstyrelserna i andra, tredje och fjärde distriktet åt institutets undervisning och vård öfverlemnats sinnesslöa, döfstumma elever, hvilkas antal utgjorde år 1896 10 och år 1900 23. Institutets tillgångar utgjorde 1895 den 31 augusti 70,553 kr. 42 öre och samma dag 1900 69,171 kr. 11 öre.

I förra femårsberättelsen omförmälda, med *landtmannaskolor* förenade *folkhögskolorna* å Ebbetorp och Södra Vi hafva äfven under denna period varit i verksamhet, understödda af såväl staten som vederbörande landsting. Efter att i tjugu år hafva varit förlagd i Södra Vi socken förflyttades hösten år 1898 Norra Kalmar läns folkhögskola och den med densamma sedan år 1892 förenade landtmannaskolan till Gamleby köping, som för skolornas räkning låtit uppföra en präktig byggnad i tre våningar, innehållande två lärosalar jämte nödiga rum för bibliotek och samlingar, bostad åt föreståndaren och öfriga lärare samt i öfversta våningen boningsrum för omkring 25 elever. I vinterkursen läsåret 1899—1900 deltog 23 elever, däraf 18 i folkhögskolan och 5 i landtmannaskolan. Sedan år 1879 har vid anstalten anordnats en sommarkurs för unga kvinnor. Uti dylik kurs år 1900 deltog 11 elever. Norra landstingets anslag har utgjort årligen 2,500 kr. och dessutom år 1898 ett extra anslag å 1,500 kr. till betäckande af kostnaderna för skolans flyttning samt till inköp af nya möbler och materiell. Beträffande Södra Kalmar läns folkhögskola har den länge af skolans vänner närda önskan, att skolan måtte erhålla egen lokal, under denna period så tillvida förverkligats, att år 1900, å ett i närheten af Smedby järnvägsstation i Dörby socken dels genom gåfva och dels genom köp förvärfvadt jordområde om 2:3280 hektar, påbörjades uppförandet af skolhusbyggnad af tegel, innehållande lokaler för folkhögskolan och landtmannaskolan samt bostad för skolans föreståndare. Kostnaden för byggnaden, som vid periodens utgång ännu var ofullbordad, har beräknats till 29,750 kr. Förverkligandet af denna sak har möjliggjorts därigenom, att för ändamålet af Södra landstinget år 1897 anslagits 8,000 kr. och af Dörby och Kläckeberga kommuner erhållits 5,500 kr., hvarförutom under åren 1895 och 1896 till skolan af enskilde för enahanda ändamål bland allmänheten insamlats ett belopp af 1,235 kr. Härtill kommer, att årsanslaget från och med år 1898 höjts af Landstinget från 1,600 till 2,000 kr. och af Södra hushållningssällskapet från 1,000 till 1,500 kr. Skolans byggnadsfond utgjorde den 30 juni 1896 4,773 kr. 98 öre och samma dag år 1900 19,224 kr. 15 öre. Elevantalet utgjorde läsåret 1895—1896 38, däraf 26 i folkhögskolan och 12 i landtmannaskolan, samt läsåret 1899—1900 33 i folkhögskolan och 9 i landtmannaskolan. Bristande utrymme och otillräckliga lärarekrafter hafva gjort, att icke alla, som anmält sig till inträde i folkhögskolan, kunnat antagas.

Den uppmuntran, som sålunda kommit länets folkhögskolor till del, tyder uppenbarligen därpå, att skolorna numera omfattas med stort och fortfarande stigande intresse.

Navigationsskolor finnas fortfarande i Kalmar och Vester-vik, från hvilka under perioden utexaminerats:

	Till sjökaptener.	Till styrmän.	Till ångbåts- befälhafvare.
Kalmar	51	142	96
Vestervik	52	69	48
Summa 103	211	144	

Navigationsskolans i Kalmar lokaler undergingo sommaren 1899 en betydlig förbättring genom på- och tillbyggnad, så att skolan nu eger fyra lärosalar jämte rymliga korridorer och rum för lärare.

En på hösten år 1900 i Kalmar inrättad *språk- och handels-skola* räknade 38 elever. I samma stad befintliga, i femårsberättelsen för åren 1881—1885 omförmälda, Bernhardinas slöjdskola för flickor hade 30 elever år 1900. Beträffande slöjdskolorna i öfrigt hänvisas till hvad förut i denna berättelse anförts.

I *Fröbergiska uppfostringsanstalten* i Kalmar för vanvårdade barn, hörande till nämnda stad samt i närheten belägna landskommunerna S:t Sigfrid, Ljungby, Hossmo, Kläckeberga, Åby och Kalmar landsförsamling, har medeltalet elever under perioden

utgjort 63, och den på hvarje elev belöpande direkta kostnaden har i medeltal för år varit 323 kr. 19 öre.

Beträffande länets tre *landbruksskolors* verksamhet har förut i denna berättelse lemnats redogörelse.

Kalmar läns *fornminnesförening*, som år 1872 på initiativ af dåvarande landskamreraren J. A. Södermark bildades för att, såsom det heter i stadgarna, »inom länet efterforska, undersöka och bekantgöra samt, för så vidt ske kan, samla sådana fornlemningar, som äro af betydelse i etnologiskt, kulturhistoriskt eller konsthistoriskt hänseende», kunde år 1897 fira sin 25-åriga tillvaro. Under de gångna 25 åren har föreningens verksamhet i hufvudsak gått ut på bildandet af ett provinsmuseum för Kalmar län; och att föreningen härutinnan lyckats väl, därom vittnar innehålllet i den öfver museets samlingar upprättade, i tryck utgifna katalogen. Dessa samlingar äro inrymda i trenne större salar och ett mindre rum å Kalmar slott samt brandförsäkrade för 35,000 kr. Föreningens inkomster hade intill den 31 december 1896 uppgått till 31,602 kr. 26 öre, däraf 12,880 kr. i anslag från länets båda landsting, 11,016 kr. 15 öre i medlemsavgifter, 6,472 kr. 40 öre i inträdesavgifter till museet och 1,233 kr. 71 öre i diverse inkomster. Utgifterna hade under samma tid bestigit sig till 28,263 kr. 42 öre. Vid 1900 års slut räknade föreningen omkring 600 medlemmar och dess kontanta behållning utgjorde 3,448 kr. 51 öre. Båda landstingen hafva årligen under femårsperioden lemnat anslag till föreningen, det norra med 240 kr. och det södra med 300 kr.

Tab. L. Rörelsen vid Riksbankens afdelningskontor i Kalmar, Kalmar enskilda bank och Smålands enskilda banks kontor i Kalmar län åren 1895 och 1900.

	Riksbankens afdelningskontor i Kalmar.		Kalmar enskilda bank.		Smålands enskilda banks kontor i Kalmar län.	
	År 1895. Kronor.	År 1900. Kronor.	År 1895. Kronor.	År 1900. Kronor.	År 1895. Kronor.	År 1900. Kronor.
<i>Växlräkningen.</i> Diskonterade växlar	2,221,195	5,154,582	—	32,117,587	7,378,893	13,014,360
Infriade »	2,195,599	5,389,412	—	31,146,884	7,226,371	12,523,201
<i>Låneräkningen.</i> Utlemnade lån	1,566,430	666,650	¹⁾ 19,712,286	7,796,104	3,370,259	3,529,600
Infriade lån	1,597,976	679,144	²⁾ 18,520,552	7,826,430	3,511,874	3,451,512
<i>Kreditväräkningen.</i> Uttaget	665,311	524,369	9,551,290	11,719,491	2,573,692	5,314,574
Insatt	666,846	522,959	9,373,550	11,055,268	2,594,554	5,647,224
<i>Upp- och afskrifningsräkningen.</i> Insatt	255,285	—	9,479,862	13,941,042	6,105,038	7,243,627
Uttaget	269,621	—	9,269,510	13,768,150	6,067,777	7,123,013
<i>Depositionsräkningen.</i> Insatt	159,342	—	9,085,792	9,240,858	4,677,759	3,046,849
Uttaget	250,378	—	9,209,760	7,198,661	4,769,098	2,149,436
<i>Sparkasserräkningen.</i> Insatt	—	—	—	870,346	—	479,599
Uttaget	—	—	—	1,000,319	—	489,374
<i>Postremissväxlräkningen.</i> Utställda växlar	4,303,846	9,574,445	16,695,725	25,815,329	10,401,029	16,270,538
Infriade »	447,327	1,459,174	16,791,529	25,773,980	³⁾ —	³⁾ —
<i>Sammanslagna kassaomsättningen</i>	36,993,379	68,820,425	150,026,654	241,326,655	88,952,945	108,245,916

¹⁾ I detta belopp ingå äfven diskonterade växlar. — ²⁾ Häri inbegripet infriade växlar. — ³⁾ Uppgifter härom saknas.

B) **Kreditväsendet.** Bankrörelse har under femårsperioden inom länet bedrifvits af:

- 1) Riksbankens afdelningskontor i Kalmar;
- 2) Kalmar enskilda bank med hufvudkontor i Kalmar, ett afdelningskontor i Vestervik samt kommissionskontor i Valdemarsvik, Vimmerby, Mönsterås köping, Borgholm och Nybro köping, hvilket sistnämnda kontor öppnades den 1 juni 1899;
- 3) Smålands enskilda bank med afdelningskontor i Kalmar och Oskarshamn;
- 4) Kristianstads enskilda bank med ett afdelningskontor i Vissefjerda socken; och
- 5) Aktiebolaget Vimmerby folkbank, som började sin verksamhet den 7 april 1899 med ett inbetaldt aktiekapital af 75,800 kr.

Länsstyrelsen, för hvilken ej äro tillgängliga några uppgifter angående de båda sistberörda bankernas verksamhet, får beträffande rörelsen vid öfriga ofvannämnda banker hänvisa till förestående *tabell L* (sid. 32).

Tab. M. Sparbankerna i Kalmar län åren 1896 och 1900.

Sparbank.	År 1896.			År 1900.		
	Antal in-sättare.	Insättarnes behållning i kr.	Sparbankens fonder i kr.	Antal in-sättare.	Insättarnes behållning i kr.	Sparbankens fonder i kr.
Kalmar stads . . .	5,768	1,120,005	164,344	6,315	1,343,513	152,185
Borgholms . . .	1,570	468,307	44,537	2,132	742,534	69,384
Vimmerby . . .	1,867	302,189	34,661	2,048	371,303	42,585
Söderåkra . . .	1,088	286,960	26,801	1,292	457,242	40,705
Ålems . . .	589	162,376	10,628	905	313,095	15,642
Mönsterås . . .	743	383,853	26,860	1,045	590,616	49,469
Fliseryds . . .	588	121,109	13,547	601	152,633	20,950
Hjorteds . . .	553	102,508	10,866	613	123,989	13,624
Ås och Ventlinge s:rs	192	36,267	6,722	185	41,509	8,146
Madesjö och Örsjö kommuners ¹⁾ . .	1,521	640,572	45,531	2,269	1,155,540	75,074
Blackstads . . .	1,025	131,969	3,302	1,064	176,596	5,030
Lofta . . .	453	148,446	19,489	479	163,432	24,633
Kristdala kommuns	728	228,023	24,614	928	288,109	31,562
Ukna-Hannäs distrikts . . .	566	144,264	11,237	678	239,301	18,221
Gamleby sockens . .	579	143,691	13,260	552	139,550	19,629
Tuna kommuns . .	374	87,934	6,785	452	105,013	11,452
Figeholms . . .	224	52,241	9,050	286	79,359	13,362
Misterhults . . .	527	180,897	22,404	671	207,181	23,125
Hvena . . .	393	141,039	18,488	559	242,134	26,065
Mörlunda kommuns	520	150,089	17,757	659	162,690	20,316
Virserums . . .	667	239,248	21,643	985	450,999	32,219
Loftahammars . . .	612	183,061	9,488	717	275,873	17,723
Oskarshamn . . .	382	157,593	4,176	814	406,083	14,786
Högsby . . .	118	35,848	2,661	335	138,392	6,063
Torsås . . .	79	25,731	3,180	574	292,264	10,665
Långemåla . . .	43	7,944	3,122	253	53,688	4,749
Rockneby . . .	—	—	—	176	16,138	2,294
Summa	21,769	5,682,162	575,153	27,587	8,728,776	769,658

¹⁾ År 1896 Madessjö kommuns sparbank.

Sparbankerna, hvilka vid periodens början utgjorde 24, hafva ökats med tre, nämligen Torsås, Långemåla och Rockneby, för hvilka reglementen blifvit af Länsstyrelsen fastställda; angående antalet insättare, deras behållning och sparbankernas fonder under åren 1896 och 1900 får Länsstyrelsen åberopa uppgifterna i *tabell M*.

Till de i förra femårsberättelsen uppräknade *folkbankerna*, Högsby folkbank, Oskarshamns folkbank och Aspelands besparingsbank, har under perioden kommit en ny, Gamleby folkbank, hvilken började sin verksamhet den 2 november 1898 och genom alltjämt ökad rörelse visat sig fylla ett å orten länge känt behov af en penninganstalt med mera mångsidig verksamhet än den, som är för sparbankerna tillåten. Omfattningen af folkbankernas verksamhet torde framgå af följande öfersikt, afseende förhållandena vid 1900 års slut:

	Tillgångar.	Grundfond.	Reserfond.	Innestående medel.		
				På upp- och afskrifning.	På deposition.	På spar-kassera-kning.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Högsby folkbank . . .	753,046	47,400	50,335	—	31,460	602,765
Oskarshamns d:o . . .	1,444,160	51,250	26,200	—	—	1,172,861
Aspelands besparingsbank	383,842	10,000	59,760	—	—	302,049
Gamleby folkbank . . .	1,241,098	150,000	6,898	63,685	619,808	263,693
Summa	3,822,146	258,650	143,193	63,685	651,268	2,341,368

Oskarshamns folkbank upphörde med år 1900 och öfvergick till ett aktiebolag under benämningen Aktiebolaget Oskarshamns folkbank.

Vidkommande *postsparbankens* verksamhet inom länet hänvisas till nedanstående, efter styrelsens årsberättelse uppgjorda tablå:

År.	Insättningar.	Uttagningar.	Utfärdade motböcker.	Genom uttagning dödade motböcker.
	Kronor.	Kronor.		
1896	888,097	419,479	2,243	1,284
1897	765,964	567,497	2,191	1,422
1898	727,797	694,111	2,438	1,714
1899	478,645	912,653	2,186	2,490
1900	395,323	690,490	1,669	2,476

Postsparbankskontorens antal var vid slutet af år 1900 156, medeltalet af hvarje kontors område utgjorde 73·79 kvadratkilometer och antalet invånare, fördeladt på hvar kontor, uppgick till 1,459. Motsvarande talen år 1895 voro 130, 88·55 och 1,763. Antalet vid slutet af hvarje år af perioden i omlopp varande motböcker och beloppet af å dem innestående behållning i kronor utgjorde:

	Antal motböcker.	Innestående behållning. Kronor.
År 1896	14,139	1,727,135
» 1897	14,621	2,235,575
» 1898	14,937	2,339,670
» 1899	14,330	1,972,651
» 1900	13,198	1,738,152

De vid 1895 års utgång i omlopp varande motböckerna voro 13,361, med en innestående behållning af 1,258,753 kr.

I syfte att tillgodose jordbrukarnes behof af amorteringslån mot inteckning i jordbruksfastighet verkar fortfarande Östgöta hypoteksförening inom norra landstingsområdet och Smålands hypoteksförening inom södra landstingsområdet.

Den i föregående femårsberättelsen omnämnda Hypoteksföreningen mellan fastighetsegare i Kalmar och Borgholm, hvilken sorterar under Allmänna hypotekskassan för Sveriges städer, har under perioden icke utlemnat ett enda lån, hvartill orsaken synes ligga däri, att lån på fördelaktigare villkor, än föreningen fordrar, kunnat erhållas i annan penningeinträttning. Den vid förra periodens utgång ännu oafgjorda frågan om skyldighet för föreningens delegare att ensamma vidkännas genom brottsligt förfarande föreningen åsamkad förlust har år 1897 genom ömsesidig förlikning afgjorts sålunda, att Allmänna hypotekskassan lemnat sitt medgifvande därtill, att nämnda förlust, som beräknats till 93,142 kr. 48 öre, finge ur föreningens räkenskaper afskrivas, mot det att föreningens delegare, hvar och en i förhållande till storleken af ursprungligen erhållna lån, till Allmänna hypotekskassan inbetalade 25,000 kr. Städerna Oskarshamn, Vimmerby och Vestervik tillhöra Småländska stadshypoteksföreningen, som har sitt säte i Eksjö.

Aktiebolaget Kalmar pantbank, som bildades i Kalmar år 1886 för bedrivande af pantlånerörelse på lindrigaste möjliga villkor för den lånebehöfvande allmänheten, har under perioden utlemnat 61,894 lån å tillhoppa 312,795 kr., hvadan medelbeloppet af hvarje pantlån utgjort 5 kr. 5 öre. Under perioden 1891—1895 var lånenes antal 66,921 å sammanlagdt 329,016 kr. Under denna period hafva lånen alltså varit 5,027 mindre till antalet och 16,221 kr. mindre till beloppet än under åren 1891—1895.

Angående *Allmänna besparings- och lifränteanstalten* i Kalmar lemnas följande redogörelse.

Antalet delegare å ränte- och kapitalförsäkringsafdelningen, som vid 1896 års början utgjorde 2,999, har under perioden ökat med 83 och uppgick sålunda vid 1900 års slut till 3,082, däraf 3,060 tillhörde besparingsfonden och 22 lifräntefonden. De på denna afdelning under åren 1896—1900 insatta medel och uppburna lifräntor hafva utgjort:

År	Insatta medel.	Uppburna lifräntor.	
	Kronor.	Personer.	Kronor.
År 1896	20,703	22	2,236.51
» 1897	12,389	24	2,313.42
» 1898	17,216	27	2,405.35
» 1899	26,634	30	2,568.33
» 1900	12,832	33	3,919.73

Besparingsfondens tillväxt beträffande såväl delegarnes antal som behållning framgår af följande öfversikt:

År	Antal delegare.	Behållning i kr.
År 1896	3,060	395,289.92
» 1897	3,145	415,054.44
» 1898	3,226	440,258.01
» 1899	3,290	469,421.72
» 1900	3,341	485,879.21

Besparingsfondens samtliga delegare hafva erhållit ränta åren 1896—1898 efter 4 $\frac{1}{2}$, år 1899 efter 5 och år 1900 efter 5 $\frac{1}{2}$ procent. Lifräntefonden har under perioden godtgjorts ränta efter 6 procent.

Reservfondens behållning utgjorde vid 1895 års slut 23,657 kr. 60 öre och uppgick vid 1900 års utgång till 28,833 kr. 53 öre.

Antalet delegare i sparkasseafdelningen, som vid 1895 års slut utgjorde 1,129, har under perioden ökat med 1,155, med en behållning vid 1896 års ingång af 386,949 kr. 10 öre och vid 1900 års slut af 422,606 kr. 9 öre. Reservfonden vid periodens början utgjorde 25,599 kr. 2 öre, mot 35,765 kr. 96 öre vid dess slut. Delegarne i denna afdelning hafva erhållit ränta, som åren 1896—1898 utgjorde 3 $\frac{1}{6}$ procent och åren 1899 och 1900 4 $\frac{1}{2}$ procent.

I det syfte, som i föregående femårsberättelse blifvit omnämndt, har *Fosterländska föreningen* utöfvat en gagnande verksamhet.

C) Försäkringsväsendet. Beträffande försäkringsanstalterna inom länet har Länsstyrelsen att omnämna, det under perioden bildats två nya försäkringsinrättningar, nämligen Ölands hästförsäkringsförening, hvilken uteslutande afser Öland och där vunnit alltjämt ökad tillslutning, samt Östra Sveriges sjöassuransförening. Sistnämnda förening, som bildades i Oskarshamn år 1899 och är grundad på ömsesidighetsprincipen, har till ändamål att till de inom dess verksamhetsområde boende köpmän och fartygsredare lemna försäkring mot förluster, som under sjöresa kunna uppstå. Föreningens verksamhetsområde sträcker sig för närvarande till Kalmar län och omfattar tillsvidare endast försäkring af trävaror, frakter för trä och barlast samt fraktförskott å trävarufrakter. I öfrigt torde Länsstyrelsen angående länets försäkringsväsende få hänvisa till den publikation i detta ämne, som af Kungl. Civildepartementet årligen utgifves.

D) Rättsväsende och fångvård. I afseende å organisationen af de inom länet befintliga domstolar har under denna femårsperiod icke egt rum någon förändring. Rörande den judiciella indelningen har redogörelse lemnats i denna berättelses första afdelning.

Antalet *tvistemål* och *brottmål*, hvilka vid länets domstolar blifvit anhängiggjorda under perioden, framgår af *tab. N* (sid. 35). För *gröfre brott* hafva inom länet ansvar ådömts:

År	Män.	Kvinnor.	Summa.
År 1896	74	8	82
» 1897	62	3	65
» 1898	64	10	74
» 1899	48	7	55
» 1900	76	9	85

Antalet i fast egendom inom länet beviljade *inteckningar* och deras belopp hafva utgjort:

År	Antal.	Intecknad belopp i kr.
År 1896	798	2,540,421
» 1897	728	2,074,082
» 1898	723	2,320,779
» 1899	733	2,860,404
» 1900	751	2,892,323

Förlagsinteckningar hafva under perioden beviljats till ett antal af 96, med ett sammanlagdt belopp af 2,762,400 kr.

Vid länets domstolar har lagfart å fast egendom beviljats å 2,511 fång år 1896, å 2,630 fång år 1897, å 2,417 fång år 1898, å 2,234 fång år 1899 och å 3,011 fång år 1900.

De af Länsstyrelsen meddelade beslut angående å dömda böters förvandling till fängelsestraff utgjorde till antalet 724 år 1896, 743 år 1897, 735 år 1898, 762 år 1899 och 738 år 1900.

Tab. N. Vid domstolarne i Kalmar län anhängiggjorda tvistemål och brottmål åren 1896—1900.

	T v i s t e m å l.					B r o t t m å l.				
	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
Norra och Södra Tjusts häradsrätt	114	126	131	109	116	90	79	115	110	125
Sevede häradsrätt	69	65	51	29	45	48	29	52	31	18
Tunaläns >	52	39	27	44	37	75	54	57	44	73
Asplands >	123	138	135	135	82	75	80	73	61	41
Haudbörds >	103	96	129	138	130	72	219	115	62	58
Norra Möre >	49	50	77	60	61	38	48	63	45	56
Stranda >	81	73	59	55	95	49	34	69	51	40
Södra Möre >	331	317	273	201	388	224	261	299	301	303
Ölands Norra mots häradsrätt	76	80	71	43	79	95	127	78	105	125
Ölands Södra mots häradsrätt	43	62	62	56	71	39	49	53	89	95
Kalmar rådstufvurätt	365	392	234	286	288	463	427	441	556	438
Oskarshamn >	185	247	274	310	224	199	232	206	111	130
Vesterviks >	60	37	48	46	72	101	142	125	192	161
Vimmerby >	39	55	32	80	83	24	16	20	22	16
Summa	1,690	1,777	1,603	1,592	1,771	1,592	1,797	1,766	1,780	1,679

Antalet häktade och dömda, som under perioden varit förvarade i härvarande länsfängelse och kronohäktet i Vestervik, framgår af följande tablå:

	Länsfängelset i Kalmar.			Kronohäktet i Vestervik.		
	Män.	Kvinnor.	Summa.	Män.	Kvinnor.	Summa.
År 1896	437	51	491	214	14	228
> 1897	406	50	456	205	8	213
> 1898	449	69	518	167	13	180
> 1899	480	51	531	150	8	158
> 1900	384	58	442	157	18	175
Summa	2,156	282	2,438	893	61	954

För lösdrifveri hafva under perioden i detta län 143 personer, däraf 17 kvinnor, erhållit varning samt 55 personer, däraf 9 kvinnor, ådömts tvångsarbete. Tvångsarbete på grund af fattigvårdsförordningen har under perioden ådömts endast 1 person.

Statsverkets å härvarande landskontor utanordnade omkostnader för fångvården hafva utgjort:

	För fångforsling.	För fångarnes underhåll och öfriga utgifter.	Summa.
År 1896	kr. 11,191.75	36,425.16	47,616.91
> 1897	> 10,166.23	33,684.92	43,851.15
> 1898	> 15,123.08	33,600.33	48,723.41
> 1899	> 12,794.20	31,837.63	44,631.83
> 1900	> 9,403.96	32,996.91	42,400.87
Summa kr.	58,679.22	168,544.95	227,224.17

Inkomsterna från fångelserna hafva uppgått till 1,167.34 kr. år 1896, 1,331.70 kr. år 1897, 1,224.43 kr. år 1898, 1,191.06 kr. år 1899 samt 1,271.93 kr. år 1900.

Tab. O.

Lasarett och kurhus samt sjukstugor i Kalmar län åren 1896—1900.

	År 1896.			År 1897.			År 1898.			År 1899.			År 1900.		
	Underhållsdagar.	Totalkostnad för den egentliga sjukvården. Kronor.	Underhållsdagar på 1,000 in-vånare.	Underhållsdagar.	Totalkostnad för den egentliga sjukvården. Kronor.	Underhållsdagar på 1,000 in-vånare.	Underhållsdagar.	Totalkostnad för den egentliga sjukvården. Kronor.	Underhållsdagar på 1,000 in-vånare.	Underhållsdagar.	Totalkostnad för den egentliga sjukvården. Kronor.	Underhållsdagar på 1,000 in-vånare.	Underhållsdagar.	Totalkostnad för den egentliga sjukvården. Kronor.	Underhållsdagar på 1,000 in-vånare.
Kalmar	22,171	31,352.15	—	21,759	32,723.78	—	22,358	37,936.04	—	21,795	33,988.84	—	21,336	36,453.57	—
Oskarshamn	9,466	13,543.46	—	10,461	16,186.70	—	10,963	16,135.98	—	9,144	16,239.07	—	10,801	19,674.52	—
Borgholm	5,172	8,325.01	—	4,961	8,680.16	—	4,960	8,290.00	—	3,177	7,808.78	—	6,055	11,051.21	—
Mönsterås	—	—	—	—	—	—	1,117	1,887.93	—	1,644	2,489.98	—	1,639	2,661.42	—
Högsby	646	300.00	—	458	500.00	—	948	1,126.63	—	847	1,591.47	—	712	1,233.36	—
Söderåkra	388	300.00	—	413	777.00	—	746	600.00	—	524	902.54	—	512	758.92	—
Summa (Södra landstingets anstalter)	37,843	53,820.62	274	38,052	58,867.64	277	41,092	65,976.58	298	37,131	63,020.68	271	41,055	71,833.03	300
Vestervik	18,390	20,622.04	—	17,418	21,109.67	—	19,936	22,097.20	—	18,601	24,612.17	—	20,819	28,017.23	—
Vimmerby	1,557	3,258.55	—	1,822	3,548.16	—	1,931	3,803.00	—	2,156	3,784.32	—	1,959	3,641.35	—
Summa (Norra landstingets anstalter)	19,947	23,880.59	221	19,240	24,658.13	212	21,870	25,900.20	240	20,760	28,396.49	229	22,778	31,658.58	250
Hela länets anstalter	57,790	77,701.21	253	57,292	83,525.77	251	62,962	91,876.78	275	57,891	91,417.17	254	63,833	103,491.61	280
Hela rikets lasarett och sjukstugor	—	—	387	—	—	403	—	—	420	—	—	434	—	—	439

Kalmar läns *fångvårdsförening*, som stiftades år 1885, har under perioden lemnat hjälp åt tillhopa 24 personer. Vid 1900 års slut var föreningsmedlemmarnes antal 420 och föreningens tillgångar 1,657 kr. 86 öre.

E) Hälsövärd och fattigvärd. Länet är, såsom förut i denna berättelse anmärkts, fortfarande indeladt i tvenne med landstingsområdena sammanfallande lasarettsdistrikt. Inom norra landstingsområdet finnes ett *lasarett* i Vestervik och en sjukstuga i Vimmerby. Inom södra landstingsområdet finnas 3 lasarett, i Kalmar, Oskarshamn och Borgholm, samt 3 sjukasyler, i Mönsterås, Högsby och Söderåkra. Å södra Öland finnes en sjukasyl i Bengtstorp, men någon sjukvård egde vid slutet af perioden där ej rum, hvarför icke heller något anslag för sådant ändamål blef af 1900 års landsting beviljad. Lasarettet i Kalmar har visat sig vara för litet, hvarför landstinget är betänkt på en väsentlig utvidgning af detsamma, för hvilket ändamål lasarettstomten blifvit genom inköp af närbelägna gårdar och områden utvidgad. Beträffande ofvannämnda sjukvårdsanstalters inom länet verksamhet får Länsstyrelsen hänvisa till *tabell O* (sid. 35). Af denna tabell framgår, att befolkningen inom länet användt lasarettssjukvård i betydligt mindre grad än rikets öfriga invånare i genomsnitt och att användningen af sådan sjukvård varit mindre inom norra landstingsområdet än inom det södra. Detta förhållande torde med största sannolikhet icke bero på något mindre behof hos befolkningen af sådan vård, utan tyder på bristande tillgång, i det att anstalterna torde vara otillräckliga.

På grund af landstingens därom fattade beslut har under perioden inom hela länet *sjukvårdsafgift* utgått med 50 öre för hvarje mantalskrifven man och 25 öre för hvarje mantalskrifven kvinna.

Legosängsavgiften var vid lasarettens i Kalmar, Oskarshamn och Borgholm under periodens tre första år 1 kr. för personer i goda ekonomiska omständigheter, 50 öre för mindre bemedlade, dock med rätt för vederbörande direktorer att för patient af senare klassen medgifva nedsättning efter trettio dagar till 25 öre, för obemedlade ingen afgift samt för patient, som på egen begäran erhållit eget rum, 1 kr. 75 öre. För sjuka, tillhörande annat sjukvårdsdistrikt, utgjorde under nämnda tid afgiften 1 kr. 50 öre i allmänt och 2 kr. 25 öre i enskildt rum samt för utlänningar 2 kr. i allmänt och 3 kr. i enskildt rum, allt per dag. Under åren 1899 och 1900 har den olikhet härutinnan förefunnits, att för obemedlade erlagts en dagavgift af 25 öre, för patient från sjukvårdsområdet i enskildt rum 2 kr. samt för patient från annat sjukvårdsdistrikt i enskildt rum 2 kr. 50 öre, men för öfrigt hafva avgifterna varit desamma som förut. Vid Södra landstingets sjukasyler betalades inga avgifter af patienterna under periodens två första år, utan fingo de hålla sig mat själfva samt betala läkemedel och arfvode till läkaren direkt. Därefter bestämdes, att patienterna vid asylerna skulle betala samma dagavgifter som vid lasarettens och därför åtnjuta föda, medicin och förbandsartiklar, men fortfarande själfva betala läkarevärden, hvartill landstinget icke lemnar bidrag. Vid Vesterviks lasarett hafva avgifterna för betalande patienter utgått med följande belopp: af personer, tillhörande sjukvårdsdistriktet, med 75 öre i allmänt och 2 kr. 50 öre i enskildt rum; af personer, icke tillhörande sjukvårdsområdet, med 1 kr. 50 öre i allmänt

och 3 kr. 50 öre i enskildt rum; för främmande rikens undersåtar med 2 kr. i allmänt och 4 kr. i enskildt rum. Vid Vimmerby sjukstuga hafva avgifterna varit 75 öre för personer, tillhörande området, och 1 kr. 50 öre för personer från annat sjukvårdsområde. Vid Vesterviks lasarett hafva för fattiga patienter funnits att tillgå 25 frisängar och vid Vimmerby sjukstuga 3.

I Mönsterås köping anordnades *epidemisjukhus* år 1899.

För tillsyn af renhållning och matvaruhandel tillsattes i Kalmar år 1900 ytterligare en tillsyningsman, och i Oskarshamn inrättades år 1899 en byrå för besiktning af matvaror.

Vattenledning af tidsenlig beskaffenhet finnes endast i Kalmar. Den blef färdig och togs i bruk år 1900. Vattnet är grundvatten, som i följd af järnkarbonathalt luftas och filtreras. Samtidigt och i sammanhang med vattenledningen byggdes afloppsledningar. För dessa anläggningar redogöres närmare längre fram i denna berättelse.

I Oskarshamn började år 1900 de gamla dåliga underjordiska afloppsledningarna omläggas, och byggas de numera af höganäsror. Undersökningar för anläggande af vattenledningar hafva gjorts i Vestervik och Vimmerby. Den förbi Vimmerby flytande Stångån har upprensats och fördjupats, hvarigenom de vidsträckta maderna omkring staden torrlagts. I Nybro anlades år 1898 ett, 225 meter långt, täckdike för att torrlägga några då obbyggda tomter samt afleda vattnet från en mindre samling å Norra esplanaden.

De *sanitära anordningarna* i städerna och i de samhällen, i hvilka hälsövärdsstadgan för rikets städer tillämpas, hafva årligen af förste provinsialläkaren inspekterats. Nödigt ansedda förbättringar hafva så småningom gjorts. I Kalmar hafva under perioden nämnda anordningar bragts i öfverensstämmelse med hälsövärdsstadgans föreskrifter. I de öfriga städerna likasom i köpingarna är enligt förste provinsialläkarens berättelser ännu icke allt i vederbörligt skick.

Särskilda hälsövärdsföreskrifter hafva af Konungens Befallningshafvande blifvit fastställda, den 28 december 1898 för vissa områden inom Madesjö kommun, den 5 juni 1899 för Oskarshamns stad med därtill hörande område, den 5 juni 1900 för Högsby stationssamhälle och den 7 i sistnämnda månad för Hultsfreds stationssamhälle.

Tvenne *apotek* tillkommo år 1899, nämligen apoteket Hjorten i Kalmar och apoteket i Mörtfors, det senare med anledning af att Misterhults och Hjorteds socknar bildade extra provinsialläkaredistrikt. Vid de af förste provinsialläkaren årligen gjorda visitationerna å apoteken hafva dessa befunnits vara i vederbörligt skick och skötas utan anmärkning.

Med afseende å hälsövärderna är länet fortfarande indeladt i 9 *provinsialläkaredistrikt*, nämligen Tjusts, Vimmerby, Målilla, Oskarshamns, Högsby, Kalmar, Söderåkra, Ölands Norra och Ölands Södra. Till de förutvarande två extra provinsialläkaredistrikten, Nybro och Stranda, hafva under perioden kommit tvenne nya, nämligen Mörtfors extra provinsialläkaredistrikt, som på grund af kungl. brefvet den 4 juni 1897 bildats af Hjorteds socken och Misterhults socken med undantag af Figeholms köping, samt Grönskåra extra provinsialläkaredistrikt, hvilket jämlikt kungl. brefvet den 19 januari 1900 omfattar Kråksmåla och Fagerhults kommuner i detta län samt Elghults kommun i Kronobergs län. Under perioden har fråga varit om

bildande af ytterligare ett extra provinsialläkaredistrikt, omfattande Vissefjerda kommun i detta län samt Algutsboda och Långasjö kommuner i Kronobergs län, med bostad för läkaren vid Emmaboda järnvägsstation. Den härom gjorda ansökan fann Kungl. Maj:t emellertid icke skäl att bifalla.

Förutom provinsialläkarne, extra provinsialläkarne, lasarettsläkarne och stadsläkarne, däraf 2 i Kalmar och 1 i hvar af städerna Oskarshamn, Vimmerby och Vestervik, funnos vid periodens slut inom länet 11 legitimerade *läkare*, som utöfvade läkarepraktik i större eller mindre omfattning. Vid periodens utgång funnos inom länet 4 *tandläkare*, af hvilka 2 voro bosatte i Kalmar, 1 i Oskarshamn och 1 i Vestervik, 3 *sjukgymnaster*, alla i Kalmar, samt 6 *fältskärer*, hvaraf 3 i Kalmar, 1 i Oskarshamn, 1 i Vestervik och 1 i Kristdala socken. *Barnmorskornas* antal var vid samma tid 95 och *vaccinatörernas* 101.

Bland länets *brunns- och badorter* förtjena att omnämnas endast Borgholm och Nybro, hvilka hafva särskildt förordnade legitimerade läkare, samt Källvik och Södra Vi. Borgholms stad, som vid periodens ingång egde därvarande badaanstalt, sålde densamma år 1899 för 70,000 kr. till en enskild person, hvarefter anstalten alltmera utvecklats och kurgästernas antal ökats. Äfven kallvattenkuranstalten i Nybro har under perioden fått ny egare, i det att anstalten, sedan det aktiebolag, som förut egt densamma, år 1900 blifvit upplöst, öfvergått i Nybro köpings ego.

Beträffande *veterinärväsendet* egde år 1896 ett förnyadt ordnande af detsamma rum inom södra landstingsområdet, hvarevid inrättades åtta särskilda veterinärdistrikt, omfattande:

1:a distriktet: Våxtorps, Halltorps, Söderåkra, Torsås och Gullabo socknar af Södra Möre härad, med station i Söderåkra;

2:a distriktet: Hagby, Oskars, Mortorps, Karlslunda, Arby, Hossmo, Ljungby och S:t Sigfrids socknar af nämnda härad samt Dörby och Kalmar socknar af Norra Möre härad, med station i Ljungby eller Vassniölösa;

3:e distriktet: öfriga socknar af Norra Möre härad, med station i Åby eller Ryssby;

4:e distriktet: Ålems och Mönsterås socknar af Stranda härad, med station i Mönsterås köping;

5:e distriktet: Döderhults socken af Stranda härad jämte Oskarshamns stad, med station i Oskarshamn;

6:e distriktet: Handbörds härad, med station i Staby;

7:e distriktet: Ölands Norra mot, med station i Borgholm;

8:e distriktet: Ölands Södra mot, med station i Mörbylånga.

Från distriktsindelningen undantogs väl sålunda Madesjö, Örsjö och Vissefjerda socknar af Södra Möre härad, men ett extra veterinärdistrikt, omfattande just dessa socknar, kan anses samtidigt hafva uppstått därigenom, att anslag beviljades att tillsvidare årligen utgå till den i Kalmar bosatte länsveterinären mot skyldighet för honom, bland annat, att tillhandagå djuregare från ifrågavarande socknar emot ersättning efter den låga taxa, som blifvit för distriktsveterinärerna fastställd. I sammanhang med den nya distriktsindelningen, hvilken grundar sig på samstämmande beslut af länets Södra landsting och hushållningssällskap och är afsedd att gälla under tio år från den 1 oktober 1897, anslogos till veterinärernas aflöning följande belopp att under tioårsperioden årligen utgå, nämligen af landstinget till veterinären i 5:e distriktet — hvilken åtagit sig att

tjenstgöra jämväl inom Tunaläns härad, tillhörande norra landstingsområdet, och därför åtnjuta godtgörelse jämväl från detta landsting — 200 kr. och till en hvar af de öfriga distriktsveterinärerna 700 kr. samt af hushållningssällskapet till den förstnämnde 200 kr. och till en hvar af de öfriga 300 kr. På Länsstyrelsens framställning ökade landstinget aflöningen till veterinären i 5:e distriktet med 100 kr. och till hvar och en af de öfriga med 200 kr., hvarefter jämväl hushållningssällskapet funnit godt höja deras lön med 200 kr. På grund af nådiga brefvet den 31 december 1877 åtnjuter dessutom veterinären i 7:e distriktet ett lönetillskott af 500 kr. Aflöningen utgör sålunda i sin helhet årligen för veterinären i 5:e distriktet, såvidt hans verksamhet faller inom södra landstingsområdet, 700 kr., för veterinären i 7:e distriktet 1,900 kr. och för en hvar af de öfriga distriktsveterinärerna 1,400 kr. Med stöd af nådiga brefven den 30 januari 1880, den 20 januari 1893 och den 15 oktober 1897 samt Kungl. Medicinalstyrelsens skrifvelse den 24 november sistnämnda år åtnjuta samtliga ifrågavarande distriktsveterinärer förmånen af tjänstårsberäkning i likhet med länsveterinärer, undantagandes dock veterinärerna i 1:a och 4:e distrikten, hvilka ej äro legitimerade. Genom ofvan berörda anordningar torde behovet af veterinär sjukvård inom södra landstingsområdet böra anses tillfredsställt.

I senaste femårsberättelsen omförmåles, hurusom veterinärväsendet inom norra länsdelen år 1895 ordnades för en tid af fem år. År 1900 tillsatte landstinget en kommitté, med uppdrag att till nästa års landsting inkomma med förslag till ett fullständigt ordnande af veterinärväsendet, och beslöt landstinget därjämte, att dess anslag till veterinärerna under år 1901 skulle utgå med oförändradt belopp och på enahanda sätt, som under den med år 1900 slutande perioden. Genom nådigt bref den 15 oktober 1897 har rätt till tjänstårsberäkning medgifvits en af Norra landstinget och Vesterviks stad aflönad veterinär, hvilken, med Törnfalls, Gladhammars, Vesterrums och Hjorteds socknar samt Vestervik till tjenstgöringsdistrikt och med station i nämnda stad, antages af stadens hälsovårdsnämnd. Genom nådigt bref den 14 december 1900 medgafs på framställning af Norra hushållningssällskapet tjenstårsberäkning, lika med den för länsveterinärer, för en af sällskapet antagen och med minst 1,000 kr. om året aflönad veterinär, med station i Vimmerby samt nämnda stad, Sevede härad samt Tuna socken af Tunaläns härad och Locknevi socken af Södra Tjusts härad till tjenstgöringsdistrikt.

Rörande *fattigvården* inom länet får Länsstyrelsen hänvisa till Statistiska Centralbyråns i detta ämne årligen offentliggjorda berättelser samt här inskränka sig till omnämnande däraf, att, enligt 1900 års officiella statistik, antalet understödstagare uppgick till 11,157 samt att fattigvårdsanstalterna utgjordes af 60 fattighus med utrymme för 1,627 personer, 13 fattiggårdar med plats för 816 personer och 241 mindre fattigstugor, rymmande 993 personer.

F) *Fromma stiftelser*. Härom återopas vidfogade tabell 7.

G) *Länets representation i Riksdagen*. På grund af nådiga kungörelsen den 16 juni 1894 har Kalmar län under perioden i Första kammaren varit representeradt af 7 ledamöter, af hvilka Norra landstinget utsett 3 och Södra landstinget 4.

I Andra kammaren har länet fortfarande haft 8 representanter för landsbygden eller en för hvarje domsaga, undantagandes Norra och Södra Tjusts härads samt Södra Möre härads domsagor, hvilka hvardera varit delade i två valkretsar. Vidkommande länets städer blef genom nådiga kungörelsen den 22 maj 1896 förordnad, att Kalmar fortfarande skulle utse en riksdagsman, att Oskarshamn, Vimmerby och Borgholm skulle utgöra en valkrets samt att Vestervik skulle i förening med Eksjö bilda en valkrets. Beträffande valsättet tillämpades vid de allmänna valen till Andra kammaren på hösten 1899 det omedelbara valsättet i alla valkretsar med undantag af Södra Tjusts härads valkrets.

H) Länets städer. Beträffande dessa torde, utöfver hvad förut blifvit i denna berättelse anfördt, särskildt få nämnas följande.

Kalmar. En för stadens utveckling synnerligen betydelsefull anläggning, nämligen af vatten- och kloakledning, har under perioden kommit till utförande. Frågan härom väcktes redan år 1892 samt var af invecklad och svårlöst beskaffenhet. Först år 1896 kunde ingenjören J. G. Richert i Stockholm, under hvilkens ledning alla förberedande undersökningar vidtagits, uttala den åsikten, att det vore möjligt att med den grundvattentillgång, som yppats vid kungsladugården Skälby, anordna en fullständig vattenledning till Kalmar. Fullständiga förslag om inrättande af vattenledning mellan Kalmar och Skälby äfvensom af kloakledning enligt ett konsekvent genomfördt separatsystem blefvo därefter upprättade af ingenjören Richert, hvilken, sedan hans förslag år 1897 af stadsfullmäktige antagits, äfven kontrollerat arbetets utförande. Vid Skälby äro anlagda fyra särdeles djupa samlingsbrunnar. En af brunnen är byggd med granitmurar och de tre öfriga med sammanflänsade gjutjärnsringar till väggar. Från brunnen ledes grundvattnet genom sugrör till pumpstationen och därifrån tryckes det till det närbelägna järnfällningsfiltret med samlingsbassäng. Pumparne vid Skälby suga och trycka därefter vattnet in i rören i staden och upp i vattentornets cistern, som rymmer 400,000 liter. Grundvattensbrunnarne äro beräknade att gifva minst 5 sekundliter. Hvarje pumpverk kan pumpa 20 sekundliter. De båda ångpannorna, som äro inrymda i pumpstationens midt, hafva hvardera 28 hästkrafter. Rörledningen mellan Skälby och Kalmar är 4,000 meter lång och cirkulationsnätet i staden har en längd af 10,000 meter. Vattentornet, som är uppfördt å vallen norr om gamla inkörporten eller den s. k. »Högvakten», höjer sig 52 meter öfver vallen och har den betydliga vikten af 10,000,000 kilogram. Det hvilar på en genom vallen lagd grund af granit. Tornbyggnadens nedre parti utgöres af 2½ meter tjocka murar på granitsockel till en höjd af 8 meter. Där ofvanför befinner sig ett aftäckningsskift af kalksten, som bildar öfvergång till tornets murlif, hvilket med sina tolf konterforer reser sig till 38 meters höjd, hvarpå ett konsolparti af kalksten utgör en förstoring af tornets öfre area, hvari vattencisternen hvilar. Cisternen, som har en höjd af 8½ meter och en diameter af 9 meter, är, för att trycket af vattenmassan skall utjämnas, fribärande och har sfärisk botten, hvilande på bärstag på en ring af grofva spantjärn. För allmänhetens behof äro inrättade 4 vattenposter, från hvilka vatten får hämtas afgiftsfritt, hvarjämte vid hamnen är anordnad en vattenpost för för-

säljning af vatten till fartyg. För öfrigt regleras vattenförbrukningen genom mätare, och priset för vattnet är 20 öre per kubikmeter. Kloakerna äro afsedda endast för spillvatten, men icke för dagvatten. I anseende till stadens ringa höjd öfver havets yta måste kloakvattnet till största delen aflägnas genom pumpning, för hvilket ändamål finnes inrättadt ett särskildt maskinhus.

Hela anläggningen blef färdig på hösten 1900 och har kostat omkring 660,000 kr. Arbetet har till hufvudsaklig del verkställts af fabrikören Åkerberg från Helsingborg, hvilken utfört detsamma på ett sätt, som vunnit fackmännens erkännande.

I och genom vattenledningens tillkomst har tydligtvis en betydlig förbättring af stadens eldsläckningsväsende egt rum.

Sedan behovet af ett bättre ordnande af stadens fattigvård länge varit kännbart, beslöto stadsfullmäktige att inrätta en fattiggård. För detta ändamål inköptes år 1897 den strax utanför stadens planlagda område belägna egendomen Falkenberg, innehållande 2½ hektar park och trädgård, 18½ hektar åker samt 5 hektar betesmark. Härtill lades från angränsande stadsjord 34½ hektar åker och betesmark. Dels genom förbättrande af förut å egendomen befintliga byggnader och dels genom uppförande af ett nytt stenhus i två våningar har där åstadkommits en tidsenlig fattiginrättning. Plats å inrättningen finnes för omkring 200 hjon. Kostnaden för anläggningen har uppgått till omkring 180,000 kronor.

Då folkskolehuset vid Tullslätten visat sig otillräckligt, har å förstaden Engö under perioden uppförts ett nytt folkskolehus af trä, innehållande, utom bostad för lärare, fem lärosalar, som tillhoppa rymma 248 barn. Antalet skolpliktiga barn den 31 december 1900 utgjorde 1,905. Vid stadens skolor voro samma år anställda 11 folkskolelärare, 8 folkskolelärarinnor, 10 småskolelärarinnor, 1 slöjdlärare och 3 slöjdlärarinnor, hvilkas kontanta aflöning berörda år uppgick till 38,051 kronor.

Genom nådigt bref den 9 september 1898 meddelades sökt fastställelse å begärd ändring i den för staden gällande regleringsplan, hvilken ändring afsåg reglering af den så kallade Fattighustomten nr 85 samt förlängning af Ölandsgatan och Vestra Vallgatan.

Oskarshamn. För en kostnad af omkring 156,000 kr. — hvari icke ingår värdet af tomterna, som staden förut egde — har uppförts en ny folkskolebyggnad, hvilken blef invigd den 16 augusti 1896 och visat sig synnerligen ändamålsenlig beträffande såväl utrymme som hygieniska förhållanden. Förutom rymliga korridorer, trappuppgångar och aflämningsrum innehåller densamma: i källarvåningen vaktmästarebostad, slöjdlokal, 2 skolköksrum, 4 värmekamrar med centraluppvärmningsapparater äfvensom källare för skolköket och lärarebostäderna; i första och andra våningarna 16 skolsalar, 2 materialrum och 2 samlingsrum för lärare och lärarinnor; i tredje våningen 4 lärarebostäder om 3 rum och kök samt 2 större salar. Elektrisk belysning är införd i alla lokalerna. Skolgården är särdeles rymlig, torr och fritt belägen med brunn, som gifver godt dricksvatten. Vid folkskolan äro anställda 5 lärare och 3 lärarinnor jämte 1 slöjdlärare samt vid småskolan 7 lärarinnor. Under år 1900 besöktes folkskolan af 271 gossar och 262 flickor samt småskolan af 175 gossar och 121 flickor.

Under perioden har staden låtit anlägga elektricitetsverk för allmän belysning, omfattande gatubelysning samt upplysning af kyrka, folkskola, fattighus, epidemisjukhus, polisvaktkontor,

rådhus, tullhus och matvarubesiktningbyrå. Därjämte har tillfälle beredts enskilde att mot ersättning få begagna strömmen. Gatubelysningen tog sin början den 26 oktober 1900. Kostnaden för verket har uppgått till 206,481 kr. 81 öre.

Vestervik. Genom nådiga brevet den 28 maj 1897 öfverlätos å Vestervik med tillträdesrätt den 14 mars 1898 de delar af Stufverums kronodomän i Lofta socken, hvilka funnos upptagna å en af kommissionslandtmätaren O. Götherström upprättad karta och hvilka utgjordes af dels öarna Luzernan, Notholmen, Stora och Lilla Ringholmen samt Utklabben, dels ock domänen å fastlandet belägna egor söder om Gränsövägen med utsträckning i väster till Gamlebyviken, mot det att staden å sin sida samtidigt till kronan afstode sin rätt till de kronoparken Norrlandet förut tillhörande lägenheterna Ekhagen, Sjöshult och Jägarebansveden och tillika kontant erlade en mellangift af 3,486 kr. 62 öre. Underdåniga framställningar hafva därefter af stadsfullmäktige gjorts dels om en sådan utvidgning af hamnområdet, att detsamma, med bibehållande af förutvarande gränser på stadens gamla fastlandsområde, komme att omfatta fjärden inom Blockholmssundet intill de öar och det fastlandsområde, som staden genom ofvan åberopade nådiga bref genom byte förvärfvat, dels ock om det sålunda förvärfvade områdets, inom hvilket Vesterviks Nya tändsticksfabrik är be-

lägen, inkorporerande med staden. Dessa framställningar voro vid periodens utgång på nådig pröfning beroende.

I anseende till ökningen af antalet skolpliktiga barn och för beredande af bättre utrymme hafva under perioden uppförts två nya skolhus, nämligen ett folkskolehus med sex lärosalar i staden, samt å stadsmarken ett småskolehus med en lärosal och bostad för lärarinna.

Genom nådigt bref den 31 december 1896 medgaf Kungl. Maj:t, att af stadens hamninkomster finge under fem år från och med år 1897, såsom bidrag till ränta och amortering å stadens järnväglån i Folkskolelärarnes pensionsinrättning å 350,000 kr., användas ett belopp af högst 8,000 kr. årligen, i den mån hamninkomsterna visade sig därtill lemna tillgång utöfver de för hvarje af dessa år beslutade eller eljest erforderliga utgifter för hamnen.

Genom nådigt bref den 30 november 1899 har Kungl. Maj:t, med ändring af nådiga brevet den 15 mars 1864, medgifvit, att stadsfullmäktiges den 12 januari 1899 fattade beslut att öfverflytta värden af hamnens angelägenheter från drätselkammaren till en af stadsfullmäktige tillsatt hamndirektion finge gå i verkställighet samt att hamn- och brokassans medel finge af den tillsatta hamndirektionen med vissa villkor öfvertagas.

Ny hamnordning för Vestervik fastställdes af Länsstyrelsen den 14 september 1900.

Kalmar i Landskansliet och Landskontoret den 31 december 1901.

Å Landshöfdingeämbetets vägnar:

AXEL BÖKELUND.

J. E. LAGSTRÖM.

Tab. 1.

FOLKMÄNGDEN I KALMAR LÄN ÅREN 1896—1900.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
		Kyrkoskrifna folkmängden (enligt prästerskapets uppgifter den 31 december).			Mantalskrifna folkmängden (enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motsäende år).										
					Hela mantalskrifna folkmängden.			Däraf fria från mantalspenningar.							
								Värfvadt manskap.	Af särskilda orsaker befriade.		Underåriga.		Summa (fria från mantalspenningar).		
		Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.	Mankön.	Mankön.	Kvinnkön.	Mankön.	Kvinnkön.	Mankön.	Kvinnkön.	Summa.
Landsbygden	år 1896 . . .	98,196	101,858	200,054	98,042	101,884	199,926	—	7,678	13,733	40,080	38,216	47,758	51,949	99,707
	1897 . . .	98,075	101,614	199,689	98,018	101,747	199,765	—	7,727	13,832	39,733	37,971	47,460	51,803	99,263
	1898 . . .	97,889	101,081	198,970	97,553	101,118	198,671	—	7,614	13,747	39,210	37,401	46,824	51,148	97,972
	1899 . . .	97,241	100,176	197,417	97,306	100,347	197,653	—	7,527	13,630	38,968	37,091	46,495	50,721	97,216
	1900 . . .	96,918	99,475	196,393	96,832	99,903	196,735	—	7,403	13,401	38,601	36,800	46,004	50,201	96,205
Kalmar stad	år 1896 . . .	5,644	6,661	12,305	5,804	6,673	12,477	—	910	1,114	2,024	1,973	2,934	3,087	6,021
	1897 . . .	5,733	6,726	12,459	5,873	6,739	12,612	—	702	1,075	2,046	1,947	2,748	3,022	5,770
	1898 . . .	5,802	6,780	12,582	5,938	6,707	12,645	—	632	975	2,073	1,964	2,705	2,939	5,644
	1899 . . .	5,749	6,826	12,575	6,023	6,794	12,817	—	1,061	1,192	2,069	1,962	3,130	3,154	6,284
	1900 . . .	5,879	6,836	12,715	6,077	6,871	12,948	—	967	1,126	2,073	2,002	3,040	3,128	6,168
Vesterviks stad	år 1896 . . .	3,188	3,650	6,838	3,177	3,649	6,826	—	228	530	1,247	1,148	1,475	1,678	3,153
	1897 . . .	3,295	3,737	7,032	3,286	3,741	7,027	—	203	487	1,295	1,188	1,498	1,675	3,173
	1898 . . .	3,484	3,931	7,415	3,471	3,911	7,382	—	191	451	1,362	1,259	1,553	1,710	3,263
	1899 . . .	3,641	4,154	7,795	3,614	4,157	7,771	—	167	451	1,394	1,335	1,561	1,786	3,347
	1900 . . .	3,902	4,397	8,299	3,917	4,377	8,294	—	188	493	1,527	1,469	1,715	1,902	3,617
Vimmerby stad	år 1896 . . .	962	1,166	2,128	968	1,179	2,147	—	94	225	387	370	481	595	1,076
	1897 . . .	951	1,160	2,111	957	1,178	2,135	—	110	244	375	371	485	615	1,100
	1898 . . .	965	1,183	2,148	974	1,200	2,174	—	109	225	381	377	490	602	1,092
	1899 . . .	979	1,177	2,156	988	1,193	2,181	—	134	238	373	372	507	610	1,117
	1900 . . .	1,016	1,199	2,215	1,015	1,197	2,212	—	116	211	373	369	489	580	1,069
Oskarshamns stad	år 1896 . . .	2,777	2,994	5,771	2,820	3,060	5,880	—	242	360	1,104	1,092	1,346	1,452	2,798
	1897 . . .	2,803	3,028	5,831	2,777	3,489	6,766	—	259	373	1,320	1,280	1,579	1,653	3,232
	1898 . . .	3,218	3,474	6,692	3,258	3,527	6,785	—	257	428	1,304	1,265	1,561	1,693	3,254
	1899 . . .	3,318	3,579	6,897	3,311	3,582	6,893	—	247	393	1,307	1,267	1,554	1,660	3,214
	1900 . . .	3,402	3,675	7,077	3,402	3,688	7,090	—	217	374	1,341	1,281	1,558	1,655	3,213
Borgholms stad	år 1896 . . .	354	513	867	358	511	869	—	12	77	135	122	147	199	346
	1897 . . .	361	515	876	364	513	877	—	8	73	142	121	150	194	344
	1898 . . .	358	521	879	365	525	890	—	9	77	142	126	151	203	354
	1899 . . .	359	531	890	362	527	889	—	9	73	134	130	143	203	346
	1900 . . .	375	551	926	375	549	924	—	9	63	137	144	146	207	353
Hela länet	år 1896 . . .	111,121	116,842	227,963	111,169	116,956	228,125	—	9,164	16,039	44,977	42,921	54,141	58,960	113,101
	1897 . . .	111,218	116,780	227,998	111,775	117,407	229,182	—	9,009	16,084	44,911	42,878	53,920	58,962	112,882
	1898 . . .	111,716	116,970	228,686	111,559	116,988	228,547	—	8,812	15,903	44,472	42,392	53,284	58,295	111,579
	1899 . . .	111,287	116,443	227,730	111,604	116,600	228,204	—	9,145	15,977	44,245	42,157	53,390	58,134	111,524
	1900 . . .	111,492	116,133	227,625	111,618	116,585	228,203	—	8,900	15,608	44,052	42,065	52,952	57,673	110,625

Tab. 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I KALMAR LÄN ÅREN 1896—1900.

a) Längd af allmänna vägar och kostnad för deras underhåll år 1900.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
Väghållningsdistrikt.	Väglängd.		Vägfyrkar.				Uppskattad kostnad för vägenderhåll in natura (den tid mark är bar).	Vägs katt pr vägfyrk.		Väggassans inkomster.			Väggassans utgifter.			Väggassans behållning vid årets slut.
	Landsväg (med broar).	Bygdväg (med broar).	Å jordbruksfastighet		Å allmänningsskogar, frälseränta samt annan fastighet.	Å inkomst.		Å vägfyrkar enligt kol. 4.	Å vägfyrkar enligt kol. 5—7.	Vägs katt. ¹⁾	Af statsmedel. ²⁾	Öfriga inkomster.	Förvaltningskostnader.	Ersättning till snöploglagen.	Öfriga utgifter. ²⁾	
Kilom.	Kilom.	med vägenderhåll in natura.	ej ännu till vägenderhåll indelad.	Antal.			Antal.	Kronor.	Öre.							Öre.
Norra Tjusts h:ds	72-392	371-493	152,950	1,811	4,242	5,603	34,464-37	0-5	5-5	1,456-85	—	2,246-81	497-97	7,039-88	2,565-81	3) 1,884-53
Södra Tjusts	113-794	421-504	149,491	—	6,610	11,943	32,278-11	1	16	4,525-84	—	2,353-76	855-36	7,089-94	4,117-20	13,470-97
Tunäläns	55-619	157-489	73,281	—	713	1,352	7,049-40	6	15	4,706-00	—	4,542-39	327-81	3,437-10	3,882-76	757-25
Sevede	56-159	112-811	87,286	—	2,045	2,195	9,501-50	10	19	9,534-00	—	63-25	150-00	1,024-25	4,159-89	713-96
Aspelands	65-341	229-219	70,940	—	1,518	2,445	4,809-00	1	8	1,026-00	—	35-00	250-00	3,282-00	5,652-00	792-45
Handbörds	89-297	164-941	89,845	—	2,218	2,920	13,879-00	7	17	7,162-00	—	664-00	423-00	2,895-00	3,903-00	5,365-00
Norra Möre	74-365	87-782	97,241	1,066	1,262	2,282	14,391-78	—	13	554-14	39-97	1,136-21	247-35	3,443-00	2-00	2,694-75
Stranda	118-030	27-922	81,057	—	4,235	12,077	15,188-87	3	13	4,031-61	—	8,036-27	754-16	3,794-97	8,273-11	4) —
Södra Möre	141-681	156-561	185,299	2,744	5,299	8,369	10,530-23	—	5	821-80	—	561-21	374-27	6,959-50	268-18	7,027-08
Åkerbo	44-486	14-377	26,222	557	1,167	380	1,755-00	12	19	2,812-58	—	2,381-49	411-79	1,782-00	3,000-62	3) 2,301-49
Slättbo	19-594	28-961	20,075	508	84	194	1,888-93	17	27	5,488-96	—	466-43	388-57	1,601-00	1,509-60	2,650-11
Runstens	35-900	35-200	30,153	415	68	389	1,909-10	5	17	1,617-93	—	—	155-00	1,509-00	190-21	3) 436-38
Olands Södra mots . . .	120-000	90-000	82,369	1,036	1,500	1,948	4,449-48	2	7	1,788-00	—	883-12	354-42	1,394-25	828-30	2,138-16
Summa å landet	1,006-658	1,898-260	1,149,209	8,137	30,961	52,097	152,094-77	—	—	45,525-71	39-97	23,369-94	5,189-20	45,251-89	38,352-68	30,987-33
I städerna	36-300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

b) Väganläggningar och kostnad därför under åren 1896—1900.

18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.
Allmänna vägar.	Längd af under åren 1896—1900		Kostnad för under åren 1896—1900							
	fulländade och afsynade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade vägstreckor.	fulländade och afsynade nya vägar.				omlagda eller betydligt förbättrade vägstreckor.			
	Kilometer.	Kilometer.	Af statsmedel.	Af väggassans medel.	Af andra medel.	Summa.	Af statsmedel.	Af väggassans medel.	Af andra medel.	Summa.
	Kilometer.	Kilometer.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Landsvägar . . .	10-968	—	14,633-97	7,316-98	102-71	22,053-66	—	—	—	—
Bygdvägar . . .	271-572	54-091	33,600-00	13,830-98	13,295-00	60,725-98	—	6,972-36	4,480-92	11,453-28
Summa	282-540	54-091	48,233-97	21,147-96	13,397-71	82,779-64	—	6,972-36	4,480-92	11,453-28

c) Skjutsanstalter och skjutslega vid 1900 års slut.

d) Vid skjutsning utgångna hästar under åren 1896—1900.

Skjutslega pr nymil.	29.	30.	31.	32.	33.
	Gästgifverier		Skjutsstationer		
	med	utan	med	utan	
	entreprenad.		entreprenad.		
	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	
1) Inom norra landstingsområdet med 1-70 kr. i maximilega:					
Utan entreprenadbidrag 1-70 kr.	12	—	15	—	
„ „ 1-12 „	—	2	—	10	
„ „ 1-00 „	1	—	—	—	
„ „ 2-20 „	—	—	1	—	
2) Inom södra landstingsområdet med 1-50 kr. i maximilega:					
Utan entreprenadbidrag 1-50 kr.	20	—	17	—	
„ „ 1-12 „	—	14	—	5	
„ „ 2-00 „	—	—	1	—	
Summa skjutsanstalter	33	16	34	15	
däraf: vid landsvägar	28	7	14	3	
„ vid bygdvägar	5	9	15	12	
„ i städer . . .	—	—	5	—	

År.	34.	35.	36.	37.	38.	39.
	I kungs- och krono-skjuts.	Vid gästgifverier		Vid skjutsstationer		
		med	utan	med	utan	med
	entreprenad.		entreprenad.		entreprenad.	
	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	Antal.
1896	159	2,101	457	1,677	157	
1897	75	2,682	683	2,398	172	
1898	65	3,547	762	2,471	253	
1899	43	3,824	686	2,375	220	
1900	12	3,804	750	2,155	315	
Summa hästar	354	15,958	3,338	11,076	1,117	

Ann. ¹⁾ Härin ingår äfven bidrag af vägfyrkar enligt kol. 5. — ²⁾ Härin ingår icke statsbidraget till vägenderhållet in natura. — ³⁾ Brist. — ⁴⁾ Hvarken behållning eller brist.

Tab. 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I KALMAR LÄN ÅR 1900.

I. Landsbygden.

1.	2.				3.				4.		5.		6.		7.		8.		9.		10.		11.	
	Kronoegendomar.										Skatteegendomar.		Frälseegendomar.		S u m m a.									
	Under allmän disposition.				Under enskild disposition.																			
	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.						
Kungs- och kungsladugårdar samt säterier	21	31 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Boställen: hemman	152	119 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	7	12 $\frac{3}{4}$	—	—	—	—	5	2 $\frac{5}{8}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
lägenheter	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Säterier och ladugårdar	—	—	—	—	—	—	23	28	—	—	—	—	125	169 $\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Rå- och rörs (insöckne) hemman	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	118	44 $\frac{3}{4}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Hemman	162	88 $\frac{4915}{19200}$	1	1 $\frac{93}{192}$	—	—	3,942	2,205 $\frac{18944}{19200}$	—	—	—	—	1,263	705 $\frac{9641}{19200}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Jordlägenheter	55	—	486	—	—	—	526	—	—	—	—	—	220	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Fiskerier	—	—	4	—	—	—	10	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Verk och inrättningar	—	—	1	—	—	—	18	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa antal och nuvarande mantal	437	299 $\frac{3615}{19200}$	492	1 $\frac{93}{192}$	—	—	4,526	2,235 $\frac{9644}{19200}$	—	—	—	—	1,737	921 $\frac{16841}{19200}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oförmedlat mantal	—	326 $\frac{134405}{19200}$	—	2 $\frac{427}{1344}$	—	—	—	3,453 $\frac{577}{83600}$	—	—	—	—	—	1,224 $\frac{41687}{19200}$	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

12.	Antal.	13.		14.		15.	
		Taxeringsvärde (i kronor) hvarför bevillning		erlägges.		icke erlägges.	
<i>Brukningsdelar och i jordeboken ej upptagna torp.</i>							
Brukningsdelar, hvari hemman äro fördelade	14,387	—	—	—	—	—	—
Jordtorp, ej upptagna i jordeboken	3,990	—	—	—	—	—	—
Ryttare-, soldat- och båtsmanstorp, d:o	902	—	—	—	—	—	—
<i>Jordbruksfastighet och annan fastighet.</i>							
Jordbruksfastighet	—	113,372,700	—	—	—	—	5,351,300
<i>Annan fastighet:</i>							
Hus och tomter i köpingar och därmed jämförliga orter:							
i Gamleby köping	—	367,800	—	—	—	—	—
i Figeholms	—	79,900	—	—	—	—	—
i Mönsterås	—	699,100	—	—	—	—	44,100
i Påskallaviks	—	39,300	—	—	—	—	—
i Pataholms	—	37,600	—	—	—	—	—
i Nybro	—	670,800	—	—	—	—	—
i Mörbylånga	—	77,900	—	—	—	—	—
Lägenheter i öfrigt, hvilkas hufvudsakliga värde utgöres af åbyggnaden	—	12,157,500	—	—	—	—	372,300
Kyrkor och bönehus	—	—	—	—	—	—	3,077,400
Andra offentliga byggnader	—	—	—	—	—	—	2,114,900
Frälseräntor	46	56,700	—	—	—	—	—
Summa annan fastighet (än jordbruksfastighet)	—	14,186,600	—	—	—	—	5,608,700

II. Städerna.

16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.														23.		24.		25.		26.		27.		28.		29.		30.		31.	
						T a x e r i n g s v ä r d e (i k r o n o r).																															
						Tomter.		Land- rier, jord- lotter eller andra bruk- nings- delar. Antal.	Boningshus.		Jordar				A n n a n f a s t i g h e t .				S u m m a (annan fastighet)																		
						Be- byggda. Antal.	Obe- byggda. Antal.		Ny- byggda 1896— 1900. Antal.	Befint- liga 1900. Antal.	Hus och tomter		Kyrkor och bönehus		Andra offentliga byggnader		S u m m a (annan fastighet)																				
						hvarför bevillning		hvarför bevillning		hvarför bevillning		hvarför bevillning		hvarför bevillning		erlägges.		erlägges.		erlägges.		erlägges.		erlägges.		erlägges.											
						erlägges.		erlägges.		erlägges.		erlägges.		erlägges.		erlägges.		erlägges.		erlägges.		erlägges.		erlägges.		erlägges.		erlägges.									
Kalmar	773	62	—	68	1,123	438,300	—	9,918,300	38,400	—	527,000	—	1,307,000	9,918,300	1,872,400																						
Vestervik	566	173	195	25	589	724,300	—	4,622,300	63,000	—	84,000	—	628,300	4,622,300	775,300																						
Vimmerby	113	9	188	—	121	653,600	—	829,900	3,200	4,000	68,000	84,000	78,500	917,900	149,700																						
Oskarshamn	327	494	—	44	424	—	—	5,297,300	16,300	26,000	172,000	7,500	346,200	5,330,800	534,500																						
Borgholm	120	63	—	25	166	1,000	—	837,700	3,100	—	40,000	43,400	23,000	881,100	66,100																						
Summa	1,899	801	383	162	2,423	1,817,200	—	21,505,500	124,000	30,000	891,000	134,900	2,383,000	21,670,400	3,398,000																						
						1,817,200	—	21,629,500	124,000	921,000	—	2,517,900	—	25,068,400	—																						

Tab. 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I KALMAR LÄN ÅR 1900.

1.	2.	3.	M a n t a l.					9.	10.	T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)					
			4.	5.	6.		8.			Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrätt- ningar.	11.	12.	13.	14.
					Krono.	Skatte.									
Fideikommissinehafvarens namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken.			Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.									
Friherre Axel Adelswärd	Qvistrum m. fl. Melby m. fl. Bredal	Gårdserum. Ukna. Hanoäs.	—	4½	1	3¾	13⅝	2	3	320,500	50,000	900	527,400		
Kollega J. H. Theorell	Bjerkebo m. fl. Halsebo	Gårdserum.	—	—	—	4⅞	5⅞	—	—	170,100	—	4,500		213,600	
Kaptenen Osk. Magn. Weidenhielm .	Hägerum	Kristdala.	—	1½	2¼	½	4½	—	1	134,500	400	—			134,900
Disponenten K. G. A. W. Nordenankar	Fliseryd	Fliseryd.	—	½	1	2½	4	—	3	127,800	9,800	—	137,600		
	Summa		—	7½	4⅞	15⅝	27⅞	5	9	940,700	67,400	5,400	1,013,500		

Tab. 4 o. 5.

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I KALMAR LÄN ÅR 1900.

1.	2.	3.	M a n t a l.					9.	10.	T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)					
			4.	5.	6.		8.			Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrätt- ningar (fastig- heter i städer).	11.	12.	13.	14.
					Krono.	Skatte.									
Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken (stad).			Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.									
Aktiebolaget Ankarsrums bruk . . .	Ankarsrum med underlydande	Hjorted. Gladhammar. Blackstad. Hallingeberg. Gamleby. Frödinge. Lofta.	—	3½	—	1½	24½	1	—	320,100	400	—	2,106,900		
Aktiebolaget Öfverums bruk	Öfverum med underlydande .	Vestra Ed. Dalhem. Ukna.	—	2¼	—	2	13⅝	—	3	203,200	160,700	—		889,700	
Blankaholms sågverks aktiebolag . .	Blankaholm	Hjorted.	—	1	—	—	—	—	8	75,000	116,000	—			200,000
Aktiebolaget Gunnebo bruk	Gunnebo	Gladhammar.	—	¾	—	1¾	17½	—	—	189,000	—	—			
Vesterviks nya tändsticksfabriks aktie- bolag	Tändsticksfabriken	Lofta.	—	—	—	—	—	—	1	—	120,000	—		120,000	
Grantorpets fabriks aktiebolag	Grantorpet		—	—	—	—	—	—	1	—	19,000	—		19,000	
Eds celluloaaktiebolag	Ed	Vestra Ed.	—	—	—	—	—	—	1	6,000	165,000	—		171,000	

Kalmar län.

43

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I KALMAR LÄN ÅR 1900.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrätt- ningar (fastig- heter i städer).	11. Taxeringsvärdet (i kronor)				14. Summa.
			4. Krono.	5. Skatte.	6. Frälse.					12. Summa.	11. jordbruks- fastighet.	12. ä annan fastighet (utom frälse- ränta).	13. ä frälse- ränta.	
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Tyllinge aktiebolag	Tyllinge	Dalhem.	—	3½	4	5½	12½	3	3	585,100	11,000	—	596,100	
Karl-Fredriks bryggeriaktiebolag	Öndal	Ukna.	—	¾	—	—	¾	—	1	1,000	5,000	—	6,000	
Hultsfreds fröklängningsaktiebolag	Hultsfreds fröklängnings- anstalt	Hvena.	—	—	—	—	—	—	1	—	8,300	—	8,300	
Hultsfreds bryggeriaktiebolag	Hultsfreds bryggeri	»	—	—	—	—	—	—	1	—	21,000	—	21,000	
Aktiebolaget Hultsfreds snickerifabrik	Hultsfreds snickerifabrik	»	—	—	—	—	—	—	1	—	35,000	—	35,000	
Storebro aktiebolag	Storebro med underlydande	{ Vimmerby landsförsaml. Pelarne.	—	4¼	1¾	¾	—	—	7	300,000	72,900	—	—	
Hornsö aktiebolag	Barnebo med underlydande		Långemåla. Ålem.	—	1	—	—	7¼	—	—	32,000	—	—	404,900
Mejeriaktiebolaget i Mönsterås	Axelsborg	Mönsterås.	—	—	—	6½	7½	—	5	455,000	81,500	—	—	
Aktiebolaget Jersey depot	Svartingstorp med underly- dande	Åby. Förlösa. Ryssby.	—	1¾	—	5½	—	—	1	8,000	81,000	—	625,500	
Aktiebolaget Emsfors nya pappers- fabriker	Skrufshult	Mönsterås. Döderhult.	—	¾	—	¼	7¾	—	1	170,000	—	—	—	
Granitaktiebolaget C. A. Kullgrens änka	Emsfors	»	—	—	—	—	—	—	1	3,000	—	—	—	
Svenska granitindustriaktiebolaget	Saltvik	»	—	—	—	—	—	—	1	13,500	500	—	187,000	
Kessel & Röhl's granitaktiebolag	Skrufshult	»	—	—	—	—	—	—	1	6,000	2,000	—	—	
Aktiebolaget Torsås 2 andelsejeri	Emsfors	»	—	—	—	—	—	—	1	—	216,500	—	224,500	
Aktiebolaget Arvid Böhlmarks lamp- fabrik	Saltvik	»	—	—	—	—	—	—	1	—	5,000	—	5,000	
Ölands nya cementaktiebolag	Stångehamn	»	—	—	—	—	—	—	2	9,000	10,000	—	19,000	
Kalmar ångkvarnsaktiebolag	Vånevik	»	—	—	—	1/8	1/8	1	2	24,200	45,200	—	69,400	
Aktiebolaget Lovers bruk	—	Torsås.	—	—	—	—	—	—	1	—	5,800	—	5,800	
Kalmar ångbageri	—	Madesjö.	—	1¾	—	—	1¾	—	1	30,000	100,000	—	130,000	
Aktiebolaget Kalmar varf	—	Södra Möckleby.	—	2½	—	—	2½	1	2	58,900	310,500	—	369,400	
Kalmar nya badhusaktiebolag	—	Kalmar.	—	—	—	—	—	—	1	—	801,600	—	801,600	
Vesterviks teaterhusaktiebolag	—	»	—	—	—	—	—	—	1	—	111,000	—	111,000	
Vesterviks goodtemplars byggnadsaktie- bolag	—	»	—	—	—	—	—	—	1	—	75,000	—	75,000	
Aktiebolaget Stegeholms träförädlings- fabrik	—	»	—	—	—	—	—	—	1	—	6,000	—	6,000	
Aktiebolaget Vesterviks glasbruk	Teaterhuset	Vestervik.	—	—	—	—	—	—	1	—	8,500	—	8,500	
Aktiebolaget Vesterviks tunnbinderi- fabrik	—	»	—	—	—	—	—	—	1	—	9,000	—	9,000	
Aktiebolaget Vesterviks elektricitets- verk	—	»	—	—	—	—	—	—	2	—	145,000	—	145,000	
Oskarshamns mekaniska verkstads- aktiebolag	—	»	—	—	—	—	—	—	1	—	69,600	—	69,600	
	—	»	—	—	—	—	—	—	2	—	16,300	—	16,300	
	—	»	—	—	—	—	—	—	1	—	25,000	—	25,000	
	—	Oskarshamn.	—	—	—	—	—	—	3	—	312,700	—	312,700	

Oskarshamns bryggeriaktiebolag	—	Oskarshamn.	—	—	—	—	—	—	3	—	257,600	—	257,600
Oskarshamns tryckeriaktiebolag	—	"	—	—	—	—	—	—	1	—	73,500	—	73,500
Carl Blomqvists fabriks aktiebolag	—	"	—	—	—	—	—	—	1	—	71,000	—	71,000
Byggnadsaktiebolaget Valhalla	—	"	—	—	—	—	—	—	1	—	6,500	—	6,500
Aktiebolaget Petré & C:o	—	"	—	—	—	—	—	—	3	—	73,600	—	73,600
Aktiebolaget Oskarshamns mekaniska snickerifabrik	—	"	—	—	—	—	—	—	1	—	49,000	—	49,000
Aktiebolaget Borgholms mejeri	—	Borgholm.	—	—	—	—	—	—	1	—	7,000	—	7,000
Summa	—		—	29 $\frac{1511}{1018}$	14 $\frac{1}{8}$	33 $\frac{61}{240}$	77 $\frac{5497}{10080}$	—	15	86	3,844,600	5,103,800	8,948,400

Tab. 5, 6 o. 7.

Tab. 6.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAKTERS UNDERSÅTAR, I KALMAR LÄN ÅR 1900.

1. Främmande maktens och undersåtens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ångar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte.	6. Frälse.		8. Summa.			11. jordbruksfastighet.	12. å annan fastighet (utom frälseränta).	13. å frälseränta.	14. Summa.
					6. Säterier, ladugårdar, rå och rör.	7. Allmänt frälse.							
Danske undersåten greve E. Reventlow	Bestingsmåla	Mönsterås.	—	—	—	$\frac{1}{2}$	—	—	20,000	—	—	—	44,000
Danske undersåten J. A. E. Schannong	Gustafsborg	Vestervik.	—	—	—	—	2	2	3,500	20,500	—	—	
Tyska firman Stenzell & C:o	Vånevik	Döderhult.	—	—	—	$\frac{1}{3}$	—	1	21,000	3,000	—	—	24,000
Engelske undersåten E. Caleb Warren	Tändsticksfabriker	Kalmar. Våxtorp.	—	—	—	—	2	2	2,700	71,600	—	—	104,300
			—	—	—	—	—	1	—	30,000	—	—	
Summa			—	—	—	$\frac{17}{32}$	$\frac{17}{32}$	4	6	47,200	125,100	—	172,300

Tab. 7.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DÄRMED JÄMFÖRLIGA INRÄTTNINGAR I KALMAR LÄN ÅR 1900.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1900 till nedanstående antal personer.	6. af nedanstående hela belopp. Kronor.	7. Stiftelsens storlek (fastighetsvärdet inräknade) vid årets slut. Kronor.	8. Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
A. Å landsbygden.									
a) <i>Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
J. P. Peterssonska testamentsfonden (Gårdserums s:n).	Utdelning till fattighjon.	J. P. Pettersson, hemmansägare.	1876 $\frac{21}{12}$	3	145	3,000	—	Kommunalnämnden.	
Tuttorska d:o (d:o).	D:o d:o.	Karin Eriksdotter, änka.	1874 $\frac{19}{9}$	38	50	1,000	—	D:o.	
Hawtonska d:o (d:o).	D:o d:o.	Carl Hawton, bokhållare.	1862 $\frac{14}{8}$	—	10	200	—	D:o.	

Kalmar län.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		7.	8.	9.	10.
				Utdelning under år 1900	Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut.				
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	till nedanstående antal personer.	af nedanstående belopp. Kronor.	Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
Hawtonska testamentsfonden (Ukna s:n).	Till lindring i den gemensamma fattigvården.	Carl Hawton, bokhållare.	1854 27/9	—	5	100	—	Kommunalnämnden.	
Lindbergska fonden (d:o).	Utdelning till fattighjon.	Carl Lindberg, landtbrukare.	1862 22/9	20	25	500	—	D:o.	
Wejerska d:o (Vestra Eds s:n).	D:o till 4 fattiga under Forsby.	Brita Kr. Weijer, hushållerska.	1800 23/1	7	91	1,837	—	Fröken E. Lybecker i Forsby.	
Sune Nilssonska d:o (d:o).	D:o till 8 fattiga änkor.	Sune Nilsson, hemmansägare.	1810 17/12	8	1)	1)	—	Fattigvårdsstyrelsen.	1)
Kammarstrandska donationsfonden (Östra Eds s:n).	D:o till de mest behöfvande i socknen.	J. P. Kammarstrand, frälsinspektör.	1841 17/9	25	50	750	—	Kommunalnämnden.	
Atterbomska fonden (Tryserums s:n).	Till någon fattig prästdotter eller andra fattiga.	Margareta Katrina Atterbom, mamsell.	1829 1/11	2	57	1,364	—	Kyrkorådet.	
Nils Anton Hägers donationsfond (d:o).	Till någon fattig, som ej sökt hjälp af kommunen.	Nils Anton Häger, arrendator.	1889 20/9	2	20	559	—	D:o.	
Fonden för sjukliga och orkeslösa tjänarinnor (Lofta s:n).	Framgår af benämningen.	Okänt.	1890 25/6	—	—	6,419	—	D:o.	
Montgomeryska donationsfonden (Hjorteds s:n).	Utdelning till ålderstigna fattiga.	C. Montgomery å Falsterbo, änkefru.	1842 10/8	16	36	1,000	—	Af församlingen utsedd kommitté.	
Sederströmska donationen (Locknevi s:n).	D:o till fattighjon.	Zacharias Sederström, inspektör.	1838 1/8 1843 1/11	—	14	375	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Jonas Grans fond (d:o).	Understöd åt någon behöfvande.	J. Grans änka Anna Kat. Gustafsdotter.	1880 5/12	1	2	50	—	D:o.	
Löjtnant Engstrands d:o (d:o).	D:o åt en tjänarinna under hennes lifstid, sedan åt någon fattig.	Engstrands släktingar och vänner.	1883 20/8	1	3	62	—	D:o.	
Blavierska fonden (Gladhammars s:n).	För fattigvården.	Anna G. Blavier.	1826 2/11	—	37	927	—	Kommunalnämnden.	
Rehnborgska d:o (d:o).	D:o.	S. Rehnberg, färgare.	1819 2/2	—	118	6,030	—	D:o.	
Wulffska donationsfonden (Gamleby s:n).	Dels till understöd åt sjuka och fattiga, dels till utdelning af nya testamenten åt nattvårdsbarn.	A. M. Wulff, änka.	1826 16/5	9	18	508	—	Kyrkorådet.	
Brita Bromans d:o (d:o).	Understöd åt fattiga änkor och obemedlade ogifta fruntimmer.	Brita Broman.	1888 26/6	9	45	1,000	—	Kommunalnämnden.	
Gabrielssonska d:o (Törnfalls s:n).	Utdelning till 3 behöfvande änkor eller föräldralösa barn.	J. Gabrielsson, fru.	1881 27/4	3	150	3,000	—	D:o.	
Rehnborgska fonden (Tuna s:n).	Halva årsräntan utdelas som fattigunderstöd, andra hälften tillägges kapitalet för bildande af fond för framtida inköp af fattiggård.	Svante Rehnberg, färgare.	1849 2/2	—	138	5,799	—	D:o.	
Nybergiska d:o (Södra Vi s:n).	Understöd åt äldre fattigt fruntimmer.	Viktoria Nyberg, prästänka.	1877 5/8	1	25	500	—	D:o.	
Sederströmska d:o (Djursdala s:n).	Gåfvor vid högtider åt socknens fattiga.	Zacharias Sederström, f. d. inspektör.	1845 16/11	5	5	125	—	D:o.	
Harmenska donationsfonden (Högsby s:n).	Understöd åt orkeslösa fattiga under egendomarna Berga och Ruda.	U. Harmens, änkefru.	1838 16/8	6	90	2,050	—	Egaren till Ruda gods.	
Weidenhjelmiska fonden (Fliseryds s:n).	D:o åt fattiga och åt fattiga skolbarn till befordrande af deras skolgång inom Fliseryds socken.	Krister Weidenhjelm, öfverste.	1868 11/7	17	120	2,000	—	Pastor och kommunalnämnden.	
Gamla Linnerhjelmiska d:o (Dörby s:n).	Fattigunderstöd.	B. E. Linnerhjelm, fröken.	1782 2/9	—	7	150	—	Kommunalnämnden.	
Peter Karlssons och hans hustrus stiftelsefond (d:o).	D:o.	P. Karlsson, ålderman, o. h. h.	1847 17/12	—	46	2,395	—	E. Ekerot i Dörby.	
Engelfeldtska fonden (Klackeberga s:n).	Understöd åt gamla orkeslösa personer m. fl.	A. Engelfeldt, fröken.	1871 19/10	22	659	13,340	—	Kommunalnämnden.	
C. J. Larssons i Gärö donationsfond (Mönsterås s:n).	D:o åt fattiga i Gärö rote.	C. J. Larsson, hemmansägare.	1868 12/12	10	75	1,500	—	Gärö fattigrote.	
A. & W:s fond (d:o).	För pauvres honteux.	Sällskapet »A. & W.».	1873 17/8	—	—	2,534	—	Kommunalnämnden.	
Peter Carlssons och hans hustrus stiftelse (Ljungby s:n).	Bidrag till fattigas underhåll och vård.	Peter Carlsson o. h. h. Stina Andersdotter.	1847 17/12	2	42	2,437	—	D:o.	
Lindstrandiska fonden (Mortorps s:n).	Fattigunderstöd.	Emeli Augusta Lindstrand, änkefru.	1896 17/11	5	419	10,000	—	Kyrkorådet.	
Jonas Håkanssonsk donationsfond (Hagby s:n).	Bidrag till fattigas underhåll och vård.	Jonas Håkansson och Fredrika Eriksdotter.	1863 21/3	—	50	3,000	4,500	Fattigvårdsstyrelsen.	
Bäckerströmska fonden (d:o).	Understöd åt fattiga arbetare å Lovers alunbruk och deras efterkommande.	E. B. M. Bäckerström, doktorinna.	1816 4/3	19	2) 34	8,000	8,000	Kyrkorådet.	2)

Lindbäckska fonden (Arby s:n).	Understöd åt mindre bemedlade ståndspersoner.	Johan Kristoffer Lindbäck, prost.	1823 18/2	4	44	1,045	—	Kyrkorådet.
Klintska donationen.	D:o åt en fattig blind kvinna.	Maria Elisabeth Klint, fröken.	1844 1/4	—	—	41	—	D:o i Torsås.
Engmans understödsfond (Högby s:n).	D:o åt fattiga änkor och äldre ogifta kvinnor m. m.	J. P. Engman, komminister.	1880 9/8	35	500	10,000	—	Kyrkorådet.
Fröbergiska fonden (Madesjö s:n).	Fattigunderstöd.	M. G. Fröberg, ekonomidirektör, o. h. h.	1841 20/8	2	65	4,522	—	D:o.
Elofssonska d:o (Bredsåtra s:n).	Beklädnad åt 2 fattiga flickor vid deras första nattvardsgång i Bredsåtra samt understöd åt fattiga änkor.	Anna Elisabeth Andersson, f. Elofsson.	1882 9/12	5	100	2,000	—	Kommunalnämnden.
Maria Nilssons fond (d:o).	Understöd åt fattiga och sjuka.	Maria Nilsson.	1897	30	530	18,052	—	D:o.
Anna-Katarina-fonden (Runstens s:n).	D:o åt fattiga obotligt sjuka eller utan eget förvällande fattiga i Runstens socken.	Anna Katarina Olsdotter, hemmanssegareänka.	1872 20/12	8	15	300	—	Kommunalstämman.
Johanna Fornanders fond (d:o).	Julgäfvna åt ett fattigt, välkänt fruntimmer.	Johanna Marg. Fornander, poststationsförestånderska.	1890 7/2	2	10	200	—	Kyrkorådet.
Croeliuska donationsfonden (Torslunda s:n).	Understöd åt fattiga, sjuka änkor och frånfallna barn.	Agneta Croelius, fru.	1811 3/1	20	175	2,914	—	D:o.
N. P. Erikssonska fonden (Gräsgårds s:n).	Till lindring i socknens utgifter till fattigvård.	Nils Peter Eriksson, undantagsman.	1886 8/8	10	79	2,000	—	Kommunalnämnden.
Amalia Johanssons understödsfond (Mörbylånga s:n).	Understöd åt åldriga, fattiga kvinnor.	Amalia Johansson, hemmanssegaredotter.	1893 21/2	12	64	2,094	—	Kyrkorådet.
A. H. Eks stiftelse för gamla orkeslösa personer inom Kastlösa s:n.	Att lindra fattigdom och nöd hos gamla och fattiga personer.	A. H. Ek, landtbrukare.	1894 7/4	41	383	7,760	—	Kommunalnämnden.
Lewenhauptiska donationsfonden (Gamleby s:n).	Räntan tillfaller Gamleby sockens fattigkassa.	Okänt.	—	—	37	750	—	D:o.
Elmströmska testamentet.	Till understöd åt en eller flere sängliggande sjuka, verkligt fattiga, som hafva och ådagalägga kristligt sinne.	Edv. U. Elmström, handlande.	1878 8/12	1	25	500	—	Pastor i Vissefjerda.

b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.

Möllstedtska donationsfonden (Gårdserums s:n).	Till fattiga, flitiga och dygdiga skolbarns beklädnad.	Carl Erik Möllstedt, kyrkoherde.	1870 10/12	33	150	3,000	—	Skolrådet.
Westerlindska magasinifonden (Ukna s:n).	•Till skolväsendet. •	P. O. Westerlind, prost.	1852 15/11	—	—	2,227	—	D:o.
Hawtonska donationen (d:o).	Till skolornas förmån.	Carl Hawton, bokhållare.	1854 27/9	—	—	604	—	D:o.
Stensnäs fräsemagasinifond (d:o).	Bidrag till skollärares aflöning.	Carl Peterzén, godsegare.	1772 26/11	—	118	3,000	—	Kommunalnämnden.
Eckmanska fonden (Vestra Eds s:n).	Fattiga skolbarns beklädnad.	P. Eckman, bokhållare.	1876 6/12	23	267	5,264	—	Egaren till Eds bruk.
Ringeltanbeska donationsfonden (d:o).	Underhåll af en skola.	Carl Fredr. Ringeltanbe, hofmästare.	1819 8/8	5	41	35,208	7,600	Kyrkoherde och kyrkovårdar.
Hallströmska donationen (Östra Eds s:n).	Inköp af skolmateriel eller understöd åt fattiga skolbarn.	Carl Erik Hallström, biskop.	1846 9/5	—	20	556	—	Kyrko- och skolrådet.
Erik Gethes premiifond (d:o).	Premier åt skolbarn.	Sten Erik Gethe och Louise Fleetwood.	1849 28/1	46	18	687	—	Skolrådet.
Flygelholmska donationsfonden (d:o).	Beklädnad och föda åt fattiga skolbarn.	Katarina Flygelholm, jungfru.	1856 28/5	52	49	1,388	—	Kyrko- och skolrådet.
Keyska d:o (d:o).	Till fattiga skolbarns uppfostran.	Fredrik Key, häradshöfd., C. L. Key, änkefru, Emil Key, löjtnant.	1793 1817 1826	12	24	500	—	Kommunalnämndens ordförande.
Östra Eds bibelkassa (d:o).	Inköp af biblar åt flitiga nattvardsbarn.	A. Carlsson, komminister.	1828 12/9	25	65	3,478	—	Kyrko- och skolrådet.
Grefvinnan Wilhelmina Posses barnhemsfond (Tryserums s:n).	Inrättandet af ett barnhem.	Wilhelmina Possé, grefvinna.	1879 1/11	—	21	601	—	Kyrkorådet.
Öfverums donationsfond för kläder och skodon åt fattiga välartade skolbarn (Lofta s:n).	Frangår af benämningen.	Aktiebolaget Öfverums bruk.	1887 2/5	19	45	1,045	—	Skolrådet.
Rydströmska donationen (d:o).	Till hjälp åt något fader- och moderlöst barn.	L. Rydström.	1825 24/5	—	—	830	—	Kommunalnämnden.
Bokkassan (Hjorteds s:n).	Inköp af böcker åt nattvardsbarn.	Församlingen.	1825 8/6	—	75	1,753	—	D:o.
Palmerska beklädnadsfonden (d:o).	Till beklädnad åt fattiga nattvardsbarn.	J. Palmær, prost.	1853 12/4	4	12	300	—	Kyrkorådet.
Premiifonden för flitiga skolbarn (d:o).	Frangår af benämningen.	Församlingen.	1872	—	—	507	—	D:o.
Fiedlersköldska skolkassan (Locknevi s:n).	Uppmuntran till flitig skolgång åt barn under Liedhem.	Elers, kammarråd.	1846 23/11	24	25	1,602	—	Kyrko- och skolrådet.
Barnbokskassan (d:o).	Utdelning af biblar åt nattvardsbarn.	Sockenapotekskassan.	1817	45	53	450	—	D:o.
Nilzéniska fonden (d:o).	Till fattiga skolbarns beklädnad.	S. P. Nilzén, skollärare.	1896 28/3	—	—	517	—	Pastor.
Locknevi folkskolas belöningskassa (d:o).	Belöning åt flitiga och välartade barn i folkskolan.	P. J. Åberg, kyrkoherde.	1849 1/6	—	—	143	—	D:o och kyrkovårdar.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1900		6. Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	7. Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	8. Stiftelsen förvaltas af:	9. Anmärkingar.	
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				Delegare-afgifter år 1900. Kronor.	Öfriga anm.
Blackstads folkskolas belöningsskassa (Blackstads s:n).	Belöning åt flitiga och välartade barn i folkskolan.	P. J. Åberg, kyrkoherde.	1849 1/13	—	—	597	—	Skolrådet.		
Blackstads barnboks-kassa (d:o).	Utdelning af biblar till nattvardsbarn.	Okändt.	1817	23	27	684	—	Pastorsämbetet.		
Lundbomska donationsfonden (d:o).	Understöd åt fattiga skolbarn.	Knut Lundbom, kapten.	1884 27/7	—	—	1,099	—	Skolrådet.		
Gahnbergsska premiifonden (d:o).	Utdelning af premier till småskolebarn.	J. Gahnberg, handlande.	1882 12/1	—	—	151	—	D:o.		
Barnabokskassan (Hallingebergs s:n).	Inköp af biblar till nattvardsungdom och understöd till Hallingebergs sockenbibliotek.	J. G. de Maré, bruksegare.	—	—	221	3,067	—	Aktiebolaget Ankars-rums bruk.		
Lindblomska donationen (Odensvi s:n).	Inköp af biblar åt nattvardsbarn.	Lindblom, doktor.	1877 18/5	—	—	488	—	Kyrkorådet.		
Odensvi barnhemsfond (d:o).	Bidrag åt en diakonissa eller till ett blifvande barnhem.	A. O. Liljenstolpe, öfverstelöjtnant, o. h. hustru.	1874 28/10	—	—	1,748	—	Kommunalnämnden.		
Jonas Olssons donationsfond (d:o).	Till skodon åt fattiga skolbarn.	Jonas Olsson.	1873 25/11	10	49	1,050	—	Skolrådet.		
Flickskolefonden (d:o).	Bildande af en flickskola.	V. Carleson, friherrinna, och Ida Liljenstolpe.	1891 29/12	—	—	5,000	—	Kommunalnämnden.		
Gladhammars barnhem (Gladhammars s:n).	Att till tjänarinnor uppfostra medellösa flickor.	Emil Key, kungl. sekreterare, o. h. hustru.	1874 2/3	—	—	8,292	2,000	Kyrkorådet.		s)
Gamleby bibelkassa (Gamleby s:n).	Utdelning af nya testamenten till nattvardsbarn.	Församlingen.	1841 30/5	—	56	603	—	D:o.		
Askergrenska fonden (d:o).	Beklädnad af ett nattvardsbarn.	O. A. Askergren, kyrkoherde.	1873 29/8	2	8	200	—	Kommunalnämnden.		
Karl Eliassons i Boda donationsfond (d:o).	Anskaffande af skor eller böcker åt fattiga skolbarn.	Karl Eliasson.	1897 5/11	—	—	1,069	—	Skolrådet.		
Slåthultsfonden (Misterhults s:n).	Folkundervisningens befrämjande.	P. Bengtsson, hemmansegare, o. h. h.	1823 7/2 och 1827	—	283	21,456	6,500	D:o.		s)
Vårdanstalten för fattiga och värlösa barn (d:o).	Benämningen angifver ändamålet.	Fru Aurora Liljedahl m. fl. fruntimmer.	1871 21/12	—	—	9,937	—	D:o.		
Tuna barnhems-kassa (Tuna s:n).	Till kläder åt fattiga barn.	H. Hammarskjöld, arki-tekt.	1891 10/6	3	50	1,073	—	D:o och kyrkorådet.		
Bibelkassan, förr kallad Bergströmska bibelkassan (d:o).	Utdelning af biblar åt konfirmander.	J. J. Bergström, kom-minister.	1843 27/11	58	97	1,198	—	D:o d:o.		
Bergströmska beklädnadsfonden (d:o).	Beklädnadspersedlar till fattiga skolbarn.	Densamme.	1878 1/6	20	50	1,000	—	D:o d:o.		
Hermanska barnhemmet (Vimmerby s:n).	Att lemna vård och uppfostran åt minderåriga fattiga.	H. Samuelsson, hemmansegare.	1881 29/1	52	1,022	23,697	12,000	En styrelse af 3 personer.		
Grumstorps barnhem (Pelarne s:n).	D:o d:o.	Grefve G. F. Liljen-crantz, landshöfding.	1860 29/5	4	—	7,000	6,000	D:o d:o.		
Danielssonska donationsfonden (Virserums s:n).	Underhåll åt 3 fattiga skolbarn.	Z. Danielsson, kommerseråd.	1845 6/9	3	120	3,288	—	Pastor och 2 sockne-män.		
Prosten Fasths donationsfond (d:o).	Fattiga skolbarns beklädnad.	Kristina Fasth, prostinna.	1879 22/12	10	40	1,047	—	Skolrådet.		
Prosten och prostinnan Dahlbergers fond (d:o).	D:o d:o.	K. J. Dahlberger, kontraktspost.	1885 13/10	12	47	1,043	—	D:o.		
Bergska donationsfonden (Högsby s:n).	Inköp af kläder och böcker åt fattiga skolbarn.	N. H. Berg, v. kommissionlandtmätare.	1888 15/8	60	517	11,500	—	D:o.		
D:o d:o (Fogelfors s:n).	D:o d:o.	Densamme.	—	20	180	4,000	—	D:o.		
Lundgrenska fonden (Högsby s:n).	Värlösa barns kristliga uppfostran.	N. Lundgren, förste landtmätare.	1866 15/5	1	50	1,000	—	Högsby friförsamling.		
Nyströmska d:o (d:o).	D:o d:o.	A. P. Nyström, byggmästare.	1879 9/10	1	15	300	—	D:o.		
Nya Linnerhjemska d:o (Dörby s:n).	Understöd åt fattiga skolbarn.	H. Linnerhjelm, fröken.	1858 21/4	—	255	5,000	—	Kommunalnämnden.		
Linnerhjemska d:o (Klücke-berga s:n).	D:o d:o.	Densamma.	—	27	145	5,000	—	D:o.		
Possekska donationsfonden (Åby s:n).	Fattiga och vanvårdade barns underhåll å Fröberg-ska uppfostringsanstalten i Kalmar.	Grefve Carl Posse, major.	1855 2/8	4	600	13,205	—	D:o.		

Posseska välgörenhetsfonden (d:o).	Hjälp åt fattiga sjuka samt uppmuntran till ordentlig skolgång.	Grefve Carl Posses arfvingar.	1892 ¹⁷ / ₈	—	292	5,846	—	Kyrkorådet.	
Elfströmska donationsfonden (Mönsterås s:n och köping).	Fattiga barns försörjning.	A. G. Elfström, teol. dr.	1870 ²⁹ / ₄	11	1,094	17,082	—	En styrelse af 6 ledamöter och en kassör.	Skolrådet.
Lundborgska fonden (Mönsterås köping).	Böcker åt fattiga skolbarn.	J. Lundborg, apotekare.	1870	—	50	1,000	—	—	—
D:o stipendiefonden (d:o).	Premier i folkskolan.	Densamme.	—	—	37	773	—	D:o.	—
G. Lindens donationsfond (Mönsterås s:n).	Dels till underhåll af Lindenska grafvarna, dels till fattiga, välartade barns beklädnad, särskildt inom Torps rote.	G. Linden, skrifvare.	1889 ⁹ / ₁₃	—	53	1,004	—	Kyrkorådet.	—
Pilbladiska gåfvan (Döderhults s:n).	Utdelning af biblar till nattvardsbarn.	J. Pilblad, komminister.	—	—	92	1,422	—	D:o.	—
Boströmska fonden (Oskars s:n).	Beklädnad åt fattiga skolbarn.	Katarina Nilsson, änka.	1849 ¹⁵ / ₁	6	8	166	—	Fattigvårdsstyrelsen.	—
P. Ljungkrantzka d:o (Ljungby s:n).	D:o d:o.	P. Ljungkrantz, handlande.	1866 ²² / ₁₁	3	200	4,000	—	Kommunalnämnden.	—
Flythska stiftelsen (Halltorps s:n).	Uppfostran af fattiga skolbarn.	C. G. Flyth, kirurgie magister.	1848 ¹⁴ / ₁₂	10	409	11,000	11,000	Egaren till Värnanäs gods, pastor och 2 andra ledamöter.	Fattigvårdsstyrelsen.
Jonas Isakssonska donationsfonden (Vissefjerda s:n).	Beklädnad åt fattiga skolbarn.	Jonas Isaksson, undantagsman.	—	159	409	9,495	—	—	—
Bergholtzka donationen (d:o).	D:o d:o.	Ingeborg Bergholtz, fru.	1840 ² / ₄	52	110	500	—	Kyrkorådet.	—
Silfversvärd-Dalmanska fonden (d:o).	D:o d:o.	L. G. Silfversvärd, öfverste, o. h. h. J. Dalman.	1835 ² / ₈	52	110	96	—	D:o.	—
Anders Sandbergs katekesundervisningsfond (Madesjö s:n).	Att meddela katekesundervisning.	Anders Sandberg, prost.	1835 ²² / ₅	—	41	16,393	—	D:o.	—
Lönbergiska fonden (Torsås s:n).	Understöd till fattiga skolbarn.	Barbro Katarina Lönberg, fröken.	Okändt.	—	55	1,000	—	Skolrådet.	—
Westinska d:o (Föra s:n).	Uppfostran åt 2 å 3 fattiga värlösa barn.	A. Westin, hemmansägare.	1860 ¹⁷ / ₁₁	29	200	4,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.	—
Mæchelska d:o (Gärdslösa s:n).	Inköp af skor åt välartade skolbarn.	Emelie Mæchel, skollärarinna.	1894 ¹⁹ / ₇	6	24	639	—	Skolrådet.	—
Bramstedtska d:o (Norra Möckleby s:n).	Premier åt skolbarn.	Jonas Braunstedt, hemmansägare.	1862 ²⁰ / ₅	21	9	152	—	D:o.	—
Premii- och stipendiefonden (Ås s:n).	Främjande af flitig och ordentlig skolgång.	Stiftelseurkund finnes ej.	1884	—	13	592	—	D:o.	—
Gamleby sockenmagasinsfond.	Till bestridande af slöjdundervisning för gossar.	Församlingen.	1878 ²⁹ / ₁	—	93	1,200	—	D:o.	—
Hägerska fonden (Hannås s:n).	Understöd åt någon kvinna, som väl fostrat egna eller andras barn.	Anton Häger, landtbrukare.	1889 ²⁵ / ₁₀	1	20	556	—	Kyrkorådet.	—
Bethanien, institut för döfstamma (Hjorteds s:n).	Döfstummas undervisning och vård samt uppfostran.	Jakob Östberg, kyrkoherde.	1859 ³ / ₁₀	23	—	69,171	33,000	Styrelse af 4 personer och kyrkoherdens ordförande.	—
d) Stiftelser för sjukvård.									
Källviks brunns- och badinrättnings fattigkassa (Loftahammars s:n).	Understöd till mindre bemedlade badgäster.	Brunns- och badsällskapet.	1873 ⁵ / ₈	2	40	3,556	2,500	En styrelse.	—
Sjukvårdsfonden (Hjorteds s:n).	Till bekostnad af sjukvård af en sjuksköterska.	Enskilda församlingsmedlemmar.	1893	—	—	1,207	—	Pastor.	—
e) Sjuk- och begravningskassor.									
Ukna samhälles förening för sjuk- och begravningshjälp.	Understöd vid sjukdom och dödsfall.	Diverse delegare.	1891 ²² / ₄	12	153	1,597	—	J. Envall.	214
Ukna begravningsällskap.	Begravningshjälp.	D:o.	—	1	100	—	—	Densamme.	124
Gärdsrumms sjuk- och begravningskassa.	Understöd vid sjukdom och dödsfall.	D:o.	1892 ¹² / ₈	20	570	2,960	—	En styrelse af 6 personer.	612
Dalhems sjuk- och begravningsförening.	D:o d:o.	D:o.	1890 ²⁰ / ₇	45	752	1,789	—	D:o af 5 d:o.	1,006
Dalhems begravningsällskap.	Begravningshjälp.	D:o.	1892 ¹ / ₅	4	317	1,064	—	C. L. Johansson i Möckelhult.	—
Hannås d:o.	D:o.	D:o.	1897 ²⁰ / ₅	6	72	1,080	—	En styrelse.	193
Östra Eds sockens d:o.	D:o.	A. A. Beckman, pastor.	1889 ²⁷ / ₁₁	7	700	1,501	—	C. J. Wärnqvist.	551
Vestra Eds sjuk- och begravningsförening.	Understöd vid sjukdom och dödsfall.	Diverse delegare.	1888 ⁸ / ₁	57	1,536	4,407	—	En styrelse af 6 personer.	1,892
Vråka sjuk- och begravningsällskap.	D:o d:o.	A. J. Törnberg, skollärare.	1879 ¹² / ₇	13	207	3,748	—	C. J. Andersson i Nocktorp.	469
Tryserums sjukhus.	D:o d:o.	E. Bergström, pastor.	1888 ⁸ / ₅	29	607	2,804	—	S. M. Petersson i Snällebo.	652

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.		7.	8.	9.	10.	
				Utdelning under år 1900	af nedanstående antal personer.				Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.
Arbetarnes vid Öfverums bruk och mekaniska verkstad sjuk- och begravningskassa (Lofa s:n).	Understöd vid sjukdom och dödsfall.	Diverse delegare.	1895 ²¹ / ₁₂	69	1,658	2,852	—	Aktiebolaget Öfverums bruk.	2,234	
Lofa sockens begravnings-sällskap.	Begravningshjälp.	D:o.	1886 ²⁸ / ₂	6	600	3,071	—	En styrelse af 6 personer.	859	
Lofa begravnings-sällskap n:r 2.	D:o.	D:o.	1895 ²⁷ / ₁	4	400	2,066	—	D:o d:o.	675	
Lofahammars d:o n:r 1.	D:o.	D:o.	1883 ² / ₅	5	500	3,145	—	C. J. Larsson i Byvik.	1,021	
D:o d:o n:r 2.	D:o.	D:o.	1889 ¹ / ₅	7	700	2,600	—	J. W. Andersson i Sandered.	1,006	
D:o d:o n:r 3.	D:o.	D:o.	1899 ¹ / ₁	4	400	1,051	—	J. E. Hasselqvist i Hasselö.	556	
Hjorteds sockens begravnings-förening.	D:o.	D:o.	1877 ²¹ / ₁	4	400	1,036	—	En styrelse af 5 personer.	—	
Odensvi begravningskassa.	D:o.	D:o.	1886 ¹⁰ / ₅	5	500	3,449	—	D:o af 4 d:o.	891	
Odensvi sjuk- och be-gravningshjälpförening.	Understöd vid sjukdom och dödsfall.	D:o.	1892 ¹¹ / ₉	52	1,175	2,929	—	D:o af 5 d:o.	1,195	
Odensvi begravnings-sällskap n:r 2.	Begravningshjälp.	D:o.	1899 ³ / ₄	3	600	1,553	—	D:o af 6 d:o.	656	
Gladhammars d:o n:r 1.	D:o.	D:o.	1879 ¹ / ₆	8	800	1,377	—	En styrelse.	—	
D:o d:o n:r 2.	D:o.	D:o.	1880 ¹² / ₈	9	900	2,061	—	K. Wiking i Gunnebo.	—	
D:o d:o n:r 3.	D:o.	D:o.	1890 ¹² / ₁	18	1,800	912	—	A. E. Jonsson i Släthed.	—	
D:o d:o n:r 4.	D:o.	D:o.	1891 ¹⁰ / ₅	2	200	717	—	En styrelse.	217	
D:o d:o n:r 5.	D:o.	D:o.	1892 ¹⁷ / ₇	3	300	754	—	D:o.	334	
Gunnebo sjukhjälp- och be-gravningskassa (Gladham-mars s:n).	Understöd vid sjukdom och dödsfall.	Gunnebo bruks aktiebolag.	1875 ⁵ / ₃	80	1,563	16,938	—	Gunnebo bruks nya aktiebolag.	2,573	
Vesterrums begravnings-sällskap.	Begravningshjälp.	A. O. Lindgren, orga-nist.	1883 ⁸ / ₁	3	300	3,037	—	A. O. Lindgren i Vester-rum.	506	
D:o d:o n:r 2.	D:o.	K. Andersson, skol-lärare.	1885 ¹³ / ₄	3	300	1,744	—	E. Andersson i Långö.	379	
D:o d:o n:r 3.	D:o.	Densamme.	1891 ¹⁷ / ₃	5	500	1,306	—	Densamme.	572	
D:o d:o n:r 4.	D:o.	A. O. Lindgren, orga-nist.	1893 ¹⁹ / ₃	5	500	2,349	—	A. O. Lindgren i Vester-rum.	782	
Blekhems hundamedlems-förening (Törnsfalls s:n).	Sjukhjälp.	J. E. Karlsson.	1885 ¹ / ₃	1	20	111	—	En styrelse af 4 per-soner.	—	
Törnsfalls begravnings-sällskap n:r 1.	Begravningshjälp.	J. Westerlund, bygg-mästare.	1889 ¹⁶ / ₆	6	600	1,806	—	D:o af 6 d:o.	676	
D:o d:o n:r 2.	D:o.	Densamme.	1890 ²⁰ / ₄	7	700	1,891	—	D:o d:o.	793	
Gamleby d:o n:r 1.	D:o.	R. Fredriksson, hand-lande.	1878 ¹² / ₁₀	7	700	3,429	—	En styrelse.	954	
D:o d:o n:r 2.	D:o.	Diverse delegare.	1888 ⁵ / ₃	10	1,000	3,466	—	D:o.	1,428	
Ankarsrums d:o n:r 1 (Hal-lingebergs s:n).	D:o.	Aktiebolaget Ankars-rums bruks arbetare.	1886	4	400	231	—	D:o af 7 personer.	407	
D:o d:o n:r 2 (d:o).	D:o.	D:o.	1892 ¹⁰ / ₁	1	104	—	—	D:o d:o.	113	
Ankarsrums sjuk- och be-gravningsfond (d:o).	Sjuk- och begravningshjälp.	A. de Maré, bruksegare.	1872	43	1,494	6,057	—	D:o af 11 d:o.	1,408	
Locknevi begravnings-sällskap n:r 1.	Begravningshjälp.	Diverse delegare.	1892 ¹⁰ / ₄	—	—	1,152	—	D:o af 6 d:o.	—	
D:o d:o n:r 2.	D:o.	D:o.	1896 ¹³ / ₉	1	200	1,442	—	D:o d:o.	258	
Blackstads begravnings-sällskap	D:o.	D:o.	1891 ²⁴ / ₅	2	200	970	—	S. R. Wallman.	246	
Misterhults allmänna sjuk- och begravningskassaförening.	Sjuk- och begravningshjälp.	D:o.	1890 ¹⁸ / ₅	14	368	1,091	—	En styrelse af 5 per-soner.	398	
Misterhults begravnings-sällskap.	Begravningshjälp.	D:o.	1894 ¹ / ₁₀	3	300	917	—	C. Källgren.	451	
D:o d:o n:r 2.	D:o.	D:o.	1898 ¹ / ₆	3	300	580	—	Densamme.	399	
Föreningen för sjuk- och be-gravningshjälp inom Krist-dala s:n.	Sjuk- och begravningshjälp.	D:o.	1883 ²⁵ / ₈	15	206	3,319	—	En styrelse af 3 per-soner.	253	

201-mannaföreningen i Kristdala.	Begravningshjälp.	Diverse delegare.	1893 ⁵ / ₄	—	—	1,479	—	En styrelse af 5 personer.	—
Storöbro bruksarbetares sjukhjälp- och begravningskassa (Vimmerby sn).	D:o.	D:o.	1875 ⁵ / ₂	13	353	2,148	—	En styrelse.	265
Södra Vi d:o d:o.	D:o.	D:o.	1897 ⁶ / ₁₁	21	315	1,692	—	D:o.	648
Frödinge begravningsällskap n:r 1.	D:o.	D:o.	1894 ² / ₁₂	2	200	834	—	D:o.	257
D:o d:o n:r 2.	D:o.	D:o.	1897 ¹⁰ / ₅	3	600	1,897	—	P. J. Nilsson i Grin- derum.	—
Rumskulla nykterhetsvänners gemensamma sjuk-kassa.	D:o.	D:o.	1899 ⁴ / ₃	3	16	517	—	En styrelse.	65
Mörlunda sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	D:o.	1897 ¹⁰ / ₄	3	76	319	—	D:o.	114
Virserums nykterhetsvänners sjuk-kassa.	Sjukhjälp.	D:o.	1898 ⁵ / ₆	4	48	406	—	D:o af 5 personer.	161
Lönneberga sjuk- och begravningskassaförening.	Sjuk- och begravningshjälp.	D:o.	1894 ²⁷ / ₃	10	186	582	—	D:o d:o.	161
Hällefors arbetares sjuk-kassa.	Sjukhjälp.	W. Pohl, ingenjör.	1899 ¹ / ₈	14	210	311	—	D:o af 3 d:o.	539
Högsby allmänna sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	C. A. Wahlgvist, inspektör.	1887 ³ / ₁	26	312	1,645	—	D:o af 4 d:o.	410
Fogelfors bruks d:o.	D:o.	Arbetare vid Fogelfors bruk.	1889 ¹ / ₈	20	651	1,749	—	En styrelse.	479
Långemåla sockens d:o.	D:o.	Diverse delegare.	1888 ²⁰ / ₅	44	687	2,190	—	D:o af 5 personer.	1,018
Ramshults d:o.	D:o.	D:o.	1900 ¹ / ₁	6	75	220	—	K. G. Nilsson i Rams- hult.	368
Begravningshjälpföreningen (Dörby sn).	Begravningshjälp.	D:o.	1886 ¹⁴ / ₁₁	5	250	1,533	—	En styrelse af 5 per- soner.	527
Dörby sjuk-kassa.	Sjukhjälp.	D:o.	1897 ¹⁰ / ₁	6	88	213	—	D:o d:o.	175
Lindsdahl's begravningskassa (Kläckeberga och Förlösa socknar).	Begravningshjälp.	D:o.	1884 ²⁷ / ₆	6	300	306	—	D:o af 3 d:o.	375
Rysby sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	D:o.	1894 ¹ / ₁₁	86	875	2,135	—	En styrelse.	1,194
Åby sockens d:o.	D:o.	D:o.	1898 ²⁴ / ₄	15	351	422	—	D:o.	371
Mönsterås gamla allmänna d:o.	D:o.	D:o.	1868 ¹ / ₇	29	1,210	8,190	—	D:o.	1,796
Mönsterås nya d:o.	D:o.	D:o.	1881 ¹ / ₆	125	2,555	5,059	—	D:o.	2,613
Hundrafentioannaföreningen i Mönsterås.	D:o.	D:o.	1874	30	975	2,052	—	D:o.	986
Hundrakvinnoföreningen i d:o.	D:o.	D:o.	1874	22	410	1,277	—	D:o.	557
Hundradmedlemsföreningen i Kronobäck.	D:o.	C. A. Nilsson, nämndeman.	1888 ⁶ / ₃	23	400	2,800	—	D:o.	507
Ålems allmänna sjuk- och begravningskassa.	D:o.	Diverse delegare.	1884 ²⁷ / ₁	133	2,779	986	—	D:o.	2,211
Hundramannaföreningen i Timmernabben.	D:o.	D:o.	1888 ⁴ / ₂	39	957	999	—	D:o.	1,076
Nya d:o i d:o.	D:o.	O. Nilsson, handlande.	1893 ²⁸ / ₃	17	353	177	—	D:o.	527
Hundramannaföreningen i Ålem.	D:o.	C. Carlsson, hemmans- egare.	1888 ¹⁰ / ₆	39	1,023	—	—	D:o.	969
Pataholms sjuk- och begravningskassa.	D:o.	Diverse delegare.	1895 ² / ₁₂	8	77	652	—	D:o.	420
Ålems vestra d:o.	D:o.	D:o.	1896 ¹ / ₁	4	91	252	—	D:o.	39
Sjuk- och begravningshjälpföreningen 51 i Timmernabben.	D:o.	D:o.	1890 ²² / ₃	12	164	229	—	D:o.	243
Emstors begravningskassa.	Begravningshjälp.	D:o.	1885 ¹¹ / ₄	3	150	130	—	D:o.	—
D:o fabriksarbetares sjuk-kassa.	Sjukhjälp.	D:o.	1887 ⁷ / ₃	30	807	277	—	D:o.	636
Döderhults sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	D:o.	1889 ³ / ₁₁	22	397	1,060	—	D:o.	922
Påskallaviks d:o.	D:o.	D:o.	1889 ⁷ / ₄	53	879	2,157	—	D:o.	1,203
Saltviks d:o.	D:o.	D:o.	1893	18	246	364	—	D:o.	403
Mortorps sockens d:o.	D:o.	Kyrkoherden J. Aulén m. fl.	1890 ¹ / ₅	29	408	1,781	—	Föreningens kassör.	538
Ljunghy-Hossmo socknars d:o.	D:o.	Kommunister J. Johnson m. fl.	1892 ¹⁵ / ₈	44	836	4,320	—	En styrelse af 9 leda- möter.	710
Fredriksströms bruks d:o.	D:o.	Bruksegaren F. Fagerström m. fl.	1873 ¹ / ₁	12	340	1,522	—	D:o af 7 d:o.	240
Madesjö församlings d:o.	D:o.	Fabrikör G. Richter m. fl.	1899 ⁴ / ₆	25	313	687	—	D:o af 5 d:o.	806
Nybro d:o.	D:o.	Folkskolkläraren J. Björnström.	1885 ²¹ / ₁₂	33	676	3,407	—	En styrelse.	1,235

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1900		7. Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	8. Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkningar.	
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				Delegare-afgifter år 1900. Kronor.	Öfriga anm.
Växtorps sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Diverse delegare.	1877 1/3	45	905	1,698	—	En styrelse af 7 personer.	628	
Halltorps hundramannaförening.	D:o.	F. skolläraren P. Jon-sén.	1877	21	515	571	—	Henrik Nilsson i Skräp-le.	—	
Hagby sjuk- och begravningskassa.	D:o.	Otto Thelander, skol-lärare m. fl.	1899 4/4	3	131	443	—	En styrelse af 7 personer.	292	
Söderåkra sockens allmänna sjuk- och begravningshjälp-kassa.	D:o.	Handlanden K. Kast-man.	1884 24/3	30	537	1,450	—	D:o af 9 medlemmar.	728	
Vissefjerda sockens sjuk- och begravningskassa.	D:o.	N. A. Andersson m. fl.	1896 19/12	4	123	369	—	D:o af 4 d:o.	144	
E. Wienbergs stenhuggeris sjuk-kassa i Sandvik (Pers-näs s:n).	Understöd åt arbetare vid sjukdom och dödsfall.	E. Wienberg, byggm-stare.	1883 1/11	31	497	820	—	Disponenten vid sten-huggeriet.	—	
Kastlösa sockens sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Diverse delegare.	1896 21/4	4	46	754	—	En styrelse.	163	
Ölands nya cementsaktiebo-lags arbetares d:o (Södra Möckleby s:n).	D:o.	Bolagets arbetare öfver 15 år.	1888 20/3	68	1,421	3,397	—	D:o.	1,658	
f) Pensionsfonder.										
Ankarsrums guldbroloppsfond (Hallingebergs s:n).	Beredande af pensioner till personer, som äro eller varit anställda vid Ankarsrums bruks- och landt-egendomar.	Bruksegaren B. de Maré o. h. h.	1873 1/7	10	300	5,000	—	Aktiebolaget Ankars-rums bruk.		
Ankarsrums silfverbroloppsfond (d:o).	Beredande af pensioner till änkor efter arbetare vid Ankarsrums bruk.	A. de Maré o. h. h.	1890 9/3	10	250	5,000	—	D:o.		
Hjorteds folkskolelärares en-skilda pensionskassa.	Om användandet är beslut ännu ej fattadt.	Församlingen.	1872	—	—	385	—	Pastor.		
Tillbergiska donationen (Hjort-eds s:n).	Till insättning i lifränteanstalt för barn m. m.	Bruksegaren J. Till-berg o. h. h.	1875 1/7	—	405	9,000	—	Kommunalnämnden.		
Robachska donationsfonden (Misterhults s:n).	Pensioner åt fattiga.	S. J. Robach, rektor.	1870 10/0	33	1,650	44,255	43,000	D:o.		
Oskars församlings änkepen-sionsfond.	Pensioner till 3 i Oskars socken boende fattiga änkor.	En person, som vill vara onämnd.	1877 1/4	—	—	574	—	Pastor.		
Ellen Wahlboms donations-fond (Ljungby s:n).	Pensioner till älderstigna kvinnliga tjenare.	Fröken Ellen Wahl-bom.	1887 19/2	2	100	2,947	—	Kommunalnämnden.		
Kjellbergiska donationen.	Lifränta åt fattiga barn i Repplinge och Högsrum.	C. Kjellberg, kontrakts-prost.	1894 20/3	2	90	2,113	—	Pastor i Repplinge och kyrkorådet.		
h) Andra stiftelser och inrättningar.										
J. G. Hjertströms donations-fond (Törnsfalls s:n).	För rättakaffens, gudfruktigt och troget tjenstefolk.	J. G. Hjertström, in-spektor.	1876 22/1	—	—	12,194	—	Egaren af Blekhem, pastor och kommu-nalnämnden.		
Lejmanska fonden (Gladham-mars s:n).	Utdelning till förtjenta kvinnliga arbetare.	Carl Lejman, hem-mausegare.	1879 4/1	2	20	1,573	—	Kommunalnämnden.		
Trysénska donationsfonden (Tryserums s:n).	Belöning för god kreatursvård och till skodon åt fattiga skolbarn.	Per Trysén, landtbru-kare.	1863 18/7	20	161	4,246	—	Kyrkorådet.		
Scherblomska testamentsfon-den (Gårdserums s:n).	Vård af Scherblomska grafven.	C. Scherblom, kommi-nister.	1881 5/5	—	50	1,000	—	Kommunalnämnden.		
J. P. Petterssons graffond (Tryserums s:n).	Vård af donators graf.	J. Pettersson, lägen-hetssegare.	1898	1	2	216	—	D:o.		
von Baumgartenska fonden.	Till sockenbibliotek och till understöd åt fattiga i Aby rote af Fliseryds s:n.	C. v. Baumgarten, öf-verstelöjtnant.	1865 9/12	6	60	1,000	—	D:o.		
Rudebeckska fonden (Döder-hults s:n).	Vård af donators graf, men sedan äfven för andra ändamål.	T. F. Rudebeck, löjt-nant.	—	—	—	1,029	—	Kyrkorådet.		
Aug. Peterssons donation till Dörby kommun.	Tillsvidare lifränta åt stiftaren.	Aug. Petersson, f. d. godssegare.	1899 25/11	—	—	75,000	—	Emil Ekerot i Dörby.		
Summa				—	3,309	67,391	820,360	136,100		

B. I Kalmar stad.

a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.

Grotteska fonden.	Till förmån för stadens fattiga.	A. C. Grotte, mamsell.	1838 ⁹ / ₈	—	25	542	—	Domkapitlet.
Bjeurkmanska d.o.	Understöd och hjälp åt fattiga.	A. J. Bjeurkman, skeppsklarerare.	1785 ⁵ / ₈	2	35	795	—	Domkyrkorådet.
Hanellska d.o.	D:o d:o.	C. J. Hanell, kronobokhållare.	1798 ²⁰ / ₈	3	60	1,992	—	D:o.
Scheveska d.o.	D:o d:o.	J. Scheve, handlande.	—	2	50	1,108	—	D:o.
Grandinska d.o.	Understöd åt gamla orkeslösa tjenare.	J. P. Grandin, handlande.	1855 ⁶ / ₁₂	10	250	5,070	—	D:o.
Fiedlerska d.o.	D:o åt ogifta fattiga fruntimmer af bättre härkomst.	Elise Fiedler, mamsell.	1860 ²¹ / ₄	3	135	3,063	—	D:o.
F. d. Soppkokningsfonden.	D:o åt fattiga arbetare.	F. d. Soppkokningsbolagets delegare.	1865 ¹⁶ / ₉	13	256	6,242	—	D:o.
Fonden för pauvres honteux.	D:o åt kvinnliga pauvres honteux.	F. d. Utskänningsbolaget.	1866 ²⁸ / ₃	4	100	2,116	—	D:o.
Grandinska välgörenhetsfonden.	D:o åt fattiga arbetslösa församlingsmedlemmar.	Johanna Grandin, änka.	1867 ²⁶ / ₂	25	633	12,458	—	Af domkyrkorådet och stadsfullmäktige tillsatt direktion. Drätselkammaren.
Fröbergiska fonden.	D:o åt fattiga änkor och barn.	M. G. Fröberg, direktör.	1841 ²⁰ / ₈	10	232	4,500	—	D:o.
Theodor Roséns understödsfond.	D:o åt gamla nödställda personer, som varit handlande, eller åt deras änkor och barn.	Charlotta Rosén, änka.	1875 ²¹ / ₁₀	5	300	10,000	—	D:o.
Mariafonden.	D:o åt änkor och borgare.	Maria Sundius, änka.	1867 ¹⁶ / ₁₂	3	470	9,100	—	D:o.
Wetterlindska fonden.	D:o åt änkor efter handverkare.	P. A. Wetterlind, segelmakare.	1867 ⁹ / ₃	4	200	4,000	—	D:o.
Bjeurkmanska d.o.	D:o och hjälp åt fattiga.	A. J. Bjeurkman, skeppsklarerare.	1785 ²⁶ / ₃	3	97	2,000	—	D:o.
Hedda Jegerhjelm's fond.	D:o åt ogifta fruntimmer och änkor.	S. A. Frykwan, doktor.	1878 ¹⁸ / ₉	5	500	13,485	—	D:o.
Karl Peter Bergqvists understödsfond.	D:o åt 2 änkor af arbetsklassen.	Sofia Engström, änka, D. Bergqvist, mamsell.	1873 ¹⁵ / ₁	2	106	2,000	—	D:o.
Sofia Engströms och Desideria Bergqvists d.o.	D:o åt fattiga fruntimmer.	Desamma.	1877 ²⁴ / ₁₁	4	100	2,000	—	D:o.
Ahlbergska fonden.	D:o d:o.	Kristina Ahlberg, mamsell.	1857 ¹¹ / ₁₁	2	75	1,500	—	D:o.
Elfströmska donationen.	D:o d:o.	A. G. Elfström, teol. d:r.	1878 ¹ / ₁₂	19	791	20,000	—	D:o.
Petréska fonden.	D:o åt ogifta, medellösa handverkare- och köpmansdöttrar.	Gustafva Petré, änka.	1883 ²⁹ / ₃	1	55	3,327	—	D:o.
Fru Therése Nordenankars fond.	D:o åt fattiga gamla personer.	R. Nordenankar, kapten.	1885 ²⁸ / ₁₁	2	212	4,000	—	D:o.
Grandinska fonden.	D:o åt äldre sjökaptener eller sjökaptensänkor.	Johanna Grandin, änka.	1867 ²² / ₃	4	100	2,050	—	Kalmar sjökapteners änke- och pupillkassas direktion.
Gernandtska d.o.	D:o åt pauvres honteux i Kalmar.	Chr. Em. Gernandt, boktryckare.	1881 ²⁵ / ₄	2	200	6,431	—	Borgmästaren och 2 af stadsfullmäktige valde.
Grandinska d.o.	D:o åt 6 välfrejdade sjömansänkor.	Johanna Grandin, änka.	1868 ²⁷ / ₇	6	100	2,000	—	Sjömanshnsdirektionen.
Kennickeska d.o.	D:o åt änkor efter handlande, som varit bosatte i Kalmar.	J. P. Kennicke, handlande.	1834 ¹ / ₉	2	75	1,500	—	Direktionen för Kalmar handlandeborgares änke- och pupillkassa.
Grandinska kapitalet.	D:o åt köpmansänkor, berättigade till pension i Kalmar handlandeborgares änke- och pupillkassa.	Johanna Fredrika Grandin, köpmansänka.	1864 ²¹ / ₁	4	100	2,000	—	Densamma.
August Peterssons i Tingby donation.	Välgörande ändamål.	Aug. Petersson, godsägare å Tingby.	1899 ²⁵ / ₁₁	—	—	50,000	—	Drätselkammaren.
Collanderska fonden.	Understöd åt kvinna bland pauvres honteux.	Gustafva Maria Collander, änkefru.	1873 ¹⁹ / ₁₀	1	80	1,030	—	Domkyrkorådet.
Græsenka d.o.	D:o åt 4 ogifta fruntimmer.	Johanna Maria Græsen, mamsell.	1887 ²¹ / ₁₀	4	200	4,050	—	D:o.
Saurska d.o.	D:o åt kvinnliga tjenare.	Brita Cathrina Saur, mamsell.	1868 ²⁹ / ₂	1	50	1,088	—	D:o.
Nordenankar-Lundgrenska d.o.	D:o åt 2 behöfvande åldriga änkor eller ogifta döttrar efter någon afsliden ståndsperson samt understöd åt 3 välfrejdade kvinnliga tjenstehjon.	Henriette Lundgren, f. Nordenankar, änkefru.	1878	3	175	3,900	—	Drätselkammaren.
Carl Lundgrens fond.	D:o åt 2 inom Kalmar stads domvärjo boende, i torftiga lefnadsvillkor varande, gifta eller ogifta kvinnor, tillhörande klassen pauvres honteux.	Carl Lundgren, v. häradshöfding.	1833 ¹⁸ / ₃	2	117	4,076	—	D:o.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Ekeroddeska fonden. Kennickska d:o.	Understöd åt fattiga i Kalmar stad. Bygga och inredande af fattighus.	Ekerodde, handlande. J. P. Kennicke, handlande.	— 1834 1/9	— —	— —	75 5,475	— —	Drätselkammaren. D:o.	4) 4)
<i>b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.</i>									
Fröbergiska stiftelsen.	Vanvårdade och vanartiga barns försörjning och uppfostran.	M. G. Fröberg, ekonomidirektör.	1841 30/8	64	16,839	815,703	261,983	En styrelse af 6 personer.	
Barnhemmet i Kalmar.	Fräufallna och fattiga barns uppfostran.	C. G. Uddenberg, kyrkoherde m. fl.	1866 6/11	13	2,453	23,275	5,000	En styrelse.	
Änkefru Grandins fond.	Understöd åt barnhemmet.	Johanna Grandin, änka.	1864 21/1	—	100	2,148	—	Domkyrkorådet.	
Sprittförsäljningsbolagets barnhemsfond.	D:o d:o.	Sprittförsäljningsbolaget.	1875 17/12	—	111	2,000	—	Drätselkammaren.	
Sahlsténska fonden.	D:o åt lankasterskolan i Kalmar.	Carl Gust. Sahlstén, rådmän.	1826 21/11	—	—	500	—	D:o.	4)
Nobelschöldska d:o.	Bidrag till 2 medellösa barns uppfostran.	I. Nobelschöld, änka.	1821 25/10	2	150	4,055	—	1 ledamot af konsistorium, 1 af magistraten och 1 af stadsfullmäktige.	
Understödsföreningen för fattiga skolbarn.	Fattiga skolbarns bespisning.	Ett antal samhällsmedlemmar.	1886 maj	—	554	—	—	En direktion af 4 personer.	
Bernhardina flickskola.	Kostnadsfri undervisning i läsning, skrifning och räkning samt handaslöjd.	Kalmar stads fruntimmer under ledning af biskop af Kullberg.	1836 16/12	—	—	30,000	5,000	D:o af damer jämte manlig kassaförvaltare och sekreterare.	
Sällskapet »Jultomtarne».	Fattiga barns beklädnad.	Åtskilliga samhällsmedlemmar.	1877 30/10	48	853	12,054	—	En direktion.	
Hasselqvistska barnhemsfonden.	Understöd åt barnhemmet.	Sven Hasselqvist, grosshandlande.	1869 10/12	—	50	1,000	—	Drätselkammaren.	
Jönssonska d:o.	D:o d:o.	W. Jönsson, handlande.	1884 9/12	—	50	1,000	—	D:o.	
Runkrantzka d:o.	D:o d:o.	Hilda Runkrantz, f. Holtz, änkefru.	1878 2/12	—	400	8,006	—	D:o.	
<i>c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.</i>									
Lambrechtska stipendiefonden.	Skolstipendium.	Ch. Lambrecht, prost.	1806 18/6	1	7	150	—	Domkapitlet.	
Sandbergiska d:o.	Akademiska och skolstipendier.	N. G. Sandberg, lektor.	1789 10/9	9	225	4,375	—	D:o.	
Björkmanska d:o.	Akademiska stipendier.	Elise Björkman, fru.	1788 28/10	2	58	1,175	—	D:o.	
Cronhjortska d:o.	Skolstipendium.	Charl. Cronhjort, fru.	1770 28/5	1	7	150	—	D:o.	
Orreforsiskt-Barchæiska d:o.	D:o.	G. W. Fleetwood m. fl.	1805 26/4	2	30	600	—	D:o.	
Flerohoppiska d:o.	D:o.	D:o d:o.	1727 17/12	2	10	200	—	D:o.	
Nya Flerohoppiska fonden.	D:o.	—	1774 26/4	1	3	58	—	D:o.	
Senare Flerohoppiska fonden.	D:o.	H. Hildebrandsson, bruksförvaltare.	1798 19/2	1	5	100	—	D:o.	
De Mornayska stipendiefonden.	Akademiskt stipendium.	Anna Trolle till Helgerum och Charles de Mornay, envoyé.	1610 28/1 1814	1	120	2,400	—	D:o.	
Bergströmska d:o.	Skolstipendier.	P. E. Bergström, magister.	1821 21/1	2	100	2,000	—	D:o.	
Rothliebska d:o.	D:o.	A. A. Rothlieb, kapten.	1839 21/8	1	30	600	—	D:o.	
Högstedtska d:o.	D:o.	S. Fredrika Högstedt, änka.	1868 21/7	2	25	500	—	D:o.	
Linnerhjelmiska frülseräntefonden.	Stipendier åt medellösa studerande.	H. M. Linnerhjelm, fröken.	1863 28/2	22	240	5,345	—	D:o.	
Linnerhjelmiska stipendiefonden.	Skolstipendier.	Densamma.	1858 21/4	10	780	17,542	—	D:o.	

Runkrantzka fonden.	Skolstipendier.	Hilda Runkrantz, fru.	1867 ² / ₈	1	300	6,447	—	Domkapitlet.	
Anders Sandbergs släkt- och stipendiifond.	Akademiskt stipendium åt släktinge.	A. Sandberg, prost.	1868 ¹ / ₈	1	265	11,253	—	D:o.	
Wibergska stipendiifonden.	Skolstipendier.	G. P. Wiberg, studerande.	1871 ¹⁸ / ₈	5	225	5,259	—	D:o.	
Grandinska premiifonden.	Premier åt skolynglingar.	J. F. Grandin, änka.	1867 ²⁸ / ₈	5	100	2,135	—	D:o.	
Fröbergiska fonden.	Skolstipendium.	M. G. Fröberg, direktör.	1841 ⁵⁰ / ₈	1	150	3,378	—	D:o.	
Törnebladiska premiifonden.	Premie åt en skolyngling.	Subskribenter.	1879 ² / ₈	1	25	526	—	D:o.	
Elfströmska stipendiifonden.	Akademiska stipendier.	A. G. Elfström, prost.	1868 ²⁴ / ₈	2	580	12,774	—	D:o.	
Carl Peter Bergqvists stipendiifond.	D:o.	Anna Engström, änka, Eva Bergqvist, mans- sell.	1872 ¹⁵ / ₁	2	480	10,879	—	D:o.	
Föreningsstipendiifonden.	Underhåll åt studerande kalmarbor vid universitetet.	Kalmar stads invånare.	1864 ⁴ / ₁₁	1	300	12,010	—	Drätselkammaren.	
Kranerska fonden.	Skolstipendium.	Anna Kraner, änka.	1792 ²⁹ / ₈	1	3	62	—	Domkapitlet.	
Engmanska d:o.	Akademiska stipendier.	J. F. Engman, komminister.	1880 ⁶ / ₄	3	300	9,135	—	D:o.	
Rosénska d:o.	Skolstipendier.	Charl. Rosén, änka.	1883 ¹⁵ / ₁	2	50	2,068	—	D:o.	
Rosénska besparingsfonden.	D:o.	Densamma.		—	—	1,411	—	D:o.	
Kalmar stifts bibelsällskaps stipendiifond.	Stipendium till en teologie studerande, som ämnar blifva präst i stiftet.	Kalmar stifts bibelsällskap.	1886 ¹¹ / ₈	1	270	6,459	—	D:o.	
Collinska donationsfonden.	Stipendium till en studerande vid afgången från läroverket till universitetet.	Esaias Collin, f. d. stadskassör.	1881 ²⁷ / ₁	1	240	5,269	—	D:o.	
Ekmanska fonden.	Lönebidrag till en lärare.	Exekutorerna af A. Ek- mans testamente.	1787 ¹⁹ / ₈	1	7	150	—	D:o.	
Abraham Sjöstrands stipendiifond.	Akademiska stipendier.	C. J. Dillberg, gross- handlare, o. h. h. Anna Sjöstrand.	1884 ³ / ₄	2	150	3,000	—	Läroverkskollegium.	
Förbundet »Enigheten».	Att anskaffa böcker åt eller på annat sätt understödja fattiga studerande.	Gust. W. Sylvander, läroverksadjunkt.	1830 ¹² / ₈	76	327	7,300	—	En direktion.	
Navigationsskolans i Kalmar premikassa.	Premier åt elever vid navigationsskolan, hvilka utmärkt sig genom flit och hedrande uppförande.	Kungl. reglemente.	1841 ⁷ / ₄	13	218	6,260	—	Navigationsskolans di- rektion.	
Biblioteksfonden.	Understöd åt Kalmar arbetareförenings bibliotek.	Arbetarföreningen.	1878 ¹⁵ / ₈	—	43	900	—	Drätselkammaren.	
d) Stiftelser för sjukvård.									
Friherre Rappes donationsfond.	Bidrag till aflöning af en läkare i Stranda härad.	Albrekt Rappe, hofmarskalk.	1821	1	1,500	47,550	14,000	Länsstyrelsen.	
Runkrantzka fonden.	Beredande af frisångar vid Kalmar lasarett.	L. F. Runkrantz, komminister.	1876 ²³ / ₁₂	9	97	12,840	—	Lasarettsdirektionen.	
Linnerhjelmiska d:o.	D:o d:o.	H. M. Linnerhjelm, fröken.	1858	28	175	9,438	—	D:o.	
Konvalescentfonden.	Understöd åt obemedlade patienter för vistelse vid någon hälsobrunn eller badort.	Lektor A. Wiemer m. fl. f. d. brunnsgäster vid Kristvalla hälsobrunn.	1892 ¹⁸ / ₂	—	—	393	—	D:o.	7)
August Peterssons donationsfond.	Sjukvårdsändamål.	August Petersson å Tingby, godsegare.	1899	—	—	20,000	—	D:o.	8)
e) Sjuk- och begravningskassor.									
Kalmar allmänna sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Upplösta arbetareföreningen i Kalmar.	1870 ¹⁸ / ₁₂	53	2,309	3,841	—	En styrelse af 9 personer.	1,775
Borgerskapets begravningskassa.	Begravningshjälp.	Okändt.	1839 ⁷ / ₅	5	175	1,887	—	En ordförande och 4 ledamöter.	—
Kalmar gamla stads arbetareförenings d:o.	D:o.	L. Andersson m. fl.	1870 ¹ / ₃	36	1,800	1,180	—	En styrelse af 2 personer.	1,600
Kalmar första 200-mannaförening.	Sjuk- och begravningshjälp.	C. A. Ström, maskin- arbetare, m. fl.	1885 ²² / ₈	34	2,235	3,753	—	D:o af 7 d:o.	2,358
Kalmar andra d:o.	D:o.	L. Eriksson, skollärare, m. fl.	1888 ¹⁶ / ₈	38	1,053	3,197	—	D:o d:o.	1,987
Norra Maimens begravningskassa.	Begravningshjälp.	J. P. Johansson, snickare, m. fl.	1871 ¹ / ₁₀	9	485	716	—	En direktion.	512
f) Pensionsfonder.									
Wijkska fonden.	Pensioner och gratifikation till prästänkor och stipendier åt studerande.	P. Wijk, kansliråd.	1823 ²⁴ / ₂	43	3,716	107,820	—	Domkapitlet.	
Lindbäckska d:o.	Pensioner till prästänkor och akademiska stipendier.	Lindbäck, prost.	1828 ¹¹ / ₈	4	300	7,300	—	D:o.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.		
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.		
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				Delegerafgifter år 1900. Kronor.	Öfriga anm.	
Linnerhjelmiska pensionsfonden.	Pensioner till ogifta, ofrälse fruntimmer.	H. M. Linnerhjelms, fröken.	1858 ²¹ / ₄	6	127	3,144	—	Domkapitlet.			
Lovisa Franséns pensionsmedel.	D:o åt prästänkor.	J. Fransén, prost.	1864 ¹¹ / ₃	2	100	2,250	—	D:o.			
Ekmanska fonden.	D:o åt fattiga änkor.	A. Ekman, tullförvaltare.	1785 ⁵ / ₅	5	120	2,536	—	Domkyrkorådet.			
Ahlbergiska testamentsfonden.	Understöd åt änka eller ogift dotter efter tjänsteman vid landsstaten eller magistraten.	Kristina Ahlberg, mammalsell.	1857 ¹¹ / ₁₁	1	75	1,500	—	Magistraten.			
Elfströmska pensionsfonden.	Pensioner åt prästänkor och pupiller.	A. G. Elfström, prost.	1880 ²² / ₁₃	78	909	22,381	—	Stiftets prästerskap och domkapitel.			
Resbyfonden.	Pension åt prästänka eller pupill.	L. F. Runkrantz, komminister.	1876 ² / ₇	—	—	2,099	—	D:o d:o.			
Ringqvistska fonden.	Att bereda tillgång till pension åt någon åldrig, fattig och sjuklig prästdotter.	Mina Ringqvist, komministersdotter.	1887 ¹⁶ / ₂	1	175	3,551	—	Domkapitlet.			
Abraham Fornanderska d:o.	D:o d:o åt någon obemedlad, ogift dotter af präst inom Kalmar stift.	Margareta Johanna Fornander, kyrkoherdedotter.	1890 ⁷ / ₃	—	—	1,536	—	D:o.			
Fru Henriette Lundgrens fond.	Lifstidspensioner åt tre äldre, fattiga fruntimmer i Kalmar stad.	Henriette Lundgren, änkefru, f. Nordenankar.	1877 ²⁷ / ₃	1	260	5,790	—	Drätselkammaren.			
Arbetsklassens pensionskassa (f. d. änke- och pupillkassa).	Gratialutdelning åt delegares änkor.	Okänt.	1843 ³¹ / ₁	5	110	3,757	—	D:o.			
Handelsföreningens pensionskassa.	Pensioner åt obemedlade köpmän, deras änkor och barn.	Åtskilliga köpmän.	1889 ¹⁸ / ₃	5	400	11,703	—	Direktionen för Kalmar handlandeborgares änke- och pupillkassa.			
g) Pensionskassor.											
Prästerskapets enskilda änke- och pupillkassa i Kalmar stift.	Pensioner åt ecklesiastike tjänstemäns änkor och barn	Ecklesiastike tjänstemän i stiftet.	1845 ¹⁰ / ₂	83	4,149	62,272	—	Prästerskapet och domkapitlet.			
Kalmar sjökapteneres änke- och pupillkassa.	D:o åt sjökapteneres änkor och barn.	Sjökaptener i Kalmar.	1840 ²⁰ / ₇	37	1,363	46,608	—	En direktion.		120	
Kalmar stads handlandeborgares d:o.	Understöd till affidne delegares änkor och barn samt till fattiga delegare.	Åtskilliga handlande.	1839 ² / ₁	27	2,983	88,399	—	D:o.		157	
Kalmar handtverksborgares d:o.	Utdelande af pensioner.	Okänt.	1843 ²⁹ / ₃	27	1,187	43,240	—	Särskild styrelse.		2,170	
h) Andra stiftelser och inrättningar.											
Svederska testamentsfonden.	Allmän välgörenhet.	Helena Sveder, änka.	Okänt.	—	—	1,469	—	Magistraten.			
Kalmar stifts bibelsällskap.	Spridning af biblar.	M. Stagnelius, biskop.	1818 ² / ₁₁	—	—	13,601	—	En styrelse.			
Kalmar läns fångvårdsförening.	Understöd åt frigifna fångar.	G. J. Edlestam, landshöfding, m. fl.	1885 ⁶ / ₇	3	84	1,657	—	D:o.			
Fosterländska föreningen i Kalmar.	Befordrande af sparsamhet.	D:o d:o.	1879 ¹⁷ / ₉	64	214	2,682	—	D:o.			
Landstingets nödhjälpsfond.	Lindrande af allmän nöd.	Enskilda personer.	1873	—	—	8,916	—	Kalmar läns södra landsting.			
Kalmar allmänna spar- och lånekassa.	Förvaltande af delegares besparingar och utlemnande af lån mot ränta åt delegare.	J. Johansson, blockmakare, m. fl.	1891 ⁴ / ₁	57	317	3,779	—	9 delegare i kassan.			
				Summa	—	1,116	59,530	1,787,363	285,983		
C. I Vesterviks stad.											
a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.											
Cederflychtska stiftelsens fond.	Fattigunderstöd i Vesterviks, Hallingebergs, Vesterums och Gladhammars kommuner.	Anna Hansdotter Cederflycht, änkefru.	1748 ⁸ / ₁₁	—	1,660	37,652	—	En direktion af 5 ledamöter.			
Ahlgrenska fonden.	Understöd till fattiga änkor.	Elisabeth Ahlgren, änkefru.	1798 ²⁷ / ₅	7	100	1,686	—	Magistraten.			

Pihlska fonden.	Hjälp och understöd åt stadens mest behöfvande fattige, helst af borgare, deras änkor och barn.	Pehr Pihl, guld- och silfverarbetare.	1808 ^{21/11}	9	93	1,836	—	Magistraten.
Beckmanskadonationsfonden.	Att lemna understöd åt fattiga sjömansankor.	Erik Beckman, apotekare.	1854 ^{16/10}	6	150	3,784	—	Särskild direktion.
Langska donationen.	Understöd till behöfvande kvinnor af borgarklassen.	Didrik Lang, ekonomidirektör.	1839 ^{10/7}	1	25	520	—	Fattigvårdsstyrelsen.
Dickmanska fonden.	D:o åt 4 behöfvande kvinnor af ståndspersonsklassen.	Christian Dickman, grosshandlare.	1787 ^{11/8}	4	75	1,500	—	D:o.
Rehnborgska d:o.	Halfva afkastningen till behöfvande, andra hälften kapitaliseras.	Svante Rehnborg, f. d. fabrikör.	1849 ^{2/2}	—	140	8,539	—	D:o.
Sofia Lönnbergs fond.	Af röntan utbetalas understöd till 2 välfredade, ogifta och mest behöfvande kvinnor af borgarklassen; öfverskottet kapitaliseras.	Sofia Lönnberg, mammalsell.	1862 ^{10/1}	2	90	3,448	—	D:o.
J. M. Olssons d:o.	Understöd åt 2 af samhällets fattiga fruntimmer.	J. M. Olsson, skeppsredare.	1853 ^{2/3}	2	75	1,500	—	D:o.
Fru Beata Rudins d:o.	D:o åt behöfvande fruntimmer.	Beata Rudin, änkefru.	1858 ^{16/1}	3	280	6,070	—	D:o.
Kyrkoherden Möllstedts stiftelse.	D:o åt fattiga och sjukliga personer.	Maria Möllstedt, änkefru.	1879 ^{20/7}	7	408	10,000	—	D:o.
Ulrika Lönnbergs donationsfond.	D:o åt 4 fattiga, ogifta kvinnor af borgerligt stånd.	Ulrika Lönnberg, mammalsell.	1867 ^{30/3}	4	238	5,000	—	D:o.
Charlotta Fredrika Fröströms donation.	D:o åt 6 ogifta, välfredade, öfver 30 år gamla kvinnor, som icke åtnjuta fattigunderstöd.	Anders Erik Fröström, kyrkoherde.	1881 ^{21/1}	6	45	1,000	—	D:o.
Emma och Johan Dahlmans donationsfond.	Till fattiga änkor.	J. E. Dahlman, bokhandlare, o. h. h.	1878 ^{6/4}	1	1,533	18,400	—	D:o.
C. D. Perrys gåfvofond.	D:o d:o.	C. D. Perry.	1886 ^{26/1}	—	—	3,606	—	D:o.
Axel L. Himmelstrands donationsfond.	Till behöfvande sjömän, deras änkor och barn.	A. L. Himmelstrand, lektor.	1897 ^{1/2}	2	45	1,057	—	D:o.

b) Stiftelser och invrättningar för barnavård och barnundervisning.

Locardie de Marés donationsfond.	Uppfostringshjälp åt någon medellös flicka af ståndspersonsklassen.	Locardie de Maré, fröken.	1873	1	200	4,230	—	Drätselkammaren.
Cecilia Hammarströms d:o.	Premier åt fattiga och sanningsälskande gossar i folkskolan.	Cecilia Hammarström.	1881 ^{23/5}	—	—	542	—	Pastor och skolrådet. ⁹⁾
Premiefonden »Arbetareföreningens minne».	Premier åt flitiga folkskolebarn.	Vesterviks gamla arbetareförening.	1890 ^{18/5}	8	40	1,190	—	Skolrådet.
L. Golmodins donation.	D:o d:o.	Leopold Golmodin, sockerbagare.	1871 ^{29/4}	3	15	310	—	D:o.
J. J. Westerståhls donationsfond.	Uppfostringsbidrag.	Johan Jakob Westerståhl, telegrafkommissarie.	1866 ^{20/10}	4	274	6,000	—	Drätselkammaren.
Fruntimmersföreningens slöjdskola.	Slöjdskola för flickor.	Änkedrottning Josefine, arffurstarne Oscar Fredrik och Nikolaus August.	1864 ^{3/3}	—	—	21,356	9,500	Särskild direktion under skolrådets öfverinseende.
Slöjdskolefonden.	Undervisning i slöjd för gossar.	Desamma.	1864 ^{3/3}	10)	—	62,866	34,000	Särskild direktion. ¹⁰⁾
Vesterviks jultomtar.	Beklädnad af fattiga barn.	K. G. Bergin, telegrafkommissarie, m. fl.	1881 ^{7/12}	30	600	8,870	—	En styrelse.
F. d. Utminuteringsbolagets donationsfond.	Halfva röntan tillfaller slöjdskolan för flickor och andra hälften fruntimmersföreningens småbarnsskola.	Bolaget för utminuterings och utskänkning i Vestervik.	1856 ^{17/9}	—	40	1,017	—	Skolrådet.

c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.

Änkefru Gustafva Sandbergs stipendiefond.	Understöd för bildande af byggmästare.	Gustafva Sandberg, änkefru.	1860 ^{2/10}	2	120	3,207	—	Kyrkoherden, borgmästaren, rektor och kollegium.
Licæniiska fonden.	Stipendier åt lärjungar vid högre allmänna läroverket.	Didrik Licænius, rådmann.	1711 ^{21/1}	1	5	148	—	Rektor och kollegium.
F. d. Minuteringsbolagets i Vestervik stipendiefond.	Akademistipendium.	Minuteringsbolaget.	1858 ^{14/1}	—	—	2,314	—	D:o d:o.
Gåfvomedels d:o.	D:o.	Okänd.	1868 ^{4/2}	1	100	2,932	—	D:o d:o.
Hallströmskadonationsfonden.	Stipendier och premier vid högre allmänna läroverket.	C. E. Hallström, biskop.	1861 ^{3/4}	85	1,575	36,214	—	D:o d:o.
Fröströmska stipendiefonden.	Stipendium åt en yngling, som, född i Vestervik, där idkar studier för prästämbetet.	A. E. Fröström, kyrkoherde.	1884 ^{19/6}	—	—	2,619	—	D:o d:o.
Albert Tengers stipendiefond.	Stipendier för medellösa studerande.	C. J. Albert Tengler, skeppsredare.	1894 ^{22/11}	3	1,500	47,614	—	D:o d:o.

d) Stiftelser för sjukvård.

Biskop Hallströms sjukvårdsfond.	Till fattiga sjukas lasarettsvård.	C. E. Hallström, biskop.	1860 ^{7/7}	—	300	10,497	—	Fattigvårdsstyrelsen.
----------------------------------	------------------------------------	--------------------------	---------------------	---	-----	--------	---	-----------------------

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
<i>e) Sjuk- och begravningskassor.</i>									
Begravningsällskapet n:r 1.	Begravningshjälp.	Gelbgjutaren G. Nylander m. fl.	1843 7/10	20	1,900	6,068	—	En styrelse af 6 medlemmar.	2,442
D:o n:r 2.	D:o.	Fabrikören P. A. Nordstedt m. fl.	1851 28/3	20	1,975	9,417	—	D:o d.o.	2,558
D:o n:r 3.	D:o.	Kakelugnsmakaren E. P. Höök m. fl.	1866 1/6	14	1,400	7,300	—	D:o d.o.	2,026
D:o n:r 4.	D:o.	Mästerlotsen J. A. Lindbäck m. fl.	1869 4/7	18	2,175	14,324	—	D:o d.o.	2,149
D:o n:r 5.	D:o.	Kassören Karl A. Björkroth.	1877 26/3	12	1,475	14,492	—	D:o d.o.	—
<i>f) Pensionsfonder.</i>									
Handlandes i Vestervik pensionsinrättning.	Pensioner åt afidue delegares änkor och barn.	Handlande i Vestervik.	1847 14/6	14	5,161	108,049	—	En styrelse af 5 personer.	
Handlandes och handelsbiträdens i Vestervik d:o.	Att utdela pensioner till delegare efter fyllda 55 år.	Handlande och handelsbiträden i Vestervik.	1880 1/6	19	1,850	42,058	—	D:o d.o.	
Mobergska fonden.	Pension till ogift dotter af ståndsperson.	J. M. Moberg, handlande.	1819 12/5	1	37	755	—	Magistraten.	
Albert Tengens pensionsfond.	3/5 af räntebeloppet utdelas i 6 lika stora pensioner åt pauvres honteux, 2/5 i 7 d:o åt behöfvande af arbetsklassen.	Albert Tenger, handlande.	1894 22/11	13	1,020	26,130	—	Drätselkammaren.	
Wastenssonska donationsfonden.	Pension för fruntimmer bland pauvres honteux.	Amalia Wastensson, prostinna.	1884 11/3	1	210	6,150	—	Pastor och kyrkorådet.	
Ulrika Lönnbergs pensionsfond n:r 6.	D:o åt fattiga kvinnor af arbetsklassen.	Ulla Lönnberg, mam-sell.	1879 20/8	1	100	2,421	—	D:o d.o.	
Grefvinnan M. von Schwerius pensionsfond.	D:o för fruntimmer bland pauvres honteux.	Mathilda von Schwerin, grefvinna.	1882 25/5	1	80	2,216	—	Kyrkorådet.	
Lifränte- och premlifonden.	Insättning i lifränteböcker åt fattiga barn.	M. Nennes, prost, m. fl.	1874	—	—	4,255	—	Skolorådet.	11)
Fähræiska fonden.	Pensioner till änkor och oförsörjda döttrar inom vissa ståndsklasser.	Kapten Abr. Fähræus o. h. h.	1828 5/6	8	300	6,098	—	Magistraten och prästerskapet.	
Carl G. Mæchels gåfvofond.	D:o åt pauvres honteux.	Handlanden Carl G. Mæchels arvingar.	1874 1/5	1	50	1,000	—	Drätselkammaren.	
Änkefru Gustafva Sandbergs pensionsfond.	2 d:o d:o.	Änkedrottning Josefina, arfförstarne Oscar Fredrik och Nikolaus August.	1864 3/3	2	150	3,109	—	D:o.	
Ulrika Lönnbergs d:o.	Pension för fruntimmer, tillhörande pauvres honteux.	Ulrika Lönnberg, mam-sell.	1871 15/9	8	800	18,964	—	Pastor och kyrkoråd.	
Sjökapten Stenbergs graffond.	Lifstidspension åt den, som underhåller grafven.	Emilia Stenberg, kap-tensänka.	1879 8/5	1	40	1,022	—	Kyrkorådet.	
<i>h) Andra stiftelser och inrättningar.</i>									
Biskop Hallströms donationsfond.	Till byggande af en ny kyrka eller reparation af den gamla.	C. E. Hallström, biskop.	1862 10/3	—	—	319,527	26,431	Kyrkorådet.	
Albert Tengens d:o n:r 6.	Orgelverk i den blifvande nya kyrkan och dennes inre och yttre försköning.	Albert Tenger, handlande.	1894 22/11	—	—	51,362	—	D:o.	
				Summa	—	346	28,440	102,241	69,031

D. I Vimmerby stad.

a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.

Änkefru Viktoria Nybergs testamentsfond.	Räntan utbetalas till ett medellöst fruntimmer.	Viktoria Nyberg, präst-änka.	1877 ⁵ / ₈	1	60	1,000	—	Drätselkammaren.
Mamsell Johanna Lincks fond.	D:o till 5 fattiga, välfredade änkor och barn efter företrädesvis borgare eller andra industriidkare.	Johanna Linck, mamsell.	1882 ³⁰ / ₉	5	100	2,000	—	D:o.
C. A. Grönqvists testamentsfond.	Räntan å 5 % tilldelas 3 mindre bemedlade, som icke åtnjuta fattigunderstöd.	Carl Alfred Grönqvist, postskrivare.	1891 ⁴ / ₁	3	50	2,000	—	D:o.

c) Stipendiifonder och andra stiftelser för undervisning.

Bergska fonden.	Årliga räntan utdelas bland de fattigaste och mest förtjente skolgossar.	Johan Berg, pistolsmed.	1828 ²⁵ / ₇	2	22	500	—	Läroverkskollegium.
Viktoria Nybergs donationsfond.	Årliga räntan tillfaller någon behöfvande, hopp-gifvande yngling vid Vimmerby elementarläroverk.	Viktoria Nyberg, präst-änka.	1877 ⁵ / ₈	4	95	2,320	—	D:o.
Meurlingska stipendiifonden.	Stipendium åt en fattig, slitig och välartad gosse vid d:o.	Maria Zeboldt, f. Meurling, änkefru.	1880 ²⁰ / ₉	2	45	1,000	—	D:o.

d) Stiftelser för sjukvård.

Lorens Ählströms testamentsfond.	Räntan skall användas till höjande af stadsläkarens lön.	Lorens Ählström, handlande.	1857 ²¹ / ₉	—	396	9,708	—	Drätselkammaren.
----------------------------------	--	-----------------------------	-----------------------------------	---	-----	-------	---	------------------

e) Sjuk- och begravningskassor.

Vimmerby sjukhjälps- och begravningsfond.	Hjälp till sjuka eller af kroppsskada träffade medlemmar, äfvensom bidrag till afliden medlems begrafning.	Åtskilliganäringsidkare.	1877 ² / ₁₂	7	411	5,327	—	En styrelse af 5 medlemmar.
Goodtemplarlogen Örn's sjukhjälpskassa.	Sjukhjälp åt medlemmar.	Goodtemplarlogen.	1881 ¹⁴ / ₉	3	75	1,022	—	D:o af 3 d:o.
Templarlogen Brödrakärleks liförsäkrings- och nödhjälpskassa.	D:o d:o.	S. Dahlgren, konditor.	1893 ²⁰ / ₁₂	—	—	74	—	D:o d:o.

f) Pensionsfonder.

Vimmerby sprithandelsbolags fond till befordran af insättning i lifräntestalt för medellösa barn.	Motsvarar benämningen.	Sprithandelsbolaget.	1878 ⁸ / ₁	—	—	2,146	—	Drätselkammaren.
N. Lincks testamentsfond.	Räntan utbetalas årligen såsom pension till någon orkeslös infödd stadsbo, såsom borgare, borgaränka eller borgardotter.	N. Linck, sjökaptän.	1862 ²⁰ / ₁₁	1	60	2,088	—	D:o.
Summa			—	28	1,314	29,185	—	

E. I Oskarshamn stad.

b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.

Oskarshamns barnhemsför-cuing.	Fattiga barns vård och underhåll.	M. L. Bursie m. fl.	1874 ²⁷ / ₄	11	563	12,523	3,000	En styrelse af 5 ledamöter.
--------------------------------	-----------------------------------	---------------------	-----------------------------------	----	-----	--------	-------	-----------------------------

c) Stipendiifonder och andra stiftelser för undervisning.

Stipendiifonden.	Utdelande af stipendier vid Oskarshamn läroverk.	Oskarshamns spritvaru-bolag m. fl.	1876 ²² / ₁₂	12	135	4,615	—	Läroverkskollegium.
Läroboksfonden.	Anskaffande af nödiga läroböcker åt fattiga och slitiga lärjungar vid d:o.	Oskarshamns spritvaru-bolag.	1875 ²⁷ / ₁₂ 1876 ²² / ₁₂	10	77	3,256	—	D:o.
Svenska flaggstipendiet.	Att utdela såsom premium till de lärjungar i Oskarshamns läroverks högsta klass, som författat bästa uppsats öfver fosterländskt ämne.	J. G. W. Palmberg, kollega.	1893 ¹ / ₆	1	6	111	—	D:o.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
e) Sjuk- och begravningskassor.									
Nykterhetsfolkets sjukkassa.	Ömsesidig hjälp vid medlemmars sjukdom och vid dödsfall enligt kassans stadgar.	E. o. kammarskrifvaren Axel Severin m. fl.	1897 ²⁴ / ₅	266	67,091	31,000	—	En styrelse af 5 ledamöter.	100,241
Oskarshams arbetareförenings sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Arbetsförmannen J. Wieselblad m. fl.	1882 ³⁰ / ₇	54	2,061	1,537	—	D:o d:o	2,188
Oskarshams templares d:o.	D:o.	Segelsömmaren G. W. Westergren m. fl.	1890 ¹ / ₃	20	603	1,520	—	D:o d:o	459
Nya sjuk- och begrafningsföreningens i Oskarshamn kassa.	D:o.	Handlanden S. E. Petersson m. fl.	1883	38	941	2,735	—	D:o af 4 d:o.	1,195
Goodtemplarnes gemensamma sjuk- och begravningskassa.	D:o.	Spinnmästaren C. A. Nilsson m. fl.	1885 ²⁴ / ₅	18	551	2,027	—	D:o af 5 d:o.	860
Tvåhundrafempersonföreningen.	D:o.	Handlanden S. E. Petersson m. fl.	1876 ¹⁰ / ₉	31	1,399	2,830	—	D:o af 3 d:o.	1,431
Femtioannaföreningen.	D:o.	Handlanden E. Bonell m. fl.	1876 ²¹ / ₁₂	5	405	2,738	—	Föreningens styrelse.	480
Nya tjugofemmannaföreningen.	D:o.	Verkmästaren L. Feinbaum m. fl.	1898 ⁵ / ₉	1	90	203	—	En styrelse af 3 personer.	162
Oskarshams allmänna begravningskassa.	Begravningshjälp.	Fabrikören H. Hoffman.	1863 ²² / ₁₀	7	525	1,908	—	D:o d:o	571
Understödsförbundet 251 B. W.	Utbetalande af 500 kr. till afidnen medlems arvingar.	Muraren N. M. Söderqvist m. fl.	1890 ¹³ / ₃	4	2,000	3,508	—	D:o af 5 d:o.	2,254
Liförsäkringsföreningen 301.	D:o af högst 1,500 kr. till afidnen medlems rättsinnehafvare.	Handlanden F. O. Löfgren m. fl.	1886 ³ / ₁₀	1	1,460	11,051	—	Föreningens styrelse.	2,693
Oskarshams brädgårdsarbetareförenings sjuk- och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjälp.	Brädgårdsförmannen C. W. Petersson m. fl.	1898 ¹ / ₁	5	56	648	—	En styrelse af 3 ledamöter.	964
Oskarshams arbetareklubbs d:o.	D:o.	Järnarbetaren Axel Lundberg m. fl.	1899 ¹ / ₃	17	437	327	—	D:o d:o	466
Trettiomannaföreningens d:o.	D:o.	Verkmästaren L. Feinbaum m. fl.	1898 ²⁰ / ₃	3	28	333	—	D:o d:o	123
g) Pensionskassor.									
Oskarshams stads änke- och pupillkassa.	Utdelning af pensioner åt frånfallna delegares änkor och barn.	J. Carlstedt, Th. Darin m. fl.	1858 ²³ / ₂	20	1,874	39,863	—	En styrelse af 5 ledamöter.	1,636
Oskarshams fartygsbefälhåvares och skeppares d:o.	D:o och understöd åt afidna delegares änkor och barn.	J. P. Landgren, H. Hoffman m. fl.	1865 ⁴ / ₃	22	1,572	32,836	—	D:o af 6 d:o.	1,781
		Summa	—	546	81,874	155,569	3,000		
F. I Borgholms stad.									
b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.									
Borgholms barnhem.	Fattiga och oförsörjda barns uppfostran.	Samhällsmedlemmar.	1867 ²⁴ / ₉	1	48	4,318	—	Kyrkoherden, 2 kyrkovårdar och 4 af kyrkostämman valda damer.	
d) Stiftelser för sjukvård.									
Senapskornet.	Understöd till fattiga och sjuka badgäster.	Lagmanskan Augusta Palme, grefviinnan H. Stackelberg m. fl.	1881 ¹⁸ / ₈ 1885 ⁷ / ₈	24	892	5,225	—	Kyrkoherden och 4 medlemmar af badsällskapet.	

c) Sjuk- och begravningskassor.

Borgholms sjuk- och begravningshjälpkassa.	Sjuk- och begravningshjälp till delegare.	Sambällsmedlemmar.	1883 ¹⁰ / ₁₀	9	205	40	Fyra valda personer.	180
--	---	--------------------	------------------------------------	---	-----	----	----------------------	-----

f) Pensionsfonder.

J. F. Casperssons donationsfönd.	Insättning i lifräntestalt för fattiga barn.	Häradshöfding J. F. Caspersson.	1877 ¹² / ₃	12	62	1,000	—	Drätselkammaren.
----------------------------------	--	---------------------------------	-----------------------------------	----	----	-------	---	------------------

g) Pensionskassor.

Borgholms pensionskassa.	Pension till delegare.	Sambällsmedlemmar.	1883 ¹⁰ / ₁₀	6	168	4,007	—	Kyrkoherden, stadsstyrelsens ordförande och valda medlemmar.
--------------------------	------------------------	--------------------	------------------------------------	---	-----	-------	---	--

h) Andra stiftelser och inrättningar.

Luthersminnet.	Kyrkans inre prydnad samt befordran af kyrkligt lif.	Kyrkoherden J. M. Lindstedt m. fl.	1883 ¹⁰ / ₁₁	—	—	162	—	Kyrkoherden och 2 kyrkovärdar.
Summa			—	52	1,375	14,752	—	

A n m ä r k n i n g a r .

1) Fondens storlek var år 1900 8 tunnor råg; utdelning 1 tunna råg. — 2) Dessutom hafva utdelats 160 kubikfot spannmål. — 3) Ej i verksamhet. — 4) Räntan disponeras af fattigvårdsstyrelsen. — 5) I utdelningen ingå 100 kr., som utbetalts till Kalmar sjukvårdsförening. — 6) Utdelning från fonden kommer icke att ske förr än efter stiftarens död. — 7) Ingen utdelning under året. — 8) Enligt donationsbref af år 1899 skall fonden förat efter donators död användas till sjukvårdsändamål, och utgår räntan å kapitalet intill dess till donator. — 9) Fonden är ställd på tillväxt. — 10) År 1900 hafva i slöjdskolan undervisats 227 gossar från folkskolan utom äldre elever. — 11) Under år 1900 har ingen insättning skett. Förslag är väckt att använda medlen på annat sätt.

